

يەكەمىن گۇفارى كارگىرى و گەشەپىندالى مەۋىيى
لە كوردستادا

42

لە پىتتاو گەلىكى خاۋەن بىرپاردا

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

مانگەپەكى تاپپەتە بە كارگىرى و گەشەپىندالى مەۋىيى

سالى چۈرەج - نىشرىنك دۈۋەمە - ۲۰۱۱

ئەوينىكى نۆى!!

بوو بە مليۇنىر. بەلام..

دە ھەنگاۋ

بۇ بەدەسپتەھىنانە

بەختەۋەرە!

فەناۋونى كەشتىمەكان

تەنھا بۇ سەركرەدەكان

تەمەنى راستەقىنەى خۇت بدۆزەرەۋە

۳۰ رېگە بۇ سەلامەتىيى

مندالان لەسەر ئىنتەرنىت

پازى

سەرگەۋتن

The first Magazine Specialized in Management and Human Development in Kurdistan

له پلناو گهلیکی خاوهن بریاردا

بریار

مانگانهیهکی تایبته به کارگیری و گهشهپیدانی مریی

سالی چوارهم - ژماره 42 - تشرینی دووهمی 2011

خاوهنی نیعتیار

نه‌ندازیار: مه‌سعود تاهیر پۆژبه‌یانی

سه‌رنووسه‌ر

عادل محهمهد شیخانی

sarnosar@bryarmagazine.com

به‌ریژه‌به‌ری نووسین

به‌رزان نه‌بوه‌کر

ده‌سته‌ی نووسه‌ران

په‌ری شیخ‌که‌ریم

بی‌گه‌رد فارس

وه‌هاب حه‌سیب

ئه‌سه‌که‌نده‌ر په‌حیم

ه‌ازه‌ شیروانی

په‌یمان به‌رزنجی

محهمهد می‌رگه‌یی

محمد هاشم محمد

به‌شی هونه‌ری و دیزاین

قه‌یدار په‌حیم

راویژکاری یاسایی

پاریزه‌ر: نازاد محیدین

به‌شی پیکلام

07480112787

چاپ: کۆمپانیای پیرمپی‌رد

نرخ 2500 دینار

14

6

17

16

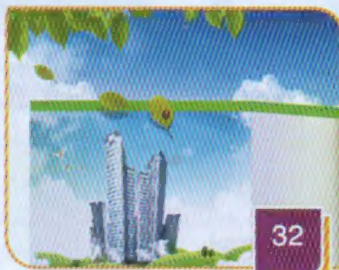
28

26

39

32

ناویشانی کۆقار

سلێمانی - شه‌قامی سالم - ته‌لاری جه‌مالی حاجی عه‌لی - ئه‌ومی سییه‌م

نزیک پردی خه‌سره‌و خال

3193946 - 07702178682

هه‌وئیر 07504463230

E-mail: bryar@bryarmagazine.com

دابه‌شکردن: کۆمپانیای په‌یک

3204096 - 07708649210

زۆرىمە مەرۇقەكان لە تەنبايدا دەژين،
چونكه لە برى بنياىنانە پرد،
هەميشە ديوار بنياى دەنن!

نەۋەى دۆيىنى خۇى لەيىر بچىت، ناتوانىت نەخشە بۇ سبەينى دابنىت!

گەرە نەناسىنارونو پىزيان لىنەگىراۋە.
لە پىرۇگراممەكانى خويىندىدا، لە
راگەيانىدنو پەخشوبلاۋكردنەۋەدا، لە
فىستىفالو كۇنفرانسو كۆرۈكۆيۈنەۋەدا
ھەقى خۇيان پىنەدراۋە!

ئەمە لەسەر ئاستى ناوخۇ، ئەۋە
لەسەر ئاستى دەرۋە ھەر باسى مەكە!

تەنھا ئەۋەندە بەس نىيە، ئىمە باسى
مەزلۇمىيەتى گەلۈ نەۋەى خۇمان بىكەين،
تا خەلگى بەزمىيان پىماندا بىتەۋە!

دەپىت خۇمان بە نەۋەىكانى جىيان بىناسىن،
كە ئىمە خاۋىنى مېزۈۋىكى پىشىگدارىن، خاۋىنى
كەلتۈرۈ كەلەپۈرۈ زىارى خۇمانىن.

سەدان زاناي ناۋادارو بىلىمەتمان
ھەبۈۋە ئىستاش خاۋىنى كەسانى
شارمزاۋ پىسپۇرۈ لىتاتۈۋىنۈ تۈانىۋمانە
بەرامبەر بە زىيانۈ ۋەشۈمەى زەمانە
ۋەگو داربەرۈۋەكانمان پتەۋو ۋەگو چىا
بەرزەكانمان سەرگەش بىن.

ئىمە خاۋىنى سەلاھەدىنۈ مىرى
ئەردەلانىۋ مىرى سۇرانۈ بادىنانۈ شىخ
مەحمۇد قازىۋ ئىيىنۈ خەلەكانۈ
ئىيىنۈلحاجىبو نامىدىۋ ئىيىنۈ سەلاھى
شارمۈۋى چەندىن زاناي بىلىمەتىن.

دەبا ئاورىك لە راپىردوۋ بىدەنەۋە
پەندو ئەزمۈۋى لىۋەرىگىر، بۇئەۋە
بتۈانىن نەخشە بۇ سبەينىمان دابنىت!

گرىگىدان بە مېزۈۋى نەۋەۋە وردو
درىشتى ئەۋ ۋوداۋانەى كە داستانى ژىنى
پىر لە چىاۋ نىشۈۋ سەختو دۇۋارى مىللەتى
كوردە، ئەركى نەۋەۋەى سەرشانى ھەمۈۋ
تاكىكى كۆمەلگەى كوردەۋارىيە، بەتايىبەت
خويىندەۋارانۈ ۋۇشنىبىران.

بەداخەۋە كەمتەرخەمىيەكى زۇر
دەبىنرىت بەرامبەر بەم ئەركە نىشتمانىيە،
ۋۇز بە ۋۇزىش بۇشايى ئىۋان ئەمىرۋو دۈيىنۈ
ھەستى نىشتمانپەرۋەرىۋ كوردەپەرۋەرى لە
ۋۇجى نەۋەى نۇلدا لاۋاتىر دەپىت!

نەۋەى نۇى كە بەبەرچاۋى خۇيەۋە
دەبىنرىت مېزۈۋ كەلتۈرۈ كەلەپۈرى ئەدەبۈ
ۋۇشنىبىرى نەۋەۋەكى فەرامۇشكراۋە ھىچ
پلانىك لە ئارادا نىيە بۇ پاراستنۈ گەشەپىدانۈ
بەرزىراگىرتى مېزۈۋ كەلتۈرۈ كەلەپۈر، ناھەقى
نىيە ئەگەر خاشا لە راپىردوۋى خۇى پىكاتو
ھىچى لە بارەۋە نەزانىت!

تا ئىستا لەسەر ئەركى ھۆكۈمەتو
ۋەزارەتى ۋۇشنىبىرىۋ ھىچ لايەنۈ پارتىك
دىۋانىكى شىعرى كوردى، يان كىتەبىكى
مېزۈۋى كورد، خىزمەتتىكى كوردانە
نەكراۋە لە چاپىكى قەشەنگو شاپىستەدا
خىزمەت بە نەۋەۋەى كورد نەكراۋە!

تا ئىستا ئەۋانەى ۋەگو مۇم بۇ پاراستنى
مېزۈۋ كەلەپۈرۈ ئەدەبى كوردى سوتاون،
ۋەگو پىۋىست لاي نەۋەۋەى بە پەمىزىكى

كاتىك ئىمە خويىندىكار بوۋىن لە
قۇناغەكانى پىش زانكۇشداۋ لە ۋۇزانىكدا
كە زۇر دۇۋار بوۋ، كاتىك باسى سالانى
بىستەكانۈ شۇرشەكانى دۋاتىرى كوردىان
بۇ دىكرىن، سەلمان بۇ دەلەقاندو بەلگو
سەلمان لە مېزۈۋى كۆنى كوردىش دەخۇراۋ
دەستان بۇ شەرفنامەۋ مېزۈۋى كوردو
كوردستانۈ مېزۈۋى مىرنىشەكانىش دەبىر.
بەلام ئىستا زۇرجاران كە باسى سالانى
نەۋەۋەىكان بۇ خويىندىكارانى زانكۇ دىكەين،
لە باتى سەرىۋلەقاندن، سەرىادەدەن،
چۈنكە زۇرىيەيان لە دايىكۈۋى كۇتايى
ھەشتاگانۈ سەرمەتاي نەۋەۋەىكان!

بە چۆرىك كە خەرىكە داستانى راپەرىن
دەپىتە ئەھسانەۋ نەۋەى دۋاي راپەرىن
ئاگايان لەۋ ھەمۈۋ ناسۇرىۋ ناپەجەتىۋ
چەرمەسەرىيە نەۋەۋە، كە توۋشى
مىللەتەكەمان بوۋە، بەۋ ۋوداۋە گەۋەرىيە
مېزۈۋىكى نۇى بۇ گەلەكەمان تۆمار كرا.

جا ئەگەر باسو بەسەرھاتى (۲۰)
سال لەمەۋبەر جىگەى سەرسۇرمان بىت،
دەپىت مېزۈۋى چەند سەدەيەك لەمەۋبەر
چۇن بىت!

بىن ئاگايى لە مېزۈۋ، زەنگىكى ترسناكە،
پىچرانى پەيۋەندىيە لەگەل دۈيىنى پىر
سەرمۈرىۋ خەبات، كە ئەمىرۋى لىۋە لە
دايكۈۋە!

كارگىرى بە گوفنار

ترس تەنھا دلە خراپەكان دەترسىنىت!

شكسپير

ئەوھى خىرو چاكەى بۇ خەلكى بوويت،

ئەوھ خىرو چاكەى بۇ خوى مسۆگەر كىردووه!

كۆنفۇسىيۇش

ئەوھى زۆر بىتتە ھاودەمى دونيا،

چاوى راستىيەكان بە پىچەوانەوھ دەبىنىت!

موتەنبى

گوى بە نارەھەتتىيەكانى رۆژگار مەدە، لە كاتىكدا

ھىشتا رۆح لە جەستەتدا ماوھ.

موتەنبى

پىم بلّ ئەو پياوھ كىيە، كە رىژرى دەگرىت؟ پىت

دەلىم تۆ چۆن پياوئىكى!

توماس كارلايل

پياو ھەموو كاتىك پياو نىيە،

بەلام ئافرەت ھەموو كاتىك ئافرەتە!

جان جاك رۇسو

پياوى بەھىز كاردەكاتو

پياوى لاوازىش خۆزگە دەخوازىت!

بەرنادشۇ

بوو به مليۇنير، بهلام..

له پەروەردە سەرپەرشتىكىردى باوكيان بېبەش:

۴- زۆرۈك دواى تەمەنىك ماندووبوونو ئارەختىو كارو تەقەللاى بېوچان، له برى ئەۋى له باۋەشى خىزانىكىدا پشوو بدن، دوا ساتەكانى ژيانىان به ئاسوودىي بەسەرپەرن، خۇيان له خىزانىكىدا دەپنەنەۋە كە شىرازى تىكچوۋە ئەندامەكانى پەرتەۋازە بوونو وەكو كەسكى بىكەس مالاۋىي له ژيان دەكاتا ۵- دەۋلەمەندى ئاتوانىت شىرازى خىزانىك پىكخاتەۋە كە لىكتىرازاون، دووچارى جىابوونەۋە پەرتەۋازەبوون بوون.

۶- ئەۋ كەسانەى كە تەنھا تەركىزىان لەسەر كۆكردنەۋى سامانە، سەرومتو سامانەكەيان جگە له بەلاۋ مالىۋىرانى هيچ سوۋدىكى ترى بۇيان نىيە، ئەخۇيانو ئە دەۋرۋەپەرىش هيچ سوۋدىك لەۋ سامانە ۋەرنانگرن.

۷- پىۋىستە بزانين چۆن ئامانچ دىارى دەكەينو چۆن بەرنامەى بۇ دادەنپينو ئابىت ھۆكارو ۋەسايەكان بىكەين به ئامانچو ئاۋاتو له پىناۋ پارو ساماندا گەۋرەترين نىعمەتەكانى خودا فەرامۇش بىكەينو خۇمان مەحرۇم بىكەينو وابزانين به پارە ھەموو شتىك چارسەر دەكرىت.

هيچى بەسەر هيچەۋە نەما! ئەم پياۋە ھەموو ھەۋو تىكۆشانى خۇى بۇ گەشتن به يەك ئامانچ خستبوۋە گەپ، كە ئەۋىش بەدەستەننى مليۇنىك دۆلار بوو، بەشپەۋەك ھەموو شتىكى تەنھا بەۋ ئامانچەى دەپتو!

بەلام نەيزانى كە باجى ئەۋ كارەى باشماۋى ھەموو ژيانى به ھەدەر دەباتا پەيداكرىدى ئەۋ مليۇن دۆلارە زىيانىكى ۋەھاي لىداۋ گورزىكى ۋەھاي لىۋەشاند، كە زۆر لەۋ مليۇنە گرانتىر بىتو به ھەموو سەرومتو سامانى دۇنيا فەرمبوو نەكرىتەۋە.

لەم چىرۆكەۋە قىر دەپن:

۱- بەرنامەدانان بۇ گەشتن به ئاستى ماددى پەرز، كارىكى خراب نىيە، بەلام ئابىت لەسەر حىسابى شتى تر بىتو لايەنە گرنگەكانى ژيان فەرامۇش بىكرىت! ۲- زۆر كەس ھەن لە كۆكردنەۋى سەرومتو ساماندا تۋانىۋىانە بگەنە ئاستىكى پەرز، بەلام بەداخەۋە ئەۋ شتانەى لەۋ پىكەيدە لە دەستيان داۋە، ھەرگىز پارو سامان جىگەيان ئاكرىتەۋە.

۳- ھەندىك لەۋ دەۋلەمەندەنە خىزانەكانيان له بچوۋكترين ماف بېبەش كىردوۋە، نەيانتۋانىۋە باوكىكى باش بن، مىندالەكانيان له سۆزى باۋكانە بېبەش،

پىش چەند سالىك كاپرايەك له نىو خىزمو كەسو ھاورىكانىدا، رايگەيانە كە ئامانچى ئەۋەپە له سالى داھاتوۋدا بېيىت به مليۇنير، ئەم پياۋە لەۋ كەسە داھىنەرانە بوو كە باۋەرى بەۋ پەندە بوو كە دەلىت: (بىرۆكەيەكى باشم پى بلى، مىنىش مليۇنىك بەدەستەنەنم)!

ئەم پياۋە كارىكر لە پەرمپىدانو تۆماركرىدى بەرھەمىكى ۋەرزى كە پەيوەندى به ۋەرزى جەستەۋە ھەبوو، ھەموو ئاۋچەكان بۇ فرۇشتى دەگەر، ھەندىچار بۇ ماۋى ھەفتەيەك يەكلىك لە مىندالەكانىش لەگەل خۇيدا دەبرد.

خىزانەكەى سكالانى ئەۋى لا دەربىرى كە بۇ گەشتەكان مىندالەكان لەگەل خۇيدا نەبات، چۈنكە كاتىك دەگەرپنەۋە توۋشى كەمتەرخەمى دەپن، لە ۋانەكانىنداۋ ئەركەكانى قوتابخانەيان جىبەجى ناكەن!!

لە كۇتايى سالىدا، رايگەيانە كە ئامانچەكەى خۇى به دەستەنناۋ مليۇنە دۆلارەكەى كۆكردەۋە!!

بەلام پاش ئەۋ رايگەيانەنە بە ماۋەيەكى كەم خىزانەكەى تەلاق دا، دوۋان لە مىندالەكانىش ئالوۋەدى ماددە ھۆشپەرمەكان بوون، سىيەمىيان پۇشتو نەگەرپەۋە، به كورتى خىزانەكەى ھەلۋەشاۋ به تەۋاۋمىتى

تهنها

بۆ

سەرکردهکان

ئەگەر ناتەوێت سەرکردهبیت، ئەم لاپەرەیه مەخوێنەرەوه!

بەکەم بەرپرسیاریتی سەرکرده ناسینی
واقیعه، کۆتا بەرپرسیاریتیشی ئەوهیه که
بۆ: سوپاست دهکەم، له نێوان ئەم دوو
لێپرسراویتییه شدا وهکو خزمەتکار کار دهکات.

ماکس دی بری

سەرکرده ئەو که سهیه که وا له خهنگی
دهکات متمانهیان پێبیت، بهلام سەرکردهی
ناوازه، ئەو که سهیه که وا له کهسانی تر
دهکات متمانهیان به خۆیان ههبیت!

زەناسراوه

مێژوو فیتری کردووین،
که مرقف له مێژوووه هیه هیچ فیترنابیت.

هیگل

سەرکردهتی کاریگەر، نامادهکردنی وتارو
بهدهستهینانی رازبوونی خهنگ نییه، سەرکردهتی به
نهجامهکانه، نهک به سیفتهکانی سەرکردهتی!

پیتەر دراگەر

کاتێک بهرپوه بهر دهتیت:
برۆ، سەرکرده دهتیت با برۆین، ئەمهش
سەرکرده له بهرپوه بهر جیادهکاتهوه..

ئێی ئیم کیلی

با سەرکردهکان و ههواداران سەرکردهتی لهگهڵمان بن!

بەشى
شەشەم

كارگىرى ئىلكترونى

۲-۳ بەراورد لە نىوان كارگىرى كۆن و كارگىرى ئىلكترونى:

سەرۆكى جىيەجىكرىنى ئىلكترونى	سەرۆكى جىيەجىكرىنى شىۋازى كۆن
- مووژدەمەرە.	- نازاۋ بوپەرە.
- شەمزاۋە.	- مەۋفەكى ئاگادارە.
- دەرىپىنى بەھىزە.	- بە خۇشەۋىستانە، بە گيان.
- فەركراۋە بە لايەنى كەمەۋە لە تەكنەلۇژىيە زانىارى.	- نىمچە فەركراۋە بە تەكنەلۇژىيە زانىارىيەكان.
- چىرى وردىبىنى.	- بە دىقەتلىكى رۈۋون ئاشكرا.
- جۈۋلەۋ حەرەكەتى زۆر بەپەلەيە.	- جۈلەى خىرايە.
- حەز لە شتى شاراۋە دەكات.	- حەز لە شتى شاراۋە ناكات.
- دوۋچارى دەرەۋەكەى بوۋە لە جىكرىدەۋەى بوۋەكان.	- دوۋچارى دەرەۋەكەى بەرەرمەكانى تەكنەلۇژىيە.
- شىۋەى لە حكومەرانى نۆى.	- وئەنەيەك لە مافى ئۆتۈنۈمى.
- تەمەن (۳۷) سالى.	- تەمەنى (۵۷) سالى.
- بەراسىتى دەۋلەتمەندە.	- دەۋلەتمەندە.

۲-۵ ئەرەك و بەرپەرسىيەتى لە كارگىرى ئىلكترونىدا

۲-۵ سەرەردايەتى بەرپەرمەندە;

بۇئەۋەى گۇرەنلىكى سەرەرمەندە بۇ كارگىرى ئىلكترونى بىتە دى، ئامادەكرىنى ژمارەيەك لە ھىزى كارى بە تۈانا. لە مامەلەكرىدەن و گونجان لەگەل تەكنەلۇژىيە پىشكەۋتۈۋە بە شىۋەى پىۋىست. ئەۋىش بەچۈۋە پىشتر كۆمەللىك لىپىسراۋ بىت. بىچ ئەۋ تۈانا گونجاۋەى مامەلە لەگەل داخۋازىيەكانى كارگىرى ئىلكترونى گرانەۋ بەلگۈ مەھالە مەبەستەكانى دروستبۈۋىنى پىرۋەكانى كارگىرى ئىلكترونى بىتەدى، ئەگەر تۈانا داھاتى مادى مەنەۋىشى بۇ ئامادە بىكرىت، لەبەرمەۋە كارگىرى ئىلكترونى سەرەردايەتتەيەكى رامىيەرى بەرپەرمەندىكى بە ھىزى دەخۋازى، بە ئاشكرا پەيۋەست بىچ بە ھاۋكارى ئەۋ ھەۋلەنەى سەرەركىشەن بەرەۋە حكومەتلىكى ئىلكترونى لە پۈانگەى بەدەپەنەنى كاتو كۆششۈ داھاتو كەشلىكى رامىيەرى ئابۋورى كۆمەلەيەتى تەكنەلۇژىيە كە بەشدارى دەكەن لە خستەگەرى ھىزى كارى دروستو سازو داھىنەر.

چارەسەرى گەندەلى

بەشى پىنچەم

بەندى يەگەم: رووبەر رووبوونەۋەى
گەندەلى چۆنىيەتتى چارەسەر كىردى:

چارەسەر كىردى دوور رووبى:

دوور پىگە ھەيمو سىيەمى بوونى نىيە،
ئەمەش ئەمانە:

چارەسەرى يەگەم: بىدەنگىبون،
لەگەل چەند زەردەخەنەمەك بۇ
بىدەنگىكەردى ئەۋەى بەرامبەرت.

چارەى دوۋەم: دۇى بىدەنگى،
قەسەكەردى دەرپىنى ئەۋەى لەناختا
ھەمە، بەتايىمەتى كاتىك بىدەنگى توۋشى
ھەلچوونى دەرۋونى دەمارىت دەگاتەۋە.

رووبەر رووبوونەۋەى گەندەلى:

چۆنىيەتتى رووبەر رووبوونەۋەى
گەندەلى بە سى قۇناغ دەپت، ئەۋەش
بەم شىۋەيەى خوارەۋە:

۱- رىگىرتىن لە گەندەلى: ئەمەش ۋەك
شىۋازىكى خۇپاراستىن بەكار دىت، ئەۋەش
لەسەر بىنچەنى ناساندنى ئەم دىاردەيە
بە ھاۋلاتيان ۋ جۇرەكانى ۋ زىانەكانى لە
پى راگەياندىن ۋ پىكخراۋەكانى كۆمەلگەى
مەدەنى ۋ پىگەياندىن ھاۋلاتيان.

۲- ئاشىركەردى گەندەلى: ئەمەش

ۋەك شىۋازىكى چارەسەر بەكار دىت،
ئەۋەش لە پى بەھىز كەردى ۋ كارا كەردى
پەرلەمان ۋ پىكخراۋەكانى كۆمەلگەى
مەدەنى ۋ دىزگاكانى راگەياندىن، كە
بەشىۋەيەكى كارىگەر چاۋدىرى دامو
دەزگاكانىيان بىكەن، ئەۋ گەندەلىيەنى كە
روودەدەن، ئاشىركى بىكەن، ئەۋەش لە پىگەى
راپەرسى شەفائىيەت دروست كەردى لە نىۋان

حكومتو ھاۋلاتياندا.

۲- رووبەر رووبوونەۋەى گەندەلى:

ئەۋەش لە پىگەى دەر كەردى چەند
ياساۋ پىسايەك، پاشان لىپرسىنەۋەى
توند بۇ دىاردەى گەندەلى، بۇ ئەۋەى ئەم
دىاردەيە بلاونەبىتەۋەى دروست كەردى
پى گشتى خەك بۇ دۇيەت كەردى لە
پىگەى بەكار ھىنانى شىۋازى سەردەمىيانەۋەى
ياساىيانە بۇ رووبەر رووبوونەۋەى ئەم
دىاردە.

بەندى دوۋەم:

بىنپى كەردى دىاردەى رۆتىن لە
قەرمانگەكانى حكومتدا.

۱- چاكسازى لە سىستەمى ئىدارى
حكومت بەشىۋازى (نېت ۋىك).

۲- كەم كەردەۋەى كۆبۈنەۋەى ۋەكان لە
كاتى دەۋامى قەرمىدا.

۳- ھەمۋەى بەرپەۋەى بەرپەۋەى تىيەكان
(خەمەتگوزار پىيەكان) دابەش بىر كىن بەسەر
چەند تىيىنەۋەى تىيەك بەپى سىنۋورى
جۇگرافى كەپكەكان.

۴- كۆبۈنەۋەى بەرپەۋەى بەرپەۋەى تىيەكان
لەگەل بەرپەرسى ھۆيەۋەى بەشەكان مانگى
جارىك، بەشىۋەيەكى ۋەرزى لەگەل
قەرمانبەران بە گشتى بۇ گۆگىرتىن لىيان ۋ
ۋەرگىرتى پىشنىاربان.

۵- كار كەردى قەرمانبەران لە ھۆلى
كراۋە بىنراۋاد ۋ گۆپىنى سىستەمى ژوۋورى
داخراۋ.

۶- ھەمۋەى كەردى كۆمەلىك بىرگەى
ياساى كە بوونەتە دروست كەردى لەمبەر

بۇ كارى ئىدارى.

۷- چەسپاندنى سىستەمى لامەر كەزى
ئىدارى لە ناۋ قەرمانگەكاندا، بەپى
يەكەكارگىر پىيەكان.

۸- تەر خان كەردى چەند قەرمانبەرىك
بۇ راپەراندنى كاروبارى ھاۋلاتيان لە
ھەمۋەى دىزگا خەمەتگوزار پىيەكان بۇ
ئەۋەى ھاۋلاتى خۇى بە دۋاى كارى خۇيدا
نەرۋات.

۹- ئەۋ قەرمانگەنى پەيۋەستىن بە
يەكەۋە لە كاروبارىمانىياندا كۆمەلگەى
قەرمانگە (مەجمە دۋار) يان بە يەكەۋە بۇ
درست بىر كىت بۇ راپەراندنى كاروبارى
ھاۋلاتيان بەشىۋەيەكى خۇرا.

۱۰- دەر كەردى ياساىەك بۇ ھەمۋەى
قەرمانگەكان كە لە ماۋەيەكى دىارىكراددا
كارى ھاۋلاتيان راپەراندنى، ھەر ۋەزارەتەۋە
بەپى ئەرگى خۇى.

۱۱- ھەلۋاسىن ۋ بلۋكەردەۋەى پىنمايى
بۇ ھاۋلاتيان، سەبارەت بە پىداۋىستى
مامەلەكانىيان.

۱۲- دەۋام كەردى بەدۋو شەھىت لە
دامودەزگا خەمەتگوزار پىيەكان بە دوو ستافى
جىاۋاز بۇ راپەراندنى كاروبارى ھاۋلاتيان.
۱۳- دەستۋور ئەدانى دامودەزگا
ئەمەيەكان لە كاروبارى خەمەتگوزار پىيەكانى
ھاۋلاتيان.

۱۴- لە لايەن ۋەزارەتى ئەۋەفانو
(يەكەتتى زانايانى ئىسلامىيەۋە) چەند
بلۋكرادەيەك بلۋبىر كەتەۋە سەبارەت
بە دىاردەكانى (گەندەلى، بەرتىل،

واستە، رۇتېن) ۋە ھەلسەنگاندىن لە پۈۋى شەرىيەتتە گەياندن بە قەمانگەكان، بەئى بەرامبەر.

۱۵- قەدەمگەكردى مۇبايلو بەكارهيتانى لە كاتى دەوامى قەرمىدا، بەشئومىكى گشتى لە لايەن قەرمانبەرانو بەرئومبەرئەۋە.

۱۶- ھۆشياركردىنەۋەى جەماۋەر لە رېگەى پېرۇگراممەكانى خويىندىن، دەرگاكانى راگەياندن، وتارى مەزگەوتەكان، ... ھتە، بەھيزكردىن رۇشئېرى مەدەنى. بەندى سېيەم:

دیاردهى (مەخسۇبىيەتو مەنسۇبىيەت، ۋاسىتەو بەرتىل) ۋە بىنەپكردىن بە ھۆى: ۱- دەركردىن ياساى (ھەلسۆكەوتى قەرمانبەران)، ئەۋىش بە پايەندىبونىيان بە ھەموو بوارەكانى كاركردىن.

۲- دانانى سزاي دارايى لەسەر ئەۋ ھاۋلاتيانەى كە ھانا بۇ بەرتىلو ۋاسىتە دەيەن بە پېى ياسا.

۳- پىادەكردىن سىستەمى سزاۋ پاداشت لەسەر بىنەماى ياساى كار، بەشئومىكى دادگەرئە نەك لەسەر بىنەماى خىزىبو تەزكىيە كەسايەتى.

۴- ھۆشياركردىنەۋەى جەماۋەر لە رېگەى مېنەرى مەزگەوتەكانو راگەياندنەكان ... ھتە، كە بەرتىلو بەرتىل ۋەرگرتن، دەپئە مایەى سزايان لە دونىاو دۋارۋۇدا.

۵- پاراستنى ئېيىنى ئەۋ قەرمانبەرو ھاۋلاتيانەى كە زانىارى لەسەر ھاۋلاتيان دەگەيەن، كە بەرتىلو ۋاستە دەكەنە ھۆكار بۇ راپەراندنى كارى خۇيان.

۶- فراۋانكردىن دەسەلاتى راگەياندنەكان، (رۇۋنامە، تەلەقزىۋ، رادىۋ، پېگەكان، ... ھتە)، بۇ پەيۋەندىكردىن بە دامو دەرگاكانو ۋەرگرتنى زانىارى لىيانو بلاۋكردىنەۋەى بەشئومىكى شەھافانەۋ قۇرۇ نەكردىن ھىچ زانىارىيەك.

۷- ھەمواركردىن سىستەمى مۇچە لە ئاستەكانى سەرمۇە بۇ خوارمۇ، بەشئومىكە كە جىاۋازى گەۋرە لە نىۋان مۇچەكان نەپىتو رەچاۋى جۇرى كار بكرىت.

۸- داپىنكردىن پىداۋىستىيە سەرماتىيەكانى قەرمانبەر بەشئومى قىست، ۋەك (پېشنى ھاۋسەرگىرى، يەكەى نىشتەجىيۋون، پىداۋىستى ناۋمال)، بۇئەۋەى قەرمانبەر پەنا بۇ بەرتىل ۋەرگرتن نەپات.

۹- ئاسانكارى بكرىت بۇ ۋەرگرتنى شۈيىنى نىشتەجىيۋون بۇ قەرمانبەران، بۇ نەۋنە خالى خەمەتكردىن ژۇن مېرد كە ھەردۋوكيان قەرمانبەرىن يەك بخرىتو

بە يەكەۋە خالەكانيان بۇ كۆبكرىتەۋەۋە ھىساب بكرىت.

بەشى دوۋەم/ بەندى يەكەم
چۈنەمى جىاكردىنەۋەى دەسەلاتى
خىزىپ لە ھۆكۈمەت بەم ھەنگاۋنە:

۱- پارتە سىياسىيەكان بەپىي پەپەرۋ پېرۇگرامو ياساكارى خۇيان بەكەن دەستۈرئەدەنە كارۋىارى ھۆكۈمەتەۋە.

۲- دىيارىكردىن بودجەۋ داھاتى ھەموو خىزىپەكانو ئاشكاراكردىن بۇ ھاۋلاتيان لە لايەن ھۆكۈمەتەۋە.

۳- ناپىت ھىچ كەسەك لە يەك كاتدا بەرپىرى ھۆكۈمى خىزىپى بىت.

۴- نەپىشنى تەزكىيە خىزىپى بۇ دامەزراندن ھەموو كارۋىارىكانى تىرى ھۆكۈمەت.

۵- جەسپاندنى سەرمۇرى ياسا لە ھەموو ئاستو دامودەزگاكانى ھۆكۈمەت.

۶- دامەزراندنى دەستەيەك لە دادگا تەمىزى كوردستان، كە پەيۋەست بىت بە كارۋىارى دەستۈرى ياساۋى لېپرسىنەۋە لە پېشلىكارىيە ياساۋىيەكانى قەرمانبەكان.

۷- ھەلېۋاردنى ئەنجومەنى (نىشتىمانى، پارېزگا، قەزا، ناحىيە)كان، ھەر چوار سال چارېك دەسەلاتى تەۋاۋى خۇيان پېى بېخىشئەۋە بەسپىستەمەك ھەلېۋاردنەكە ئەنجام بىرىت، كە نوپنەرى ھەموو چىنو توۋىژكان لە خۇ بكرىت.

۸- كاراكردىن رېكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنىۋ جىاكردىنەۋەيان لە دەسەلاتى خىزىپو دۋورخىستەۋەيان بە جۇرىك كە دروستكراۋو پەپاۋىزى خىزىپەكان نەپنو دىيارىكردىن بودجەى سەربەخۇ بۇيان لە لايەن ھۆكۈمەتەۋە.

۹- گۇۋاھكارى لە سىستەمى ھەلېۋاردن بە شئومىك لىستى خىزىپەكان بەسەرىيەخۇ داپەزنو يەكگرتن ئىنتىلاۋ دۋاى ھەلېۋاردن بىت بۇ بەرئومبەردىن كارۋىارى ۋلات.

۱۰- ئاشكاراكردىن مەۋداكانى ئەمىنو قەۋمى بۇ ھەموو لايەك، تاهەمۋان ئەركى خۇى بزانىتو لە لايەن ئەنجومەنى سىياسى كوردستانەۋە دەستىشان بكرىت.

۱۱- كۆبۈۋەۋەى راستەۋخۇى نوپنەرى ھەلېۋاردراۋەكانى ئەنجومەنە ھەلېۋاردراۋەكان لەگەل نوپنەرى چىنو توۋىژكانى كۆمەلگە بۇ گۈى لىگرتىيانو ھەلېۋارد بۇ چارەسەركردىن كېشەكانيان.

۱۲- ھەمواركردىن ياساى خىزىپو رېكخراۋەكان بۇ سىستىمى (خىزى سۋردار)، ۋەك لە ۋلاتە يەكگرتۈەكانى ئەمىرىكا پىادە دىكرىت.

۱۳- رېكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى كارىيان بۇ كۆكردىنەۋەى ئەندامو لايەنگرانى نەپىتو سۋرداربىن، بەلگو بانگەشە بەكەن بۇ خەمەتكردىن ئەۋ كارەى لەپىناۋىدا ھەۋلى بۇ دەدەن.

بۇ چاكرتكردىن سىستەمى دامەزراندن بەرئومبەردىن قەرمانبەكان ئەم خالانە ئەنجام بىرىت:

۱- دروستكردىن سەنتەرى (داتا كۆكردىنەۋە) سەبارت بەزىنارى لەسەر قەرمانبەكانو ژمارەى قەرمانبەرانو پىداۋىستى قەرمانبەكان بە قەرمانبەر.

۲- دامەزراندنى قەرمانبەران بەم ھەنگاۋنەى خوارمۇ دەپىت:

- دامەزراندنى يەكەيەكى زانىارى سەبارت بە مۇچە، لە ئەنجومەنى ۋەزىران كە ھەستىت بە تۆماركردىن كۆكردىنەۋەى زانىارى ھەموو قەرمانبەرانى ھەرىمۇ بەدۋاۋاچۈۋىنى دۋوبارە نەپۋەنەۋەى مۇچە، پاشان دۋامكردىن لەدامو دەرگاكاندا.

۳- سۋرداركردىن دىيارىكردىن رېژمى ھىزەكانى ناۋخۇۋ پېشەمەرگەۋ پاسەۋان لە لايەن ھۆكۈمەتى ھەرىمى كوردستان، بۋار نەدان بۇ زىاتكردىن ئەۋ رېژمى.

۴- پىداۋاچۈۋەۋە بە سىستەمى خانەنشىنى لە ھەرىمى كوردستان يەتايەت بۇ ئەۋ كەسانەى كە تەمەنىيان نەگەپىشئەتە تەمەنى ياساى خۇى خانەنشىنكران.

۵- ۋەزارەتى پلاندانان لە ھەرىمى كوردستان ھەلدەستىت بە ئەنجامدانى ئەم كارانە:

۱- كۆكردىنەۋەۋە گەياندنى زانىارى سەبارت بە پىداۋىستىيەكانى كوردستان، بەپىي ماۋەى تەمەنى كاپىنەى ھۆكۈمەتو كاتى جىبەجىكردىن.

ب- خەملاندنى گشتى پېرۇژەكانى ۋەزارەتەكان بە پىي بودجەى ھۆكۈمەتو كاتى جىبەجىكردىن.

ج- رېزىنەندى پېرۇژەكان بە پىي لەپىشنى.

۶- بۇ زىاتر بەھىزكردىن كارۋىارى ھۆكۈمەتو دروستكردىن پىردى مەتانە لە نىۋان جەماۋەرو ھۆكۈمەتدا سالانە راپىرسى سەبارت بە (اداء الحۇمە) لەناۋ جەماۋەردا بكرىت.

۷- ھەموو ھۆتابىيان بە گشتى لە كۆلېژو پەيمانگاكان ۋەرېگرېن، بەلام بە پىي پىۋىستى دامو دەرگاكانى ھۆكۈمەت بىت. بەپىي نەخشەۋ پلانۋ پىداۋىستىيەكانى ۋلات بىت، نەك لەسەر بىنەماى (قەۋل مەركەزى).

شیکردنه‌وه‌ی SWOT

دوای ئەوێ پێکخراو هه‌ڵدەستێت بە هه‌ڵسه‌نگاندنیکی سهره‌تایی بۆ په‌یامو به‌هاو ئامانجه ستراتیژییه‌کانی، ئەوا شیکردنه‌وه‌ی ژینگه‌ی دهره‌کی به پێکهاته‌کانی و توخمه جیاوازه‌کانی و ژینگه‌ی ناوخۆیی به‌ هه‌یکه‌لو کلتورو سهرچاوه‌کانی پێویست ده‌کات به‌ مه‌یه‌ستی دیاریکردنی هه‌لبژاردنی ستراتیژییه گونجاوه‌کانی، که پێیده‌وتریت شیکردنه‌وه‌ی SWOT که به‌م جوار پێته ئامازه به‌ ههر جوار وشه سهره‌کییه‌کانی ده‌کریت که بریتین له:

S- Strengths خالی هیز
W- Weakness خالی لاواز
بۆ ژینگه‌ی ناوخۆیی

O- Opportunities هه‌له‌کان
T- Threats هه‌ڕه‌شەکان بۆ ژینگه‌ی دهره‌کی

سهره‌تای سهره‌له‌لانی ده‌که‌رێته‌وه بۆ سه‌ده‌ی شانزه‌هه‌م له‌ لایهن (سه‌ن تزو) ئامازه‌ی پێکراوه، له‌ په‌رتووکه‌که‌ی (هونه‌ری جه‌نگ) به‌ تیشک خسته‌ سهر ئەمانه‌ی خواره‌وه که ده‌بێت:

- * دوزمه‌که‌ت بناسیت.
- * خۆت بناسیت.
- * ئینجا سهرکه‌وته‌نی هه‌میشه‌یه‌یت

دستده‌که‌وێت.

دوای ئەوه له‌ ماوه‌ی ساڵانی نێوان (١٩٦٠ - ١٩٧٠) په‌یمانگه‌ی ستانفۆرد بۆ توێژینه‌وه هه‌لسا به‌ توێژینه‌وه‌ی شکسته‌تانی ئەوه‌ی که پلانی بۆ دا‌نراوه له‌ پێکای ئەنجامدانی راپرسییه‌ک له‌سه‌ر نزیکه‌ی ٥٠٠٠ به‌رپۆسه‌ری به‌رهمه‌تێنان له‌ ١١٠٠ کۆمپانیا که ئەمه‌ش به‌سهره‌تای سهره‌له‌لانی SWOT دا‌نرا.

که‌واته ده‌توانین پێناسه‌ی بکه‌ین به‌وه‌ی بریتیه‌یه له‌ په‌شکینی خالی هیزو لاواز له‌ ناوخۆیی پێکخراو، هه‌لو هه‌ر شه‌مکان له‌ ژینگه‌ دهره‌کییه‌که‌ی. هه‌رحه‌ی خاله به‌هیزه‌کانیه‌تی بریتیه‌یه له‌ توانا ناوخۆیه‌یه‌کانی که پێکخراو هه‌یه‌تی و رکا به‌ری له‌سه‌ر ده‌کات، خاله لاوازه‌کانیشی بریتیه‌یه له‌ که‌می، یا له‌ ده‌ستدانی هه‌ندێک له‌ کارامه‌یی و توانا‌کانی که وا له‌ پێکخراو ده‌کات ده‌سته‌موستان بێت له‌ هه‌لبژاردنو جێبه‌جێکردنی ستراتیژییه‌ک که پالپشتی په‌یامه‌که‌ی بێت.

ئهو‌شی که په‌یوه‌ندیده‌اره به‌ ژینگه‌ی دهره‌کی بریتین له‌ هه‌له‌کان که بواره‌که له‌ ژینگه‌ی دهره‌کی که ئەگه‌ر بێت وه‌به‌ره‌یه‌تریت له‌ لایهن پێکخراو، ئەوا ئەدایه‌کی به‌رزی ده‌بێت بۆی ئەوه‌شی سه‌بارت به‌ هه‌ر شه‌مکان

بێت ئەوا ئەو بواره‌ن له‌ ژینگه‌ی دهره‌کی که له‌وانه‌یه ئاسته‌نگو ته‌نگه‌زەکان له‌ به‌رده‌م پێکخراو زیاد بکات که زه‌حمه‌ت ده‌بێت به‌م باره‌ی بتوانیت که ئەدایه‌کی به‌رزو جیاوازی هه‌بێت.

گرنگی ئەم شیکردنه‌وه‌یه‌ش له‌مانه‌دا دهره‌که‌وێت:

* هه‌نگاوی یه‌که‌می به‌ به‌ردی بناغه‌ی په‌رۆسه‌ی پلانی ستراتیژی دا‌ده‌نریت.

* وا ده‌کات که پێکخراو پێکه‌کانی خۆی بناسیت له‌ خالی هیزو لاوازی ناوخۆی دهره‌وه‌ی به‌ مه‌یه‌ستی سهرکه‌وته‌نی کاریه‌ری خسته‌سه‌ر، پان گۆڕینی ژینگه‌ی ده‌ورو به‌ری.

* به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاستی هۆشیا‌ری ناوخۆیی به‌ خالی هیزو لاوازی پێکخراوه‌که‌ی تا بتوانیت په‌ر په‌ر و په‌ر و په‌ر هه‌ر شه‌مکان ببێته‌وه.

که ئەم شیکردنه‌وه‌یه‌ش وا ده‌کات که تیشکی زیاتر به‌خه‌رته‌ سه‌ر خاله به‌هیزه‌کان و سنووردارکردنی لاوازییه‌کانی و سوود وه‌رگرتنی زیاتر له‌ هه‌له به‌رده‌سته‌کانی. ههر بۆ نمونه‌ش پێکخراو به‌ خاله لاوازه‌کانی خۆی ناشانه‌یه‌یت به‌ بوونی (ئامیرو که‌لو په‌لی کۆن، لاوازی چالاکیه‌یه‌کانی توێژینه‌وه‌و په‌ره‌پێدان،

دەتوانىت بە شىۋازىكى نەرتىرو نەرم، رەخنە نەرتىرو زېر، ئاراستەى كارمەندەكانت، ياخود خۆت بگەيت. بۇ ئەم مەمىستەش، پەپىرەوى ئەم جوار ياساىيە خوارەو بگە:

۱- لە دانىشتىكى دووقۇلىدا، رەخنەكەتى بى بلى:

ئەمەش لەمىرەنەوى ئەگەر رەخنەگرتەكە، لە دانىشتىكى تاپەتدا نەبىتو بە ئاشكراو لەمەرچاوى كارمەندەكاندا بىت، وا لەو كارمەندەو ئەوانى دىكەش دىكەيت، لەمەردان دانىشتن لەگەلتدا بترسەو ساميان لى بنىشت.

۲- بەدەمەو زارى خۆت رەخنەكەى لى بگرە:

نەكەى بە ياداشتو نووسىن، ياخود بە نىمەل (نامەى ئەلىكترۇنى)، رەخنە لە كارمەندەكەت بگريت، چونكە زۆر ئاسانە، خراب لىكېدېرەتەو. سا لەمەرەنەو رەستەوخو پووپەرەو، رەخنە لە كارمەندەكەت بگرە، تا دەرەفتى پەرسىنەو ۋەلامەنەوى رەخنەكانتى بۇ برەخىست.

۳- وشەى (تۆ) بە خراپەو نەرتىرى پەز مەكە:

بۇ نەمۇنە: (تۆ نا...)، (وا ديارە، تۆ توانات بەسەر... نەشكەيت). بەكارهينانى وشەى (تۆ)، كارمەندەكە دىخاتە ناو ھەلوپىستى بەرگىرى لە خۆگرتەنەو. لەمەرەنەو لە برى (تۆ)، (من) بەكار بېتەن. بۇ نەمۇنە: ئەگەر راپۇرتى كارەكەى نەناردېو، پى بلى: (ھىشتا من.. راپۇرتەكەتم بەدەست نەگەىشتەو)، پان بلى: (وا دېتە پېش چاوم، گرتىكت بۇ ھاتووتە پېش).

۴- رەخنەگرتەكەت بە وشەى (ھەمىشە، ھەرگىز، خراپەترىن، ...) گىرترو ئالۇز مەكە:

بۇ نەمۇنە: (تۆ ھەمىشەو بەردەوام.. ھەر ئەم ھەلەپە دىكەيتەو)، پان (وا) دەرەكەو، ھەرگىز بەرەستو دروستى لە كاروبارەكان ھالى نەبووت؟

دەرمەنەجەكان.

۵- جىاوازىكەردن لەوۋى كە ئىستا تىيادىت لەوۋى كە بەينانى تىيادىت. ۶- وردىنى لە دىيارىكەردى خالەكانو دووركەوتەنەو لە دووبارەبوونەوكان.

۷- دىيارىكەردى رەوانىنى ھەموو سوودمەندەكان لە پىكخراو لە رەوى (رەوانىيان لەسەر ئەمدى پىكخراو، رەيان لەسەر دەرچەوۋەكانو كوالىتى پىپۇرپەكانيان، ئەوۋى كە پەپىرەندىدارە پىيانەو، گرتىكى ھەموو ئەمانە لە لى سوودمەندىبووان لە جىيەوۋە؟).

۸- دووركەوتەنەو لە ئالۇزى، واتا پىۋىستە كە شىكەندەوۋەكە سادەو كورت بىت.

لە كۆتايىشدا بەكارهينانى ئەم شىكەندەوۋە ھەر بە تەنھا لە زىانى پىكخراۋەكان پۇلى بەرچاۋو دىار ناگېرەت، بەلگەو دەتوانىن لە سەر ئاستى تاكە

كەشەش سوودمەندىبىن لىلى لەرەگەى دىيارىكەردى خالەپەپۇرەو لاۋەزەكان لە كەسايەتەيمان ھەلەلەن بۇ پەمەوگرتى خالە پەپۇرەكانو گۆرەنى خالە لاۋەزەكانىش بۇ باشى، پان بىنەپىرەكەردى بە پەكجەركەى، ئاشناپوونىش بەم ھەرەشانەى كە لەسەر كەسايەتەيمان دروست دەبىت، چاچ لە كارىگەرى ھاكتەرمەكانى زىنگەى دەرەكى ۋەك بارودۇخى سىياسىو ئابوورىو رۇشنىپىرىو كۆمەلەپەتەو تەكەنەلۇزەپاۋ ياساۋ تەشرىعاتى ھەمى بىت، پان لە رەگەى رەكەپەرىكەردەمان بىت لە سەر داھىنانو دەرەستى ئاستى زىرەكىمان لە خۆتەن بە نەمۇنە، پان دووركەوتەنەو لە پامەرىكەردى ھاۋەلى خراپ كە لەوانەپە زىان بە ئىستا داھاتووشمان بگەپەنەت

لە پالەشدا لە ھەمەلى بەردەوامى دىراسەتەردو پلەندەنان بىن بۇ ئەم ھەلو دەرەفەتەنى كە دېنە بەردەستەمانو كارا بىن لەوۋى كە بە ئاسانى لە دەستەمان دەرەنەچن، تاۋەكو بە خىراپەو بە كەمەترىن كۆشش بەمانگەپەنەتە ئامانجە دىيارىكەروۋەكانى زىانمان كە بىگەومان دەبىت بزانىن كە جىمان دەۋىت؟ جۇنەمان دەۋىت؟ جۇنەش پى دىكەپەن؟ كە بەم سى پەرسىيارە سادەپە لە خەۋدى خۇمان دەتوانىن ئاراستەكانى زىانمان دىيارىكەپەن پەمەروۋى پىشكەۋەتەمان چاكەپەنەوۋە بەرەمەكەلىك پىشكەش بە خۇمانو كۆمەلگاۋ ۋەلەكەشمان بگەپەن، بەمەشەپەش چىترەۋەدالى بەرەمەى بىيانو چاۋ لە دەستى رەكەپەرو دوۋمەنەكانمان نەپىن.

تەكەنەلۇزەپەكەى كۆن، كارگېرپەمەى لاۋەزو ئاست نەم، شەكسى رەپەردو لە پلەندەنان، ھەرچە سەپارەت بە خالە پەپۇرەكانىيەتى ئەمە دىنەسەپتەوۋە لە كاتى بوۋى (توانستى بەرەمەندارى، ھىزى كارى كارامە، پەشكى بازاپى باش، بارودۇخى داراپى زۇرپاش، ناۋەنەگى بەرەز)، ئەوۋى كە پەپىرەندىدار بىت بە ھەرەمەكانى زىنگەى دەرەكى، ئەمە ئەمانە دەرەپتەوۋە (رەكەپەرى نۆى كە دېتە ناۋ بازاپ، كەمەى لە سەرچاۋ، گۆرەنكارى لە سەلىقەى رەپارەكان، ياساۋ رەنەمەى ھەمى نۆى، بەرەمەى ئەلەرنەتەپ، ئەوۋى كە ۋەكو ھەل، پە دەرەفەتەكە لە بەردەمەى، ئەمە دەبىت بە باشترىن شەۋە ناگادارى بىت، ۋەكو (بوۋى بازاپ نۆى، گەشەى ئابوورى، رەكەپەرى لاۋەزە، تەكەنەلۇزەپەمەى پىشكەۋەتوۋ لەمەردەستى رەكخراۋ، گەشەكەردى خىرا لەمە بازاپەى ئىستا).

ئەمەو ئامانجەى سەمەكى لە شىكەندەۋى ناۋخۇپى رەكخراۋ بىرەپەپە لە دىيارىكەردى تۋانا جىياكارەكانى بە شىۋەى خالى ھىز، كە ھەپەتى بە تەكەروۋى تىيادى سەرەكەۋەتوۋ دەبىت لەسەر رەكەپەركەى، كە ھەمىشە ۋادەپەت كە تۋانەى كەمەو ئەگەر كەشەپەش بىپەۋىت لاساپى بگاتەوۋە ئەمە زۇرى لەسەر دەۋەستەت، چونكە دەبىت ناسراۋ بىت بە بەردەۋامىو دىرەپەپەنان پى، كە ئەمەش سەرچاۋەمەكى ناسىنەۋەى رەكەپەپەمە سەرچاۋەى ئەمە تۋانەپەنەش لەۋانەپە شارەپەپە، پە مەپەپەتەكى پەپۇرەدار بىت، تا ئەمە مەپەپەتە شارەۋە بىت ئەمە تۋانەكانى باشترىن پەپەپەترىن داھات دەمەت، لەمەر گرتىكى ئەمە ناسىنەۋانە لە زىانى رەكخراۋەكانو تۋانەى لەسەر مانەۋەو پەۋسەكانى ھەلەسەنگەندەو پەشكەپەنەو دىنەپوۋن لە ۋەپەرەپەنانى بە شىۋەپەمەكى دروست بۆتە پىشەپەكانى كارگېرى سترەپەپە.

كەۋاتە جۇن شىكەندەۋەپەمەكى باشمان دەبىت؟

۱- پىۋىستە تەنھا بەك شىكەندەۋەمان نەبىت بۇ رەكخراۋەكى ھەبارە گەۋرە.

۲- بە وردى گەپەن بە دۋەى دەستەستى زانپارى لەسەر ھەموو رەكەپەرەنەو بۋارە جىياۋەزەكانىيان ۋەك بەرەۋەردەردە، دانانى بەكەپەرى تر، خراپەتر لە، باشتر لە...

۳- ھاۋەكارى ھەمەپەنەگى لە گەل ئەم رەكخراۋەنەى كە ھەمان كەشەى تۋان ھەپە.

۴- سەپەركەردى ھۆكەرەكان نەۋەكو

00

بىرۈكەي

قەشەنگ

بۇ رېكخستنى

ھەممۇ شتېك

idea

ن: شىرى بايگۇسقى...
9. بۇ ەرهەبى: محمد عئان...
9. بۇ كوردى: زانگۇ قەرمەداغى

چاكتىرىن شىۋازو كەرەستە بۇ رېكخستنى ژىانت،

لە ئۇفيس و مال، لە كاتى خويىدن و كارو سەفەر و بازاردا...

كارمكانت رېكخە، ھىچ بىنەمايەك نىيە رېگىرى بىكە، لەمەدى كە چەرچەمەكان لە ناو كەنتۇرى جلوبەرگدا دابىتت، يان كراس و پانتۇل پېكەو ھەد بىكەيت، يان لە تيانووسى ناوئىشانەكاندا بىرۈكەي پىرۋمەك بىنووسىتەو... ھتد.

۲۲- لە جارىك زىاتىر:

وتەيەكى چەواشەكار ھەيە، دەلېت: گوتارىك ھەر يەكجار گوىى لىدەگىرىتو نووسىراۋىك ھەر جارىك دەخوئىرئەتەو، بەلام رېكخەرە پىسۋىرەكان لەسەر نادروستى ئەم نامۇزگارىيە يەكەنگىن، چۈنكە رەنگە زىاتىر لە جارىك پىيۋىستت بە پىداچوونەو ھى ناگادارىيەك، يان گوتارىك ھەيەت، ئەمەدى كە پىيۋىستە لەسەرت ئەمەدى كە ھەست بىكەيت لەم پىداچوونەمەدى ئەنجامى چاكتىرت دەستەكەوئىت، تەنەت دەتوانىت لەسەر ئەو وتارە، يان ناگادارىيە بىنووسىت، (بۇ پاراستن لە دۇسىيەكەدا).

چالاكىيەكان

۲۲- تا لە پادىت نەچىت:

دۇسىيەكە دروست بىكە، بۇ پاراستنى ئاگادارى ئەو چالاكىيەكە لە داھاتودا دەرگىزىن و پىتخۇشە ھاۋىيەشپان تىدا بىكەيت، ەك (پىشانگا، زەماۋەند، گەشتو گوزار، وانەوتەنەو، ...)، لە لىستى ژوان (مەعدە گىرەگەكانت تۇمارىان بىكەو بە

لىست دروستىكرىن بىنچىنەي ھەممۇ پىرۋسەيەكى رېكخستەن، چۈن دەتوانىت مېمۇرىيەكى زىادە بۇ كۆمپىوتەرمەكت دابىتت، ھەر بەو جۆرە دەتوانىت كۆمەلەك لىست بۇ خۇت دروستىكەيت، كە تۋانى بىرھاتنەمەت فراۋانتر دەمكەت، ھەر كاتىك بىرۈكەيەكى باشت بۇ ھات، ئەگەر گونجا يەكسەر جىيەجىيى بىكە، يان لە نامەكەتدا بىنووسە، نووسىنى ئەم جۆرە بىرۈكەنە پارەمەتت دەمەت، بۇ لە بىرەنەچوونەمەدى جىيەجىيىكرىنەن لە زووتىرىن كاتى گونجاۋدا، مېشكىشت نازاد دەمەت بۇ بىرەكەنەو لە شتى تر...

۲۰- سەرلەنۋى رېكخستەنەو:

كۆش بىكە، ھەمىشە بە ھەلەسەنگەندى شتە رۇتەنەكانى ھەلەسەكەوتى خۇتا بىچۈرەو، بە تاپەت ئەگەر ھەستەت كىد كارىگەرى نېگەتيفيان لەسەر بىرەمەتتەنەت ھەيە، بۇ سوودەمەگىرتى زىاتىر لە كات نەرموونىيانى مەرجىكى گىرەنگە، لە راستىدا چاك واپە، ئەم وتەيە بىرەستەزەنەن كە دەلېت، گۇران تاقانە نەگۇرە لە بۋارى رېكخستەنەو، ھەروەك تاكە جىگىرە لە بۋارى ژياندا.

۲۱- بىنەماي جىگىر نىيە:

ئەم شىۋازە بىكاربەيەنە كە پىتۋايە گونجاۋتەرنە بۇ تۇ، بە شىۋازى خۇت

۱۷- رۇز لە دۋى رۇز:

پايمەندىۋىن بە سىستەمەو پىرۋسەيەكى زىندۋى بەردەوامە، نەك چەق بەستو، خۇت لەسەر ئەو راپەيەنە كە رۇزانە چارەكە سەمەتەك خۇت بە نەركىكەو خەرىك بىكەيت، كە زۇر لەۋانى تر گىرەگىرو لە پىشتر بېت، تا بە تەۋاۋى بە ئەنجامى دەمەيەنەت، ئەگەر رۇزىك بىرت چوۋ ئەو رۇزى دۋاۋى بەردەوامەو رېكە مەدە لە پادىت بىت، ئا بەوچۆرە تاپەتەكرىنى كاتىكى دىپارىكارو رۇزانە پايمەنەت دەمكەت، بە پىرۋەكەتەو، رەنگە ئەمە جۇرەك لە دىلگەرمەت بۇ دروستىكەتو بە زووتىرىن كات تەۋاۋى بىكەيت.

۱۸- لە ھەممۇ شوپىنەكدا پىنووسىك

دابىتى:

بۇئەمەدى بۇ پىنووس دانەمەنەت، لى كەمەكە لە ھەر ژوورېكدا، لە جىگەيەكى دىپارو بەرجاۋدا پىنووسىك دابىتى، چاكتىر واپە لەمەل پىنووسەكەش پارچە كاغەزىك ھەيەت، لە چىشتەخانە لەسەر دەرگى بەرگەرەكە پىنووسىك جىگىر بىكە، رەنگە بەخت پاورت بېتو لە بازاردا پىنووسىك بەرجاۋىكەوئىت، سەرىكى پىنووسو سەرمەكى تىرى كىلىلى ساردى، يان قوتو ھەلچەپەن بېت.

۱۹- مېمۇرىيەكى تر:

رەنگىكى جىياۋاز دىيارىن بىكە، تا بە ئاسانى بىيانىيىتەۋە، دىتوانىت لە بەردەم ھەر يەككىياندا بىنووسىت (سەپرى دۇسىيەكە بىكە)، تا پادىت بىتەۋە لىيان ئاگادار بىيت، ئەم دۇسىيەكە لەگەل دۇسىيەكە جالاكىيەكانى تىردا بىپارزە، ھەۋەلەدە لە تەۋاۋى ئەم جالاكىياندا بەشدارى بىكەيت ۋاۋەناۋ سەپرى دۇسىيەكە بىكە ھەر بىسەرچوۋوۋ لاي بىيە.

۲۴- كارتى بەشدارى:

كاتىك كارتى بەشدارى ۋەنەيەك ۋەردەگىت، يان دەگىت، ۋەك يارىيەكى تۇپى بى، يان ناھەنگىك، ئەم كارتە لەناۋ جىزىدانى پارەكانت، يان لە ھەر جىگەيەكى تىرى بەرچاۋ دابىنى بەرۋارەكەكى لە لىستى كارە گىرەنگەكانتدا تۆمار بىكە بەرەمىرى بىنووسە، كارتەكەت لە ياد نەجىت، ئەگەر ھەستت كىرد ئەگەرى لەبىرچوۋنى ھەيە.

۲۵- بەرەنگۈپىكى ئامادەكاراۋ:

ئەگەر خوت بە مەشقىرەنەۋە گىرتىۋو، لە يانەيەكى ۋەرزىشدا، ئەۋا تۇ پىۋىستت بە جانتايەكى تايىبەت دەپىت، چاكتىرەن جۇر بۇ ئەم كارە، جانتايەكى شەش پالۋەۋە تايىبەتەمەندى باشى خۇى ھەيە، بەشەشكاراۋە جىگەي جىلى پالتو پەس جىيەۋ جىگەي تايىبەتى تايە بۇ شتى بە نىرغۇ دەقتەرى تىبىنىۋ تاقى تەراشۋ بولتى ئاۋ، شۋىنى پىلاۋى ۋەرزىش، لەم جانتايەدا گونىكاراۋە تا ھەۋا بىكىشىتو بۇن نەكات، ئەم جانتايە ۋا دروستىكاراۋە لە ژۇر كورسى فرۇكەۋ پەسى سەفەرۋ سەر رەفەۋ ناۋ سىندۋى ئۆتۈمبىلدا بە ئاسانى جىگەي دەپىتەۋە ھەندىكىيان جىگەي تۇپو رىكتەي تىنسىيان ھەيە دەسكىكى ۋايان ھەيە كە گورتو درىز دەگىت، دانەيەكى گونجاۋ لەم جانتايە بۇ خۇت ھەلەزىرە..

۲۶- گىرەنتى دەرزى تىرىكۆ، يان ھولابى

چىن:

ئەگەر لە كاتى كىرەنۋ دانانى لەناۋ جانتاي بازىرەكتە ھولابى چىن بۈۋە، ھۇى كونىردى ئەم جانتايە، ئەۋا كارىك بىكە بىچۇ دوۋكانىك كە شتۈمەكى چىنۋ نەخش دەقۇشەت، لەۋانەيە لەۋى بەخت پاۋەرت بىۋ جانتايەكى تايىبەت بە دەرزى ھولابى چىن پەيدا بىكەت، ئەگەر دەستت نەكەۋت خۇت دىتوانىت جانتايەك بۇ ئەم مەبەستە ساز بىكەيت چەند گىرەفاننىكى لە دىۋى ناۋەۋە ھەپىت، بۇ پاراستىنى ھولابو دەرزى كەۋەپەلى دىكەش.

۲۷- ئايا مامىيەكى زۇرە، كە تۇ دەرزى

ھولابى چىن بەكار دەھىنىت؟

ئايا ئەۋ بۈۋەكەلەيە بۇ مىندالەكەت دروستىكرىدو، لەسەر شىۋەى مەۋفەك، ئىستا پانزە سال بەسەر دروستىكرىددا تىپەرپوۋە؟

ئايا مەلەكەت پىرپوۋە بە نەۋەنەى ئەۋ فرۇكەۋ كارە ھەنەريانەى كە ئارەزۋى دروستىكرىدانت ھەبۋە؟

لەگەل خۇتا راسگۇ بە، تۇ ئىستا گەۋرە بۈۋىت، تەمەنت جۇتە سەر، مىندالەك بىدۇزەرۋە كە ئارەزۋەمەندى ئەۋ جۇرە كارانە بىتو ئەۋ شتانەى بە دىيارى بەررى، يان دامەزراۋەيەكى خىرخۋازى بىدۇزەرۋە شتەكانتى پىيەبەخەش.

۲۸- شۋىنىك بۇ رەفەى زىاتىر:

لە برى بەكارەيىنانى جانتاي تىرىكۆ پاراستى ئەۋ شتانەى بە كەرسەى تىرىكۆ دروستىكرىدو، بىر لەۋە بىكەرۋە چەند رەفەۋ تاقىك بۇ ئارەزۋەكانت دابىن بىكەيت، دىتوانىت ھەر رەفە، يان تاقىك بە چەند جىاكەرۋە (پارتىش)كە بەشەش بىكەيت ھەر ئارەزۋەيەك بەشى خۇى بۇ دابىنىت، مىزىك، يان دۇلايىك ۋەك ۋەرشەى كارىردن بەكارەيىنە، ئەگەر لە ئارەزۋەيەك زىاتىر ھەبۋە، دىتوانىت سەنتەرىكى تايىبەت بە خۇت دروست بىكەيت لە مىزىكۋ چەند رەفەۋ دۇلايىك.

۲۹- ئەگەر سىدى (CD) زۇرت

ھەبۋە:

ئەگەر فېدېۋ سىدىت ھەبۋە، لە كاتى سەپىركىردن، يان گۈيگىرتن لە ھەر سىدىيەك بەرگى سىدىيەكە لە نىزىك خۇت دابىن، تا بىزانىت گۈئ لە كام سىدى دەگىت، ھەنەمەش يارمەتەيت دەدات كە ھەر سىدىيەك بىگىرەتەۋە ناۋ بەرگى تايىبەت بە خۇى، ئەم كىردارە لەگەل شىرتى تەسجىلو زۇرشتى تىرىشدا بەسۋودە.

۳۰- دەزگى فېدېۋ سۋودەۋەرگىرتن لە

كات:

دەزگى فېدېۋ داھىنراۋىكى زۇر بە سۋودە بۇ رىكخستى سەپىركىردى بەرنامەكانى TV، بە جۇرەك كار ئاسانىت بۇ دەكات، كە سەپرى ھەر بەرنامەيەك بىكەيت لەۋ كاتەى كە بۇت دەگۈنچىت، بۇ نەۋەنە ئەگەر سەپرى بەرنامەيەكى دىپارىكراۋى TV پەت دەكرىد لەۋ كاتەدا زەنگى تەلەفۇن، يان مۇبايەكەت لىيدا، ئەۋا دەستەبەج سۋود لە دەزگى فېدېۋكەت ۋەرەگىرە بۇ تۆمارگىردى ئەۋ بەرنامەيەۋ دۋا ۋەلامانەۋەى تەلەفۇنەكەت سەپرى ئەۋ بەرنامەيە بىكە بە تۆمارگىراۋى، پادى

نەجىت بەرنامەى تۆمارگىراۋ رىگى ئەۋەت دەدات لە كاتى سەپىركىردى فېدېۋكە راپىگىرەتو بىجىت ھەرگارىك كە دەقتەيت ئەنجامى بىدەيتو دۋاتىر سەپرى بەرنامەكە بىكەيت.

۳۱- كورتىكرەنەۋەى شىرتى فېدېۋ:

شىرتى فېدېۋ كاتىكى زۇرمان بۇ دەگىرەتەۋە، ئەۋىش بە تۆمارگىردى فېلەم، يان پىرۇگىرامىكۋ دۋاتىر سەپىركىردى كە دىتوانىت بە پالنانى شىرتەكە لە كاتى رىكلامۋ ھەندىك دىمەنى تىردا لە كاتىكى كەمتىردا ئەۋ فېلەم، يان بەرنامەيە بىيىنىتو سۋود لە زىادەى كاتەكە ۋەرەگىرە بۇ بىرەكرەنەۋە لە گىرەگىرەتەۋە دۇزىنەۋەى چارەسەر بۇى.

۳۲- دەربارەى فېلەۋ بەرنامەى

نەمەشەۋ چى؟

ئەگەر دەزگىيەكى فېدېۋى پىشەكەۋتوت ھەبۋە، كە دىتوانىت بە ھۈيەۋە بە پىۋىۋىستى خۇت لە رىلى دەزگى رىكخستى كاتو تۆمارگىردى فېدېۋكەۋە بە شىۋەى ئۆتۈماتىك ئەۋ بەرنامانە لەسەر شىرتىك تۆمار بىكەيت، كە جەزەت لىيەتى، ئەۋا دىتوانىت ئەۋ بەرنامەۋ فېلەمانە لە ھەر كاتىكى تىردا سەپىر بىكەيتەۋەۋ بىزانىت سەپرى چى دەكەيت، دۋا تەۋاۋىۋونى ئەۋ شىرتە ناۋى ھەۋەۋ ماددو پىرۇگىرامەكانى لەسەر بىنووسەۋ لە شۋىنىك بىپارزەۋ شىرتىكى دىكە لە ناۋ فېدېۋكەدا دابىن، بە مەبەستى تۆمارگىردى بەرنامەۋ پىرۇگىرامى دىكەۋ سۋود ۋەرەگىرتن لىۋ ۋەك ماددى شەۋ.

۳۳- جىاكرەنەۋەى كەنەلەكانى

تەلەفۇن:

ئەگەر لە ۋلاتىكىدا زىاي كە خىزمەتگۈزارى تەلەفۇنۋى لە رىگى كىيەلەۋە تىيىۋو، ئەۋا ھەۋل بىدە، ناۋو پاسۇردى تەۋاۋى كەنەلەكانى كىيىلى تەلەفۇنەكە بىزانىتو لىستىك بە ناۋى ئەۋ كەنەلەنەۋە دروست بىكە كە پىت باشە، سەپرىان بىكەيت، لە نىزىك تەلەفۇنەكەتەۋە ھەلەۋاسە.

۳۴- فېلەۋ خۇشەكان:

ئەگەر كۆمەلىك فېلەت ھەبۋە، لەسەر شىرتى مۇدۇل كۆنى فېدېۋ، ئەۋا بىزانە ئەۋ شىرتانە ئەگەرى تىكچوۋو لەناۋچوۋنىان ھەيە، بە ھۇى كۆنىۋ پاۋەمانىيانەۋە، چاكتىر ۋايە ئەۋ فېلەۋ بەرنامانەى لەسەر ئەۋ شىرتە كۆنانە ھەن بىيانگۈزىتەۋەۋ بۇسەر شىرتى مۇدۇلو تازەى فېدېۋ، يان بىرخىنە سەر سىدى، تا لە تىياچوۋو پارىزاۋ بىن.

پەنجا

پىگى ئەفسونى

بۇ سەركىدايە تىكرىدىكى

پۆزەتيف

پىگى ئەفسونى

۱۲- كاركەكت خۇشبوۋىت، چۈنكى ھەر كەس كاركەكى خۇشبوۋىت، ھەرگىز كار ناكات.

۱۳- خۇت بە گەشپىنى ئەرەنسى بىز ئىنەردە، تا كارە قورسەكانىشت لەلا ئاسان بىت.

۱۴- پىزى بىرۈبۈچۈنى كەسانى دى بگرە.

۱۵- يارمەتى شۈپكەوتوۋانت بىدە، لەسەر پەرمىلداۋو پىشخىستى شەرزەپىو لىھاتوۋىيان.

۱۶- غىرەتو ئازاپەتى بۈيرى لە ناخى شۈپكەوتوۋانتدا بېرۈنە، لە گىتوگۇو مشومىدا، لە پىرسىارگىردن سەبارەت بە ھەموو كاروبارمەكانى كارگىردن. تا بىتۈن بە وردى وىرېگىرن، ھەموو شىتېكان بە ئامادەكرۈپى مەدمەرى، بىمى سۈد، وىكو زەمە خىراكان.

۱۷- لە ھەلەكان چاۋپۇشى بىكو لە ھەلەكار بېورە، چۈنكى ھەلە پىگەيەكە بۇ فېرېوون.

۱۸- ھانىيان بىدە بۇ كۆلەندەن بىرەدەۋامى دۈوبارە ھەلەندەن ئەگەر شىكتىيان ھىنا، چۈنكى دۈوبارە كىرنەۋە ھەلەكان دىگەيىمىن بە سەركەۋىت.

۱۹- بە چىكەتەۋە ھەلەكەۋىت بىكە، ئەگەر كەسانى دىش ژىريان وىكرىدېو، بۇئەۋە دىستېگىرن بە گورىسى ھەرمەنەكانەۋە.

۲۰- زىمانت بېارۈزە، بزانە كە چىستەش زىمانى رۈوون ئاشىكرى خۇى ھەيە، لە بىرى تۇ قسە دىكتو پەيامت دىگەيەنەت بە ھەموۋان.

۲- ھەموو شىتېك بىنۈسەردە، نوۋسىن دىرمانى دىردى لە بىرچوۋنە.

۴- شۈپكەوتوۋىتەكانىشت فېر بىكە، كە ھەموو شىتېك بىنۈسەردە، چۈنكى ھەموۋان مۇفېن، دىشېت دۈۋچارى لەبىرچوۋنەۋە بېيىن.

۵- ئەگەر دىتەۋىت گۈپراپەلېت بىكەن، ئەۋا ھەرمەن بە شىتېك بىكە كە لە تۈنەپاندا بىت، ئامانچو پلانېك دابىن كە شاپىستەى چىيەجىكرىد بىت.

۶- سەركەۋىتۈبەدەستېنەنى ئامانچەكان، بىخەرە ئەستۈى شۈپكەوتوۋىتەكانتە، بەلام ھەموو شىكتىك بىخەرە ئەستۈى خۇت، پىش ئەۋەى بىيخەيتە ئەستۈى ھەر كەسلىكى دى.

۷- بۇ ھەموو شىتېك وئەپەك دابىن، ھەموو ھەنگاۋىك ئامار بىكە، تەنەنەت ئەگەر رۈودانىشى دۈور بىت.

۸- ھەرمەنەپىرى باشو گۈنچاۋ لە شۈپنى باشو گۈنچاۋ دابىن.

۹- شۈپكەوتوۋانت ھان بىدە تا ھەندېكىان ئامۇزگارى پىنماپى ھەندېكى تىريان بىكەن.

۱۰- بىمەخشە پىش ئەۋەى وىرېگىرىت، پىشكەش بىكە، پىش ئەۋەى داۋا بىكەيت، ھەرمەنەپەركەكانت لە كارمەكانىندا خۇيان مانىدوۋ ناكەن، تەنەا كاتىك ئەبېت كە ھەست دىكەن پىزىيان دىگىرىت.

۱۱- ۋەلامەنەۋەى پىۋىستىيەكانى كەسانى دۈورەپەرت، بىخەرە پىش پىنەۋىستىيەكانى خۇتەۋە.

سەركىدايەتى ھەنەرە، سەركىردى لىھاتوۋ، وىكو ھەنەرەمەندېكى خاۋەن ئەزمۈونۇ لىھاتوۋ وىيە، خەلكى دىيىپىنۇ كەمەندىكىشى دىبىن، زۇرچار ھەل دىدەن لاساپى قسەۋ جۈلەۋ ھەركەتلى بىكەنەۋە، ئەۋ ئەگەرە، سەرنچى دۈورەپەرى بە شىۋىيەكى سەرنچىركىش بۇ لاي خۇى رادىكەشېت.

ھەرۋەكو چۇن ئەگەرە بۈۋى نىيە بىمى چەماۋەر، بە ھەمانشېۋە سەركىردەش بىمى شۈپكەوتوۋان بۈۋى نىيە، ھەر كات بە ھۇى ھەلەكەۋىتەكانىيەۋە سەرسامى شۈپكەوتوۋانى زىاد كىرد، ھەركەت شۈپكەوتوۋىتەكانى چەزىيان بە لاساپىكرىنەۋەى رەقتارى سەركىردەكەيان كىرد، ئەۋكات دىيىتە كەسلىكى دانەۋ لىھاتوۋ لە دىرگىرنى بىرپارو دانانى بىرنامەى سىتراتىزى كارنامەپىدا، دىيىتە راپەرە ئامۇزگارىكارو كەسلىكى دىبارى شۈپكەوتوۋانى.

لىرەدا ۵۰ ئامۇزگارى پىشكەش دىكەن، تا بىيىتە سەركىردەپەكى لىھاتوۋ بە تۈنە، راپەرېكى خۇبەكەمزان، بۇئەۋەى بىيىتە پىشەۋىيەكى چاكو بىناۋبانگ بۇ دۈورەپەرت.

۱- لەگەل شۈپكەوتوۋىتەكانتدا وىكو ھاورى مامەلە بىكە، ئەك وىكو ناچارى راپىكرىد.

۲- لە دانانى ئامانچەكانى دامەزراۋەكەتدا، ھاۋىيەش بە شۈپكەوتوۋانت بىكەۋ راپۈزىيان بى بىكە.

۳۰ رېگە بۇ سەلامەتتى مىندالان لەسەر ئىنتەرنېت

ھەرگىز، يان تەنگ پىلەلچىن، ئەوا دەلامى ئەمىر ئەمانە مەدەرەم دەستبەج داپەو بابە، يان كەسلى لە خۇت گەورەتر ئاگاداربكەم.

۹- ئەمەت لە ياد بېت، ھەمەو ئەمەت لەسەر تۇرى ئىنتەرنېت دىخوئىتەمە، راستو دروست نىيە.

۱۰- بەيى ئاگادارى داپەو بابەت تەمەنى خۇت مەدرىكە.

۱۱- ناوى تەواوى خۇت (يەكەم كۆتايى) ئاشكرا مەكە، ناوى يەكەمەت مەدە بەيى دىلنابوون لەگەل داپەو بابەت لە سەرمەتا.

۱۲- لەرگەيى ئىنتەرنېتەمە، ناونىشانى مالى خۇتان مەدە بە كەس.

۱۳- پەرسورا بە داپەو بابەت، يان بە كەسلى بە تەمەنتر لە خۇت بىكە، پېش ئەمەت وازوو لەسەر ھىچ شىك بىكەت لەسەر ئىنتەرنېت.

۱۴- كارتى كەسلى تايىبەت بە بانق (ئەگەر ھەيىت) بە كەس مەدە بەيى رووخسەت وەرگرتن لە داپەو بابەت.

۱۵- ئەمەت لە ياد بېت: كاتلىك ئىنتەرنېت بەكار دەھىت، ئەوا ھەمەو ئەمەت ئەمانە مەدەرەم، دواچار بۇ تۇ دەگەرەتەمە، ھىچ شىك مەكە كە حەز لە ئەمانەتلى ناكەت.

بىكەت، تەدەكو دىلنابىت لە تەواوى دروستى پىتەكلى ناونىشانى مالىپەكە. ئەمە يارمەت تەدەت بە ئاسان و بەيى ھەلە بىكەت بەمە مالىپەرى كە دەمەت نەمەك مالىپەرىكى تر.

۵- پېش ئەمەت بىيەت ناو زوورەكلى جاتكرن، پىش بەستە بە (داپەو بابەت)، يان كەسلى بە تەمەنتر لە خۇت كە مەمانە پىدەكەت. زوورەكلى جاتكرن جۇراوچۇن، ھەم لەبارە ئەمانە پىشدارى تىدەكەمە، ھەمەمە لە بارە ياساكانىيەمە. لەگەل داپەو بابەت، پېش جۈنە ناو ئەم زوورەمە، دىلنابىن ئەمە كە زوورەكلى سەلامەتتو ناومەركى زىنەبەخشان تىدە نىيە.

۶- ئەگەر لە ھەر مالىپەرىكى، ناومەركىكى زىنەبەخشان بىيى، ئەمە دەستبەج ئەم مالىپەرى بەجىيەتەمە بەكەس ئەمە بە داپەو بابەت، يان مامۇستاكەت بلىو ئاگادارىن بىكەمە.

۷- بەيى ئاگادارىيى پەزەمەندىيى داپەو بابەت، ھەرگىز وئەمەكى كەسلى تايىبەت بە خۇت لە رېگە پۇستى ئەلېكترۇنى (نېمەل) بۇ ھىچ كەسلى مەنرە.

۸- ئەگەر نامە ئەلېكترۇنى نەشپاوو نەخوازوات پىدەكەت، بۇ ئەمەت نامە

۱- پېش ئەمەت دەست بىكەت بە بەكارەتلى ئىنتەرنېت، لەگەل (داپەو بابە) چەند بەمەو پىنەمەكى بەكارەتلى ئىنتەرنېت دەستىشان بىكەن.

دەستىشانى ئەمە بىكەن پۇزانە چەند كات بۇ تۇ گونجاو بۇ بەكارەتلى ئىنتەرنېت؟ ھەمەمە زانىنى ئەمەت كە دەكرىت تۇ جى ئەنجام بەدەت ئەمەت ناكىت ئەنجامى بەدەت؟ دواى زياتر ئاشنابوون بە ئىنتەرنېت، تۇو داپەو بابەت دەتوانن چارىكى تر قەسە بىكەن لە بارە كۆپىنى بەمەو پىنەمەكەمە. ئەمانە لە نىك كۆمپيوتەر دابىنى، بۇ ئەمەت لە كاتى پىويست بە ئاسان بىكەپىتەمە بۇيان.

۲- وشەى نەيى تايىبەت بە خۇت مەدە بە كەس.

۳- پېش بەشدارى كىرەت بە ھەر زانىپىيەكى تايىبەت بە خۇت لەسەر ئىنتەرنېت، تەكە سەرمەت لەگەل داپەو بابەت رېكەمە.

۴- پېش ئەمەت دۈگەى Enter دابىرىت، زياتر لە چارىك پىدەجۈنەمەكى زەمانەنىيى ورد بىكە بۇ بەستەمە لىنكى (ناونىشانى مالىپەرى) ئەمە مالىپەرى ئارەزوو دەكەت سەردانى

نا: ئەسكەندەر پەھیم

باشترین شیواز لە نووسینی گازندەدا

رەنگە وەك قەرمەبوو كەردنەمەیهك، حمز بە وەرگرتنەمەیهی بەشێك لەو پارمەیهی لە سەر و بەمەندی كەردنە داوتە، بکەیت. لەوانەشە پێتخۆش بێت، كۆمەنیا بە هەموار كەردنێ بێك رۆشەوێ تەبەت، بۆ مامەلە كەردن لەگەڵ كەپارەدا. رۆشی تێدەچێت لە بەرێوەبەری قەرمانگەیهك، یان بەرێوەبەری كۆمەنیا، داوای كەپارەمەیهی مافێك، یان خەزەنگەزاریهك بکەیت. لێرەدا دەبێت، بەپێی ئەو زانیە پێتگەشتوو، یان پێت دەكات، بێرێكی باش لەو قەرمەبوو گونجاوی بۆت ئەنجام بدرێت، بکەیت، بەپێی ئەو زانیەمەیهی لە دەستەمە، یان قەرمەبوو بکەیت.

۴- گازندەمەیهی بۆ كەسێ شایستە بێت: پێویست ناکات، گازندەمەیهی بۆ ناوێشانی ئەلیكترۆنی، گشتی دەزگاکە بێت، بەلگەو بە دای كەس و بەشی شیوازی دەزگاکەدا بکەیت. راستەوخۆ گازندەمەیهی بۆ بێت.

۵- ئەو زمانی نووسینە بەكار بێت، كە بە زمانی پێشینی دادەنێت: وێرێ پەستو بێت، لە بەرامبەر ئەو مامەلەیهی لەگەڵ ئەنجامداوە.. بەلام هەرگیز ئەنجامی دڵخوازی خۆت

هەندێجار لەگەڵ كۆمەنیا بکە، یان لەگەڵ ئەو دەزگای لایەنەیهی هەلسۆكەوتیان لەگەڵدا دەكەیت، بەرێكاری هەندێك گرفت دەبێت، كە ناچارە دەكات، پەمەیهی گازندەو سكاڵا بنووسیت، بۆ ئەوێ مافی خۆت بە دەست بێت. بەلام نووسینی ئەو پەمەیهی گازندەمەیهی، بێمەیهی خۆیان هەیه. لەبەر ئەوە پێویستە لە كاتی نووسینی گازندەدا، پەمەیهی لە شیوازی كۆرتو پێشەپێانە بکەیت، ئەوێش بە جێبەجێ كەردن ئەم پەمەیهی خوارە،

۱- تەنها لەبارێكدا گازندە پێشكەش بکە، كە شایستەیهی گازندەمەیهی بێت: خۆ ئەگەر یەكێك بووێت لەو كەسانەیهی بەرێكاری دووبارە، گازندە لە دای گازندە پێشكەش دەكەیت، ئەوا كەسێك شك نایەت، گوێ بۆ گازندەكانت شل بکات.

۲- گرفتەكە دەستێشانی بکە: سەبارەت بەو بارو هەلۆستەیهی بێزاری تۆی خۆشاندوو، تا وردەكاری زۆرتر بێت، پەمەیهی روو، ئەوا باهەخی ئەو لایەنەیهی گازندەیهی لا دەكەیت، زۆرتر دەبێت.

۳- نامانجی گازندەمەیهی دەستێشانی بکەو راستەوخۆ دادگەرێش بە:

ناگەیت، ئەگەر لە گازندەو سكاڵا كەتدا، جۆرێ سەرئێشێ منداڵەو قەسێ نایەجێت، نووسیبوو. لەبەر ئەوە پێویستە، بە زمانی پێشەپێانەو پەمەیهی بێت.

۶- گشتانێن مەكەو تەرو وشك، پێكەو مەسوتێنە:

بە وردی ئەو بارو هەلۆستەیهی بۆت هاتووێتە پێش، روون بکەروو سەبارەت بەو شتێ هزر و هوشی خۆشاندووێت، بدوێ.

۷- ناوێشانی جۆنێتی پەمەیهی كەردن پێتەو بنووسە:

هەرگیز گازندەو سكاڵا بۆ ناوێشانی پێشكەش مەكە. ئەگەر بەرێكاریش دەتەوێت ئەنجامی جاكو ئەوێشانی بەدێ بێت، ئەوا ناوێشانی ئەمەیهی بۆ ژمارەیهی مۆبایلەكەت، لە گازندەمەیهی بنووسە.

۸- دانوسانو و تۆتۆ بکە:

ئەگەر ئەو گازندەیهی پێشكەش كەرد بوو، رەتەكەیهی.. ئەوا لە رێكاری دێكە بێرێ. خۆ ئەگەر رێكاری دێكەت خراپە بەردەم، واچاكە پێش پەسەند كەردنێ رێكاریكە، جوان سەرێج بەدێتو باش بێرێ لێ بکەیت، چونكە ئەگەر پەسەند كەرد، ئەوا وا لێك دەنێت، كە باهەتی گازندەمەیهی چارەسەر كراو و پراوتەو.

۹- بە دای كاروباری گازندەمەیهی بچۆو لێی بێرێ:

بەپێی ئەو دەزگایەیهی گازندەمەیهی لەلا كەردوو، پێویستە لە ماوێ دوو هەفتە، یان سێ هەفتە، بەدواداچوون بۆ گازندەمەیهی بکەیتو پێویستە بزانێت چی بەسەر هاتوو و بە چی گەشتوو.

۱۰- ئەگەر وەلامت دەست نەكەوت، گازندەمەیهی بەرێكەسێ سەرتر بێ:

ئەگەر زۆرتر لە جاركێ، هەوێ پەمەیهی كەردنێ بە دەزگاکەو داو كەلێ نەبوو، ئەوا كاتی ئەوە دێ، كاروبارەكەت بەرێك سەرتر بێتو سەرباری ناوێشانی جێگرای سەرۆك بەشی گازندە، بەدای ناوێشانی ئەندامانی ئەنجوومەنێ بەرێكەشیدا بکەیت.

۱۱- گازندەمەیهی دێكە بێت:

پەمەیهی گازندەمەیهی دێكە بێت، بەجەشێك زمانی كۆنێشانی هەبێت، بەلام لەگەڵ هەبوونی سروشتێكی پێشەپێانە. هەرێهه بەكەم گازندەمەیهی، لەگەڵا هاوێج بکە.

۱۲- پێدێكرو كۆنێشانی بە:

جاروبار كاركە، بەدواداچوونی زۆرتر وێك لەدای یەكی پێویستە، تا وەلامت دەستەمەكەوێت، پاخود بە رێكاریكەك دەكەیتو ئەنجامی كۆنێشانی دڵخواز دەستەمەكەوێت.

علاقت: ۵۸

TOYOTA

كۆمپانىيى تويوتا

وھاب ھىسىب مھمەد

دايك ژمارى كارمەندىن دىگاتە ۲۲۰۸۰۸ كارمەند.

چىرۆكى كۆمپانىيى تويوتا، سالى ۸۹۰ (ساكىشى تويوتا) يەكەم نامىرى چىنىنى لە دار دروستىرد، بە دەست كارى دىگەرد، پاشان بە ھۆى لەو لىكۆلىنەوانەو لەو بواردا كەردى تۈانى ھەنگاۋىكى بىنەرتىنە بچىتە پىش، سالى ۱۹۱۰ كاتىك ساكىشى ناچار بوو دەست لەكار بىكىشىتەوۋو گەلەپەكى زۆرى ھاتە سەر لە ئەنجامى كورتەپىننى بۇدجەي كۆمپانىيەك، لە كۆتاپى سالى ۱۹۱۰دا ساكىشى ناچاربوو گەشتىك بىكات بۇ ۋلاتە يەكگرتۈمەكانى ئەمىرىكاو لە پىشكەۋىتى بىشەسازى بە تاپىمەت لە بۈارى ئۆتۈمبىلدا ھەلۈستەپەك بىكات، لەو ساتەۋەختەوۋ ئۆتۈمبىل سەرنەجى راكىشاۋ بىلۈبوۋەۋى لە ياپاندا خەۋنىك بوو بۇ ساكىشى، بەلام بىشەسازى چىنىن تا سالانىك دۈى ئەۋساش گىرنگىرىن كارمەكانى

كۆمپانىيى لە جىھاندا بۇ فرۆشتىنى ئۆتۈمبىل.

پىرۋىلى كۆمپانىيى تويوتا
جۈرى كۆمپانىيى گىشتى
مىژۋوى دروستىبوۋن/ ۱۹۳۷
دامەزىنەر/ كىشىرو تويوتا
بىنگەي سەرمەكى/ ناغۋىا، تويوتا،
بىيتىشى تۈكىۋ/ ياپان
ژمارى لەقەكانى كۆمپانىيى تويوتا لە
جىھاندا/ ۵۲۲

بەرھەمەكان/ ئۆتۈمبىل، بارھەلگى،
بەرھەمى پىشەسازى، تەكنەلۇزىيى زىندوۋ
(التقنية الحيوية)، رۇبۇت، خىزمەتگوزارى
دارابى.

داھات/ ۲۳۵۰۸۹ مىليار دۆلارى ئەمىرىكى
سالى ۲۰۱۱
ھازانچ/ ۱۳۶ مىليار دۆلارى ئەمىرىكى
۲۰۱۰/۶/۱۵
ژمارى كارمەندىن/ ۲۱۰۱۱۶ لە كۆمپانىيى

سەرمەتا بىشەسازى ئۆتۈمبىل لە
ۋلاتى ئەمىرىكا بە جىھاندا بىلۈبوۋەۋو،
سالانىك ئەۋان پىشەنگ بوۋن، بەلام
دۈاتىر كۆمپانىيى تويوتا دەرگەۋتو بوو
بە يەكەك لە كىيەرگەر سەرسەختەكانى
كۆمپانىيى ئەمىرىكىيەكان لە دروستىردىنى
ئۆتۈمبىلدا، لە ژياندا ھەموو سەركەۋىتىك،
پان نىشۈستىك چىرۆكىك، پان كۆمەلىك
ھۆكار لە پىشتىيەۋەن، لەم نوۋسىنەدا
ھەلۈلدەمىن چىرۆكو ھۆكارمەكانى
سەركەۋىتى كۆمپانىيى تويوتا باسكەپن،
بە ھىۋاي بەرچاۋروۋنى خۇنەرانو كەلك
ۋەرگىرتن لەو تافىكەرنەۋە پىرەھايە.

سەرمەتا دروستىراۋەكانى تويوتا بە
مەمەستى بەكارھىننى نىۋو خۇيى بوو،
تا ناۋمىرەستى پەنچاكان كاتىك كۆمپانىيى
تويوتا دەستىكەرد بە ھەناردەكەردىنى
بەرھەمەكانى بە ھەموو لايەكى دىنيادا،
دۈاتىر گەپىشتە رادىيەك بوو بە يەكەم

ئەگەر لەسەر حسابى پلانىگەنى كورت ماوەش بېت.

۲- كۆمپانىيە تۆتۆتە سىستەمى كېشەنەۋى بەرھەمەكەنى بەكار دەھىنەت بە مەبەستى دوورگەۋتەنەۋە لە زىادەى خواست.

۳- كارى پەۋانەنى سەرچاۋەى پالېشتو پېشخستى كرىكارە.

۴- ئامادەكرنى ئەۋ رېبەرەنى كە بە تەۋاۋى لە كار دەگەن ۋە لەلەسەفەى كار گەپشتەۋ كەسانى تر فېر دەكەن.

۵- بۇ خۇت بېرۇ تەماشابەكە تا بە تەۋاۋى لە بارودۇخەكە تېدەگەپت (ۋەى جېنى جېنىتسو).

۶- دەرگەرنى بېرپار بە كۆرۈۋ لەسەر خۇيى، كاتىك ھەمۋو بېرپارمەك بەھەند ۋەردەگەپت بەپەلە بېرپارى خۇت بەدە.

۷- پېشخستى كەسە تاپەتەمەندەكان ۋە جىۋاۋى لە نېۋان ئەۋانەى بە ۋردى شوېن پلانى كۆمپانىيەكە دەكەن.

۸- پەرچەكردارى تۈندۈ پېشخستى بەردەۋام ۋادەكات رېكخراۋەكە بېت بە رېكخراۋەكى فېركارى.

۹- ھەلەمەنگەندى پالەپەستۋى كار.

۱۰- بەكارھېنانى دادۋەرىيەكى بېنراۋانە كە دەپتە ھۋى شارەندەۋى كېشە شارۋەكان (پەنەنەكان).

۱۱- رېزى تۇرى ھاۋكارانت بگەرە لە داپىنكەرەن ھاۋبەشەكانت بە ديارىكرەنىان ۋە پارمەتيدانىان لە پېشخستن.

۱۲- دروستكرەنى كەشېكى ۋەستاۋ بۇ چارەسەرگەرنى ئارىشەكان، بە ھىۋاى بەدەستەننى باشترىن ئەنجام لە كاتى بەردەۋامبۈۋندا.

لگرسس لە ناۋخۇى ياباندا، تا ئەۋكاتە دروستكرەنى تاپەت بوو بە دەرەۋى يابان. لە سالى ۲۰۰۷ كۆمپانىيە تۆتۆتە بوو بە پېشەنگى كۆمپانىيەكانى جېھان لە ھەۋستى ئۆتۆمبېلدا تا ئەۋكات كۆمپانىيە جەنەرال مۆتۆر ۋە جىگەپەى قۇرۇكرەۋو. لە سالى ۲۰۰۸ كۆمپانىيە تۆتۆتە يادى پەنجا سالى دامەزەندى كەردەۋ، سالى ۲۰۰۹ كۆمپانىيە تۆتۆتە چارى زەمرى خۇيداۋ ئەۋكات گەپشە ۴.۲ مىليار دۆلارى ئەمرىكى. لە نۆفەمبەرى ۲۰۰۹ تا چارەكى يەكەمى ۲۰۱۰ كۆمپانىيە تۆتۆتە ۸ مىليون ئۆتۆمبېل لە سەرتاسەرى جېھاندا كېشەپەۋ، بەلكو ۋەنەى خۇي پاكېكاتەۋە لە بەرچاۋى بەكاربەرەكانى. لەم مېزۋەۋە دەتۈنەن تېفكرىن ئەۋفەلەسەفە ھۆكارانە ديارىبەكەن كە كۆمپانىيە تۆتۆتە كارى لەسەر كەردەۋە پان بەردەۋامە لەسەرى. فەلەسەفەى تۆتۆتە لەسەرچاۋر كۆلەكە بېناتنراۋە كە بىنەماكەى لە خۇدى كۆمپانىيەكەۋە ۋەركىراۋە بېرەتەن لە:

۱- بېرگەندەۋە بە تېرۋانېنكى دوور مەۋدا، ۋەك بىنەمايەك لە دەرگەرنى بېرپاردا.

۲- بەكارھېنانى شېۋاۋى كەردارى لە چارەسەرگەرنى كېشەكاندا.

۳- گەشەكرەن بە رېكخراۋەكە لە رېگەى بېگەپەندەۋ گەشەكرەنى كارمەندەنىيەۋە.

۴- پەپەردەن بە بەردەۋامى لە چارەسەرى كېشەكان لە بىناغەدا پال بەرپەكخراۋەكەۋە دەنەت بۇ فېرېۋو.

پلانى كۆمپانىيە تۆتۆتە لە بەرھەمەننى ئۆتۆمبېلدا بېرەتەن لە:

۱- دېشەنى بېرپارمەكانى كارگېرى لەسەر فەلەسەفەى دوور مەۋدا تەنەت

دەپەى سالانى ۱۹۹۰، LS۴۰۰ بە يەكەم جۇرى ئۆتۆمبېلى لگرس دادەنەت كە سالى ۱۹۸۹ بەرھەمەنرا. سالى ۱۹۹۲ كۆمپانىيە تۆتۆتە لە بەرەتەنە دەستىكرە بە بەرھەمەن سالى ۱۹۹۵ (تاتسۋو تۈيۋدا) جىگەى (ھىروشى ئوكۇدا) لە بەرەمەنەرتى كۆمپانىيەكەدا گرتەۋە. سالى ۱۹۹۷ كۆمپانىيە تۆتۆتە رۋوكرە بەرھەمەننى ئۆتۆمبېل لە جۇرى ھاۋپېى ژىنگەۋ يەكەم سەپەرى (ھېن) تېكەلى دوورەكى بەرھەمەنە ئەۋەش (تۆتۆتە بېرۋس) بوو كە خاۋەنى دوو بېزۋەنەر بوو، يەكەكىيان بە بانزىن ئەۋەتەن بە كارمەبە كارى دەكرەۋ بېرەۋەكى باشى ھەبۋو تا ئەمەش بەرھەمەندەنەرتى، لە سالى ۱۹۹۸ لە بىنەمەرى تېنەنچىن لە جېن كۆمپانىيە تۆتۆتە دەستىكرە بە بەرھەمەننى ئۆتۆمبېل سالى ۱۹۹۹ (ئىكۋى) بېۋەكى بەرھەمەنەۋ ھەمان سال ھىروشى ئوكۇدا سەۋكەپەتى دەستەى كارگېرى گرتە ئەستۇ.

دەپەى سالانى ۲۰۰۰: لەم دەپەيدا كۆمپانىيە تۆتۆتە دەستىكرە بە بەرھەمەننى ئۆتۆمبېل لە فەرنەسادا، ھاۋكات چەند لېكىكى نۇيى لە كالېفۇرنىا كەردەۋ، لە سالى ۲۰۰۳ كۆمپانىيە تۆتۆتە لە ھەمەكە لە ۋاپەتى (ئەلەپاما، تەكساس) بىناتتا. سالى ۲۰۰۵ كۆمپانىيە تۆتۆتە دەستىكرە بە بەرھەمەننى ئۆتۆمبېلى (ئىچو)، ھاۋكات جۇرى بېجۇ ۱۰۷ ۋە ستروين سى ۋەك ھاۋكارىيەك لە نېۋان كۆمپانىيە تۆتۆتەۋ كۆمپانىيە بېجۇ لە كۆمارى چىك ھەمان سال كۆمپانىيە تۆتۆتە لە رۋوسىا دەستى بە بەرھەمەننى ئۆتۆمبېل كەرد. ھاۋكات دەستىكرە بە بەرھەمەننى ئۆتۆمبېلى

دە ھەنگاۋ بۇ بەدەستەھىنانە بەختەۋەر!

دەستكەۋىتىكى گەۋرە گەشەپتەن، چۈنكى كەسى گەشەپتەن ھەزى لە سەركەۋىتتە، سەركەۋىتتە ھاۋاگەل خۇشەختى. كەۋاتە گەشەپتەن بە لە ژياندا، بۇنەۋى سەركەۋىتتە خۇشەختى بەدەستەھىتتە.

۵- ھەستەكانت ھاۋبەشى بى بە كەلگەل خەزانەكەتو ھاۋرئ خۇشەۋىستو كەسە نەزىكەكانتدا: ھەركاتىك تۇ ھەستەكانت، پان كەشەكانت، كەلگەل خۇشەۋىستەكانتدا باسكرد، ئەۋا ھىچ شەك بەن چارسەر نامىنەتەۋە بۇت. لىكۋلىنەۋەكان سەلماندوۋىپانە ئەۋا كەسانە كە كەشەكانىيان بۇ كەسانى دى باس دەكەن، ئەۋا زىاتر دىخۇش دەن لەۋ كەسانە كە باسى ناكەن. كەۋاتە تۇش ھەمىشە ھەندىك لە ھەستەكانت باس بەكە بۇ ئارامى بەخشىن بە دلو دەروونت.

۶- ئامانجىك دىارى بەكە لە ژياندا، ئەۋا كەسانە باۋەريان ۋاپە كە رۇلىكى باشيان ھەمە لە كۆمەلگادا، ئەۋا ھەستىكى باشيان دەپتە لەبارەى ژيانىنەۋە. زۇر كەس ھەمىشە دەپتەۋىت بەشەك بىن لە شەك مەزنىتر، چۈنكى تەنھا كەمىك ھەۋلۇ تىكۋشانى دەۋىت. پەۋىستە پەش ھەۋو

ئەۋا راستە، باۋەر بە ھەر شەك بەكەت ئەۋا دىنەپە، بەۋا نەرخى خۇى ھەمە، بە تەپەريۋىنى كات، ھەتا زىاتر شانازىيان پەۋە بەكەت، ئەۋا باشتەر ھەست بە بوۋى خۇت دەكەت، ھەرومە بەۋا كەسانەش كە خۇت دەۋىن.

۲- بە باش رازى بە، ھەرومە باير لە باشتەن بەكەروە: لە ژيانت ۋەدەروە، ئەۋا شەنە پاشەكەۋت بەكە كە بۇ ھەنگاۋنانت بەرەۋەخۇشەختى گونجاۋە. دەستەردارى شەك مەمە ھەلەبەرئەۋى نەمەيى نەپە. كاتىك شەك پاشەكان رۋودەدەن تەنەست بەكەرتىنەن، ئەۋا بە دىخۇشەۋە پەشۋازىيان لىكە. مەترسە لەسەپكەردى ئەۋا شەنە كە دەتەۋىت، ۋاپەپەنە پەش چاۋت كە بەدەستە ھەنەۋ. زۇر كەس لەم پەۋسەپە دەۋرەكەۋەنەۋە، چۈنكى بىن ئومىد دەن، ئەگەر سەركەۋىتو نەن، بەۋا لە راستىدا ھەنەۋ پەش چاۋى ئەۋا شەنە كە دەتەۋىت يەكەكە لە ھەنگاۋەكانى بەدەستەھىنانە.

۴- گەشەپتەن بە، سەركەۋىت بە دەست پەنە، دىخۇش بە، ھەندىك لە دەرووناسان پەيان ۋاپە كە خۇشەختى

خۇشەختى بىرىتى نەپە لەۋە كە لە ھەۋو بەرەستىكى ژيان دەۋرىن، چۈنكى ھەۋو كەسەك كەم، پان زۇر، تۋوشى ناستەنگو نەپەختى دەپتە لە ژياندا. مەمەستى نەپە لىرەدا ئەۋەپە كە تۇ چۇن بىتەۋىت بە شەۋەپەكى گونجاۋ كاردانەۋەت ھەپتە بەرامبەر بارودۇخەكانى ژيان، بىگۋەنە ئەۋە كە ئاپا باشن، پان خراب. گۈمانى تەدا نەپە كە نەپە ھەۋوۋەن دەمانەۋىت دىخۇش بەختەۋەر بىن، بەۋا ھەمە يەكەكان رەكەت جىۋاۋازمان ھەمە بۇ بەدەستەھىنانە، لەم باپەتەدا باس لە (۱۰) ھەنگاۋ دەكەن، بۇ گەپتەن بە خۇشەختى:

۱- ھەلەۋەكەۋت كەلگەل ئەۋا كەسانەدا بەكە كە زىاتر بىزە دەخەنە سەم لىۋانت: لىكۋلىنەۋەكان دەپانەختەۋە كە نەپە لەۋەپەرى دىخۇشەپتەن كاتىك كەلگەل كەسانىكەن، كە ئەۋەپەش ۋەكە نەپە دىلەنخۇشە. ئەمەش بەۋا مانەپە ناپەت كە دەپتە كەسانى تر ھەرامۇش بەكەن، چۈنكى ھەۋوۋەن تەۋاۋەكەرى يەكەرتىن لەم ژيانەدا.

۲- بەۋا گەنگەكانى ژيانت لە ئامىز بىرە: ھەر شەك بەدۇزىتەۋە بىزانىت

شىتېك ئامانجەمەت دىيارى بىكەيت، بە پىي
ئەو مەبەستە بەرنامەكانت دابىرئىت.

۷- كراۋمبە بۇ گۇرۇنكارى؛ ھەتا
ئەگەر ۱۱ ھەست بىكەيت كە باش نىيە، ئەو
گۇرۇنكارى شىتېك كە دەتوانىت بارمەتت
بدات. گرىمانىيە پروۋادى لە ناكاو بىكەو
بەشىۋەمەكى گونجاۋ پلانۋ بەرنامە بۇ
دابىن. گۇرۇننى ئەو شىۋازەى كە خۇمانى
تىدا دەبىنن، پان ھاۋبەشەكانمان ھەتا
كىشەكانىشمان، ئەو بە مانى گۇرۇن
دېت لە ژيانماندا. كەۋاتە تۆش بىرۋكە
خراپەكانت بگۇرە بە بىرۋكەى باش، رەت
كردنەۋە بگۇرە بە رازىبۈۋ، مەنگى، پان
ۋەستان بگۇرە بە گەشەگردن، تۈرۈمۈۋ
بگۇرە بە ھىمىۋ لەسەرخۇيى.

۸- قىشارى زىادە لەسەر خۇت لاپەرە؛
چۈنكە گوزمەنت ناخۇش دەكانتو رېگر
دەبىت لەۋەى كە خۇشى لە ژيان بىبىنن.
ھەروەھا كارىگەرى نەزىنى ماۋە درېژ
لەسەرت درۋوست دەكانت. بۇ نەۋنە
زۇرچار رەت لە كارىكەۋ ناستۋانن
بىگۇرەيت، ئەو دەبىت بە شىۋەمەكى
جىۋاز چارسەرى بىكەيت. بىرپارىكى
پىش ۋەخت بدە، بزانە كاردانەۋەت چۇن
دەبىت بەرامبەر كىشەكانى داھاتۋوت.

۹- پەيۋەندىت لەگەل كەسە
نەزىكەكانتدا بەھىزتر بىكە؛ ھەمىشە
شاھىنى ئەۋەپە كە كار بىكەيت بۇ
گەشەپىدانى پەيۋەندىت لەگەل ھاۋرۋ
كەسەكانتدا، چۈنكە ھەتا زىاتر خاۋەنى
ئەو پەيۋەندىيە بىت، ئەو زىاتر ژىانت
دروست دەكەيت. ھەمۋو سىكالا چارسەر
نەكرامەكان نىشانە بىكە، پۇزىش بېھنەروە
بۇ ئەۋ شتانەى كە لەۋانەپە پەشىمان
بىت بۇيان. ئەمە دەتواننن جىۋازىيەكى
گەۋرە درۋوست بىكات لە تەندروستىدا،
لە ناستى ھىشارەكانتدا، ھەروەھا لە
خۇشەختىدا.

۱۰- ئاھەنگ بۇ سەركەۋتەكانت
بگىرە؛ زۇرپەى خەلك مېشىكى خۇيان
تەنھا بەۋ شتانەۋە داگىر دەكەن كە تىپايدا
سەركەۋتەۋ نەبۈۋ، لە جىياتى ئەۋەى كە
خۇشىۋ شادى بگىرپن بۇ ئەۋانەى كە تىپايدا
سەركەۋتەۋ بۈۋ. ئارام بگەر لەسەر ئەۋ
شتانەى كە بەشىۋەمەكى باش بەدەست
نەھاتۋون بۇت. بە يارمەتى خۇاى گەۋرە
بە جىيەجىكرەنى ئەم ھەنگاۋانە دەبىتە
كەسىكى ھىمىۋ لەسەرخۇۋ خۇشەخت.

گولت دەۋىت، بەبى درك؟!

بەلى گەر لەم ژيانە ۋەھا رەفتار
بەكەن لەگەل خۇاى گەۋرەۋ بەندەكانى،
ھەرگىز ھىچ درېك ساردمان ناكاتەۋە
لە ھەلۋاردنى گولت! بىرمان تەنھا لەۋ
لايانە دەبىت كە باشۋ جۋانە، راستە
كە ۋتۋويانە (ئەۋەى ھەلە نەكات مەۋف
نىيە)، كەۋاتە با ھەلەى پەكترمان قىۋل
بىت لە پىناۋى باشتركرەنى پەك، لە
كاتە ناخۇشەكان بىرمان تەنھا لە لاى
خۇشەپەكان چىرەكەپنەۋە تا لەم كاتە
ناخۇشە رزگارمان بىت.

كىشە ئەۋە نىيە كە جۋانى لەم دۋنپايە
بۈۋنى نىيە، كىشە لەۋەدپە كە ئىمە بە
دەكەن جۋانىيەكان دەبىنن!

بىرىشمان نەجىت ۋەكو (ئەنتۋنى
رېبىنن) دەلنن، لەشەر خراپىرەش ھەپە
ئەۋ كەسەپە كەۋا ھىچى نىيە شەرى بۇ
بىكات!

ژيان بەبى ناخۇشى تامى نىيە، چۇن
خواردن لە كاتى تىرىدا تامىكى ۋەھى نىيە،
بگەر تەنانت جارى ۋا ھەپە لە جىياتى
ئەۋەى سوۋدى لىۋەرىگرىن، دەبىتە زىان!

من نايم با بە ناخۇشى بۇن، بەلگە
دەلنن گەر ناخۇشىيەك پروۋ تىكرەدىن
با پىشت بەخۋا بېستىن ۋەھامۇشيان
نەكەن، گەر بىرپار ۋابۋاپە دەرگانا خراۋەكان
نەكراباپەۋە، ئەۋە لە جىياتى دەرگانە بە
دىۋار دەيانگرت!

بۇيە گەر دەستت بۇ گولت بىر، بىرت
نەجىت دركى لەگەلداپە، بەلام ئەم دركە
بۇ جۋانى گولەكەپە، ئەك ناشىرىنكرەنى!

لەم رۇزگاردا كەسانىك ھەن، گوليان
دەۋىت بەبى درك! ھاۋرپىيان دەۋىت بەبى
ھەلە! ژيانىان دەۋى بەبى ناخۇشى!
جا ئاپا دەبىت شىتېكى ۋاھەبىت؟ گەر
ھەبىت ئاپا تامۋ سوۋدى ھەپە؟

ۋەلامەكى زۇر ئاسانۋ پروۋنە،
بىگۈمان نەخىر، چۈنكە ھەمۋو شىتېك
بە پىچەۋانەكەپەۋە جۋانە، ئەۋەى گرنگە
ئىمە لە كاتى ھەلۋاردنى گولەكە دركەكان
فەرماۋش نەكەن، نىرخ بۇ دركەكان
دابىتىن، بىرو خەپالمان لەسەر لايەنى
جۋانىيەكانى قۇل بىكەپنەۋە!

تا لە كاتى چۈۋنە زۋورەۋەى درك
لە ناۋ پەنجەكانمان ھەستى پى نەكەن،
لەبەر لاپانە جۋانەكانى گولەكە!

ھەلۋاردنى ھاۋرپىيەتى شىتېكى
پىۋىستە، بەلام با بىرمان نەجىت لە كاتى
ھەلەمەكى تەنھا ئەۋ خالە رەشە نەبىنن
لەم ھاۋرپىيەمان، چۈنكە ھەزارن كارى
باشمان لى بىنۋە، بە جارېك كەرەتى
سفرى نەكەن، با لەم ژيانەدا نەۋنەمان
ۋەكو نەۋنەى مەجنۋون بىت بۇ شتە
باشەكان، (دەگىرپنەۋە كەۋا رۇزك مەجنۋون
بە بەردەم بەرمالى پىۋىكى خۋاناسدا
تېپەرى، پىۋەكەش نۆۋرەكەى بىرو ۋتى،
ھى پىۋا، من لە كاتى رازۋنىازدا بۈۋم
لەگەل خۇدا، تۇ بۇ ئەم پەيۋەندىيەت
پىچراند؟ مەجنۋون زەردەخەنەپەكى كىردو
ۋتى، من عاشقى بەندەپەكەۋ تۆم نەبىنن!
ئەى تۇ چۇن عاشقى خۇداپتو كەچى
مىنت بىنن؟!

پوختەكردن وەرگېزانی بۇ غەرەبى: د.احمد الشالھى

ھەوت رەفتار كە زۆرتىن كارىگەرييان لەسەر خەلك ھەيە

رەفتارى دووم: لە كۆتايىيەو دەست
بېيەكە (ايدا بالناھايە)

شېوازىكى جوانە، وا سەيرى ئامانچو
خەونەكانمان بىكەين ۈك ئەوۋى
ھېنايەتمانە دى، كاتىك لە خەيالى
خۇماندا بە كۆتايى دەستمان پېكر،
كاتىك كەوا خەيال دەكەين گەيشوینەتە
ئەو لوتكەيە دەمانەوئەت، كاتىك دەزانين
ئىمە ئىستە لە كۆيىن، بۇ كۆي دەپۇين؟!!
واتە ئىمە ئاراستەيەك دادەنيىن بۇ ھەموو
وزەكانمان، بۇ ھەموو ھىزو تواناكانمان،
بە ئاراستەيەكى ھەلەدا نارۆيىن، كاتو
ھەوليكى زۆرمان لى بە فيرۆناروت.

ئەم شېوازە ئامانجى گۆرانی پىگای
بىرگەندەمۋىيە، لەبەرئەوۋى بە گۆرانی
پىگای بىرگەندەمۋىيە ھەموو كەسنىك
دەتوانىت ژيانى بگۆرەت، لەسەرەتقارە
بىرۆكەيەك دېت، پاشان پىكخستنى ئەم
بىرۆكەيە دېت، لە شېوۋى چەندىن نەخشەو
بىرۆكەي نۆلدا بۇ جىيەجىكردى، پاشان
گۆرپىنى ئەم نەخشەنە بۇ راستى لە سەر
زەمىنى واھىدا، پىويستە بزانيت سەرەتقا
كە ھەموۋى تەنھا بىرۆكەيەك بوو،
ھەموۋى لەخەيالىدا بوو!! ۈك دەوترىت،
"ئاگات لە بىرۆكەكانت بىت، چونكە
دەمبىتە وشە، ھەروەھا ئاگات لە وشەكانت
بىت، چونكە دەمبىتە كىردەمۋىيە، ئاگات لە
كىردەمۋىيە بىت، چونكە دەمبىتە (رەفتار)،
ئاگات لە رەفتارەكانت بىت، چونكە دەمبىتە
بىنەما، ئاگات لە بىنەماكانت بىت، چونكە
دوارۆزەت ديارى دەكات؟

"بە خەيالىگەندەمۋىيە بىرۆيىنە ئەو
جىيانانەكى كە پىشتەر تىيىنەچوین، بەلام
بەيىن خەيالىگەندەمۋىيە ھىچ جىگايەك

"وئىنايەكى تەواو بۇ رۆزەمكەت دابنى لە
بەرمەپانەو، بە خەيال بىرېكەرمۋە چى
دەمبىت؟ چى رۈودەمات؟ چى دەكەيت؟!!
مىشكەت راپىنە لەسەرگىشەكان، پىويستە
خۆت بىيىنيت كە چارەسەريان دەكەيت.
ھەموو شتەكان دووجار رۈودەمەن:
* جارى يەكەم، لە ژىرىتدا
(خەيالىگەندەمۋىيە بۇي)

*جارى دووم، لە واھىدا (راستى)
پان بە مانايەكى تىر كاتىك كە
كىشەيەك رۈوبەرۈوت دەمبىتەمۋە دەتوانيت
دووجار چارەسەرى بىكەيت، چارېكپان لە
مىشكەتدا كاتىك كە بىرى لىدەكەيتەمۋە،
جارىكى تىر كە لە سەر زەمىنى واھىچ
رۈوبەرۈوت دەمبىتەمۋە ھەول دەمبىت
چارەسەرى بىكەيت، (پىشتەر ئەم كىشەيەم
دېو..)

سى شېوۋە ھەيە لە ژياندا بۇ
بەپۆمىردىنى كارەكانمان:

- ۱- ئەو كارە جىيە كە دەمەوئەت
جىيەجى بىكەم؟
- ۲- چۆن دەتوانم ئەم كارە بە باشتىن
شېوۋە تەواو بىكەم؟
- ۳- كارەكە جىيەجى بىكە، (بەرھەمى
كار).

"كۆتايى رۆزەمكەت لە ژىرىتدا دابنى،
سىنارىيەك، پان قەلسەفەيەك بۇ ژيانىت
دابنى، لەبەرئەوۋە ئەمە وات لىدەمكات
بىرۆكەكانت لەسەر ئەوۋە جىگىر بىكەيت
كە دەتەوئەت چۆن بىت، (ئەو كەسئىتەيە
كە دەتەوئەت، دەتەوئەت جى بىكەيت
؟)، (دەتەوئەت ج ئامانجىك بىيىتە دى)،
پان بە مانايەكى تىر يەكەمجار پىويستە
بزانيت چى لە ناخدا دەسورەتەمۋە، ئەو

كەسەكى كە لە ناخدايە چۆن دەمەوئەت،
(من دەمەوئەت بىيە.....)، (دەمەوئەت بىيە
خاومى.....)، (دەمەوئەت.....)، چىت لە
ژيانىت دەوئەت ؟ (چى پالت پىوۋە دەنيت
بۇ جىيەجىكردىنى). ھەروەھا چۆن
دەتەوئەت ئەو كارە بېيىتە دى؟

پىش ئەوۋى سىنارىيە بۇ ژيانىت دانىيت،
سەرەتقا پىويستە بزانيت سەرچاۋەى ژيانى
تۇ جىيە، (ئەو بىنەمايەكى كە ژيانى تۇى
لە سەر دەپوات)، چونكە ئەو بىنەمايەكى
كە تۇ دايدەنيىت، سەرچاۋەى ھەموو ئەو
كارە كىردەمۋىيە كە دواى ئەوۋە دېن،

پان بە مانايەكى تىر پىويستە ژيانىت
لەسەر بىنەماگەلىكى بەھىزو كۆمەلىك
ياساى راستو دروست بىياد بىيىت،
كاتىك ئەمە دەكەيت تىرۋانىن پوونو
ئاشكرا دەمبىت، ھەروەھا ھەلسۈكەوتو
بەپوۋەندىيەكانت، ھەموو شتىك كە
جىيەجى دەكەيت چاك دەمبىت.

ھەروەك رەفتارى يەكەم دەللىت: "تۇ
دادەمۋىت لە ژيانىتدا"، رەفتارى دوومەيش
دەللىت: "بەرنامەى ژيانىت بىوۋسە، ئەو
سىنارىيە بىوۋسە كە دەتەوئەت ژيانىتى لە
سەرپىرات".

ھەموو وزمە تواناكانت بەكار بېيىنە،
بۇ زانينى ئەوۋى كە لە ناخدا خول
دەخوات، چى دەسەللاتى ھەيە بەسەرتدا،
چىت دەوئەت لە ژيان، چۆن شوئەوارت لە
ژيانىتدا بەجىدەھىلەت؟

من قەلسەفەم لە ژياندا ئەمەيە:
"تۇ لىيىرسراويت لە ژيانىت، بەلام ئەگەر
كارى باش بىكەيت لەم ساتانەدا، ئەوا لە
ساتەكانى داھاتوۋدا لە باشتىن شوئەدا
دادەنەت".

چاقىن مەككە يا خراپ نەيىتتا

وشيار غەلى - پىنجوئىن

لىخوپىن نەبوۋىيىن؟ ئايا ھەر پىمان لەسەر بەنزىنەكە داپىتىن، ئىدى خۇي پىكۋىراست مىلى رېگە دەگىرت؟ لە كاتىكىدا ھىچ كام لە ھەرمانو ۋەستىنەرى ئۆتۈمبىلەكەمان بە دەستەۋە نەيىت؟ بېگومان نەخىر.

لە بىرەم بە لىخوپىكى ئېرىيان گوت، خىرا بىرۇ با زوۋ بگەين، گوتى، نەخىر بۇ ئەۋەى زوۋ بگەين ھىۋاش دەۋۇم! ئەم پەمامە پىمان دەلەت، گىرنگ خىرا رۇشتىن نىيە لە ئياندا، گىرنگ بەردەۋامىيە با ھىۋاشىش بىن، چونكە بەردەۋامى درەنگ، يا زوۋ گەپىشتىن مەۋگەر دەكات. ئەمە بۇ ھەمۋو كاتىك راستە، تەنانت ئەۋ كەسەى لە سەرەتاۋە باسماگىرد رەنگە ئەۋىش خىرا رۇشتىن زوۋ گەپىشتىن بە يەكەۋە بەستىتەۋە.

كەۋابوۋ ئىستا ھەمۋومان دەزانىن كە چەندە بەرپىسىيارىن لە دەۋرۋىرمان، لەۋانەى دېنە نېۋ (ئۆتۈمبىلى ئيان)مانەۋ، پىۋىستە زۇر ئاگادارىيانىيىن، لە ھەللىۋو ھەۋرازەكاندا لە سەرخۇۋ، چاۋكراۋە بىن لە ئاستى رەگەلەكانى ئياندا، تا بۇ ھەمىشە ئەنگۈستى پەشپەمانى نەگەزىن، پىۋىستىش ئاكات بۇ ھەۋابىيەكى كەمى ئۆتۈمبىلەكەمان تەمەنىك بە ھەۋابى داپىتىش، ھەمۋو كىشەكان بچوكن با بە بچوگىش بىيانىيىن. دەركاكانى خۇشەختى ھەمىشەكراۋەن، ئەگەر رەشەباى پىۋىمىندى پىۋىمان نەدات.

بۇ كۆتايىش دەلەت، ئاگرەت رېگەى ئيان بى كۆسپو بەرزونىمى بىت، دەنا ھەر زوۋ خەۋ دەمانباتەۋە!

دەستبەردارى ئابىن، كەممان ھەيە بۇ زۇر رادەكەين، زۇرمان ھەيە بۇ زۇرتىر. نازانم بۇ كەى كۆى كۆدەكەينەۋە؟

نارازىبوۋونو چىزىنەردىن لە بوۋنەكانمانو خولانەۋە بە دۋاى زياتىدا، ھەندىچار ئەۋانى دىكەشمان لە دەست دەردەھىتىت. بەلى خۇ بەندە قىسەم لە سەر ئەۋە نىيە كە ھەر دوو قىرانت پەيدا كىرد ئىدى پالى لېدەيتەۋەۋو ۋابىزنى ئەمەلات بەۋ لادا ناۋە، نا، ئېمە دەلەين كە ھىندەت ھەۋوۋ ئيانىكى سەربەرزەنەۋو خۇشگوزەران پىكەپىنى دەست لە كەس پان نەكەيتەۋە، ئىدى بە ئيانىشت رېگە خۇت لە ھاۋسەرو مەلەكانت نىك بگەرەۋە، لە گەلىان داپىتىشە، بېنە گەرانو سەردانى خەۋو خۇش... چىز لە ئيان ۋەربگىر.

بىورن، خەرىكە لە باسەكەى خۇمان دوور دەكەۋىنەۋە، لە راستىدا قىسە قىست بە تۈۋشەۋە دەكات. جا گوتەمان كاپرا بۇ چاگكردنەۋەى ھەۋابىيەكى بچوكن خەرىكەۋو سەرى خۇۋى ئۆتۈمبىلەكەشى بىكات بە گۇما. بە ۋاتەى كوردەۋارى، بۇ رېش چوۋ، خەرىكەۋو سەلىشى داپىتى!

رەنگە زۇرەبەمان لە بىرمانىيەت كە ھەرىكەمان لە ئاستى خۇمانەۋە لىخوپى ئۆتۈمبىلە گەۋرەكەين (ئيان)! ئەۋدەم بۇ ھەۋابىۋى ناتەۋابىيەكانى ئەمىيان چ بگەين؟ لە لاي كام شارەزا چاگى بگەينەۋە؟ ئايا پىۋىست دەكات بۇ بچوكتىن كىشەۋ ناتەۋابىيەكەى دى يەكسەر بەرەۋ ۋلاتو شارو چىگەپەكى دى ۋەرىكەۋىن؟ لەگەل ئەۋەشدا ھىشتا فېرى

ھاۋىنى بار بوۋ، بىرادەرىكە لە شارۋچكەى (سەمەسەۋە)ھە سەر لە بەيانىيەك بەرەۋ پىنجوئىن بەرىكەۋەت بە مەبەستى چاگكردنەۋەى ئاپىكى ھەۋابىيەكى كەم كە لە ئۆتۈمبىلەكەيدا بوۋ، ھاتىۋ دەرجوۋنى لە سەمەسەۋەۋە تا گوندى (كەۋلۇس) كە چەند خولەكىك لەۋىۋە دوورە بى كىشە بوۋ، بەلام لەۋ نىكانە بە ھەر ھەۋەك بوۋ تايەى ئۆتۈمبىلەكەى بىر رەگەلەك دەكەۋەت، ھەرمان لە دەستى لىخوپىدا ئامپىنەۋ دەدا بە گىردۈلگەپەكەدا، سوپاس بۇ خوا خۇى بە بى زىيان دەرجوۋ، بەلام ئۆتۈمبىلەكەى پاش ئەۋەى بە ھەر جۇر بوۋ گەپاندىيە پىنجوئىن بىرەپىيە لاي ۋەستى تەنەكەچى، ئەۋ پىلى گوت كە، بۇ چاگكردنەۋەى نىكەى (چۈۋەر مىلۇن) دىنارى غىراقى دەۋەت!

دەزانى زۇرۋىك لە ئېمە لە سەر ئەۋە ھىلەكى زەۋىيەۋ لە ژىر ئەۋ دەۋارى ئاسمانەدا بەۋەى ھەمانە قەناعت ناكەين؟ تا زياترمانىيەت، زياترمان دەۋەت، سەمىر لەۋەدەپە ھەندىچار بۇ خۇمانىش نازانىن بۇچىۋ لەپاى چى، ئەم ھەمۋو ھەۋو كۆشە؟!

ئۆتۈمبىلەكە ھەيە ھەز لە يەككىكى باشتىر، يا دوۋان دەكەيت، بە خانۋەيەكەۋ دوۋانۋ نەۋمىكەۋ شەۋو ھەۋەۋەۋە داناكەۋىن. لەۋ رۇزگارى ئىستادا گىرىۋى ۋتۈۋىژ لەگەل ھەركەسەدا دەكەيتەۋە، بىزارى دەردەپەت، لە ھەۋەلەن مانەۋەۋ، لە دەست ھەراگەۋ بگەرەۋ بەردە كۆلىك پەۋازەت بۇ ھەلەپەت، كەچى ھىچ كاممانىش

ھەورەت گىرى

ھەورەت گىرى
گۈلنىڭ رومىتى پاك شۇرى
بىنچە گىياھەك
ھۆرى شۇراۋى شائە كىرد
مىروولمىيەك
لە تارىكى درى شەروە ھاتە دەر
دەستى شوكرى
بە ئىوجاۋانىدا ھىنا
بەتەى گەرۋى
كانىلەپەك چارسەر بوو
بەسۇزىن ناۋازمە
ھولەپى ناۋى ھۆنىيە
تەۋىلى يەرزى بالەى چەماند
بەردەنۋىزى كانىلەكەى
ماچ كىردمە

و پىچەۋانەى بەھابالاکانە، بۇ دەپىت بە
شكاندىنى كەسانىك خۇمان بەرزكەپنەۋە،
ئەى بۇ ناكىرت بە خۇدى جۋانى و پاكى
خۇمان، خۇمان بەرزكەپنەۋە؟

خۇتەنەران و ھاورپىيانى بېپار ۋەرن بە
لە ژوۋانى خۇتەنەرانى بېپاردا پەيمانىك
مۇركەين، چاۋدېرىك بىكەپنە چاۋدېرمان
كە ھەمىشە بە ناگاپە بە نەپنى و
ناشكران، بەلەن بىدىن چىدى دلخۇش
نەپىن بە نىزى و شكانى ھىچ كەسىك
تاخۇمان بەرزكەپنەۋە، چۈنكە دوورنىيە
ئىمە لەو خراپترمان توش نەپىت، ئەو
كات حەزناكەپن چاۋپۇشيمان لىبىكرىت،
حەزناكەپن ھەلەكانمان باس نەكرىت؟
بىگومان بەلەى حەزەكەپن، كەۋاپە بۇ
زمانمان بىكەپنە ھۆكارى بلاۋكردنەۋەى
ناشېرىنى، بۇ نەپىنە ھۆكارى گەپاندىنى
رەۋشى جۋان، لەجى شكاندىنى كەسانى؟
با چىرۋەكە جۋانەكان بىگېرپنەۋە با ۋتەو
ھەلۋىستە بەرزەكان بىرخىتىن.

لىگەپن باجۋانىيەكان، پاكىيەكان باس
بىكەپن، تاجۋانىيەكانمان، پاكىيەكانمان باس
بىكرىت، باشانازى نەكەپن بەۋەى كەسانىك
ھەلەپان كىردوۋە، ئىمەش ھەلەمان ھەپە،
چۈنكە نەۋنەى ئىمە ۋەك ئەو كۆمپىۋتەرە
ۋەھاپە كەلە بەردەستمانداپە، گەر ئەو
كۆمپىۋتەرە ۋابزانىت كە ئەو دىزانى و
پىرۋگرام و بەرنامانەى كە تىپىداپە خۇى
خاۋمىنىيەتى، بەراستى ئەمە ھەمىو
زېرىك دەزانىت كە ئەۋەپەرى نەزانىيە،
چۈنكە دروستكارىكى ھەپە، ھەر ئەو
دروستكارەش بەرنامەو پىرۋگرامى
تايبەتى بۇدەپىشتوۋە، رۇزانە توۋشى
چەندىن گىرەت دەپىتەۋە، لە چەندىن
رېۋە ۋاپىرۋىسى بۇ دېت، ھەمۋوگات دەپىت
ئەو خاۋمەنى دروستىكىردوۋە چارسەرو
پارىزىرى بۇ دابىنىت، ھەر ئەو نامىزەرى
كە چەندەما گىگ زانىارى لە خۇگرتوۋە
دەگونجىت لە چىركەساتىكدا لەناو
بىچىت، مۇۋىش بەم شىۋەپەپە، خۇى
خاۋمەنى ئەۋە نىيە كە لەبەردەستىيەتى
و پىپىدراۋە، خاۋمەنىكى ھەپە ھەمىشە
دەپارزىت، ھەركات بىيەۋىت ئەۋەى
پىى بەخىۋە لىى ۋەردەگىرتەۋە، كەۋاتە
شانازى كىردى بەۋەى ھەپەتى گىلىيەكى
زۇر سەرسۈرھىنەرە، با شانازى بە
شە مەنەۋىيەكانەۋە بىكەپن، چۈنكە
رەۋشەجۋانەكان، چاكەو مامەلەپستەكان،
ۋەشېرىن و نامۇزگارىيەكان، ئىمەپىن
دەتۋانىن ئەنجامى بىدەپن.

بەروەردە دەپىت، ئەو كات كۆمەلگاپەكى
شەژاۋو نىگەرمان پەر لە ئەنانىمەت و ئىرەپى
دروست دەپىت، بەرەمەكەشى خەمۋىكى
و خۇكۋى و خەللكۋى دەپىت، ئەۋەى
مەبەستمانە ئەۋەى ھەمانە نەپكەپنە
مايەى لوتبەرزى و ۋابزانىن ھەرگىز لە
دەستمان ناچن، خۇمان بەسەر كەسانى دى
كەۋە ھەلەپىن، گەر كەسىكمان دى كە
لە تافىكىردنەۋەى بەروەردىگارىندا توۋشى
بەلەپەك، ئازارو نىگەرمانىيەك بوون، پاخود
يەككە لە نازونىيەمەتەكانى دونىايان لى
ۋەرگىراۋمەۋە، لە بەر خىكەمەتىك كە
ئىمە ناپزانىن!!

بەلام كەسانىكى بىر بىر ھۆش بىيەست
و سۆز، بىر ئەرزىش، ۋەك دەۋىرتىك دىكەلە
بىنىشە خۇشەى سەرزارىان، ناۋى دەزىپىن،
بەلگە دىكەنە گالەچاۋى نىۋىسەو
باسەكان!! نازانن ئەو كەسەى ئەۋەى
توشى ئەو تافىكىردنەۋەى كىردوۋە لەۋانى
دى بىر ناگاپە!! نازانن دونىا شوپنى مەشق
و راھىنانىكى سەرسۈرھىنەرى ۋەھاپە كە
ھەرگەسەو بە جۇرىك دەخىرتە بەر
ئەزمون و تافىكىردنەۋە تابۇ ۋىناۋىكى تر
تۆكە بىكرىت!!

خۇتەنەرانى زىدە ئەزىز ناخۇ ئىمەش
رۇژىك بوۋە دلخۇش بىن بە شكانى
كەسىك، پاخود بە نىگەرمانى و نازارى
كەسىك!! ئەمە پىرسىيەكەو پىۋىستە
ھەمىۋان ناراستەى خۇمانى بىكەپن،
چۈنكە بەراستى ھىچ بەرزەپىرىك نىيە
كە نىزم نەكرىتەۋە، ھىچ لوتبەرزى
لەخۇبىيەك نىيە كە توۋشى سەرشۋىرى
نەپىت!! چەندجۋانە بەرپىزەۋە بىزىن
بەرپىزەۋە ژيان يەكسانە بە رىزگرتن لە
كەسانى دى، بە خاكى بوون و نەرمونىيانى
بىزىن، ۋانەزانىن ئىمە دەريازدەپىن لە
تافىكىردنەۋە!! بەلگە باھەمىشە ئەۋەمان
لە پىشچاۋ بىت كە خۇمان لە جىى ئەو
كەسە دابىنىن كە نىزىكە لە ناخمانا لە
خۇبايىبوون دروست بىنىت بەرامبەرى،
ۋابزانىن ئىمە لەۋە باشترو چاكترو
جۋانترىن، ۋتراۋە گولەگەنم كاتىك
سەردادەنەۋىنىت كە پەر!! بابىكەپنە
نەرىت كە نەپنى و كەمۋىكىرى كەسانى
تر داپۇشىن، رەنگە ئەۋە ھەلەپەى
كە لە كەسىكمان دى، خۇى پەشىمان
بوۋىتەۋە خۋاش لىى خۇشبوۋىت،
ئىستا ئەۋە ھەلەپە لىى بوۋىتە كارىكى
قېزەمون!! بەلام ناۋوزپاندىن و ناشكراندىن
لە لاپەن كەسىكەۋە ناشېرىن و نادروست

پازى سەركەوتىن

بەشلىكى زۇرى ژيان تاقىكرىنەمو
پىشېركىيە، بۆيە سەركەوتىن ويستو خولياو
خواستى دلى ھەر مۇڭىكە ھەرىكەت كىمان
دەمانەوت شەمەندەھەرى ژيانمان تەنھا
لەو ويستگەمەدا بووستىت، ھەرچەندە
سەركەوتىن بەپىلى ھەر دىدگاۋ بۇچونىك
جياۋازمو ھەركەسمو بەپىلى دىدو تىروانىنى
خۇي جۇرىك پىناسەي بۇ دەگاۋ قالىكى بۇ
دادەپىزۇڭو خالىك بەسەركەوتىن دادەپىتو
سەركەوتىن بە بەدەستەينانى شتىكى ديارىكراۋ
دەزانىت لە ژياندا، لەگەل ھەموو ئەمانەشدا
كۆمەلىك جوارچىۋە ھەن بۇ سەركەوتىن كە
زۇرىنەي بۇچوونەكان لەسەرى كۆكن، چونكە
خودى سەركەوتىن تەنھا كورتىناپىتەمو لەسەر
لاپەنلىكى ژيانو ھەموو بوۋاركان دەگىرتەمو،
ھەر لە پەيۋەندىيە كۆمەلەپىيەكانو بوۋارى
مادىو پۇخانىو بىگەي سىياسىو جۇرى كارو
.....ھتد.

دەكرىت نىمەش لىرەدا پىناسەي
سەركەوتىن بىگەپىن بلىين، سەركەوتىن بىرىتيە
لە ئەنجامدانى كارىك كە دەپىت ئەنجامى
بەپىت، دووربوونە لە شتىك كە دەپىت لىي
دووربىت، دۆزىنەمو بەكارھەننى باشترىن
ناۋازەترىن بەھەرو تۈنۈك لىھاتوپىيەكانتە،
سەركەوتىن ئەومىيە وادەت رابىلى لە ئەنجامدانى
كارىكى ئالۇزۇگران چىزۇ ۋەرىگىرت، قىربوونە
لە رابىردو، كۆلەندەنە لە شكىتو زالىوونە
بەسەر بىرو بۇچوونە نەرىنپىيەكانداۋ
بەدەپىننى خەمون خولياو ھىواكانتە،
سەركەوتىن ئەومىيە خاۋەنى باۋەرىكى بەھىزو
ھەلسۈكەوتو رەۋشنىكى پەسەندو بىرىكى
پەسەن داھىنانكاربىت.

سەركەوتىن تەنھا گەپشتن نىيە بە لوتكە،
بەلگە بەردەموۋ ھەلدان بەردەپىشچوونو
ھەلزاننى زىاترە بۇ لوتكە بەرزو بىلەنەكانى تر،

ئەمەتا پىشەوا (ئومەرى كۆرى غەبەلەمەزىن)
دەلىت: (دەمخوۋست بىم بە والى، پىي گەپشتم،
پاشان ويستىم بىمە خەلىفە، كە بووم نىستا
دەروونم داۋاكارو ھىوادارى بەھەشتە)... بەلەن
سەركەوتىن ويستگەمەك نىيە، بەلگە گەشتىكەو
دەپىت ھەمىشە ھاۋرەت پىتە

بۇ ئەم گەشتەش چەند بىنەماۋ پەرسىيىك
ھەن كە بەرەجاۋەردىيان گەشتى سەركەوتىن
ئاسانترو پىگە تەختىرو درەختى ژيان بە
بەرتەرا ئەم چەند خالەي خوارەموش بەشلىكى
گرىكى بونىيادى ئەو پىك ھاتەپەن:

۱- ديارىكردىن روۋنى ئامانچ وادەكات
مىرۇف بزانىت چى دەپىتو كارەكانىو
دەرنەجامى ھەلو تىكۇشەنەكانى بزانىتو
ئەگەرى سەركەوتىن بەدەستەينانى زىاد
بكات.

۲- جىياكرىنەموى كارەكان بۇنەموى
ھەركارىك لە ماۋەي خۇيدا ئەنجام بەرەتو
دووربىن لە پەرشو بلاۋىو سەرىلىشۋاۋى.

۳- دانانى پەلەندى بۇ كارەكان بە پىي
گرىكى سودو كەلگە پىۋىستىيانو بوۋى
نەخشەپەكى روۋن لە ژياندا.

۴- بەرەۋەردىنى كات، بۇنەموى كارەكانت
بەرىكە پىكى بىروات بەرەۋە، دەپىت بزانىت
لە چ كاتىكىدا چى كارىك دەكەپتو ئەو
كاتە چەند كاتى پىۋىستە بۇ ئەنجامدانى
ھەرقۇناغىكى.

۵- سەرنىچ دىقەتگىرتن، ئەگەر بە وردى
سەرنىچ لە ئەنجامدانى كارەكانت ئەدەپت، ئەوا
ئەركەكت بەرىكەۋەپىكى بەرەۋەناچىتو توشى
شكىتو كەمەكورتى دەپىت.

۶- لىيوردەپىو ھىداكارى، ئەو مىرۇفەي
ئەم دوو رەۋشەي نەپىت ھەرچەند پلان
بەرنامەي رەلگە پىكە دروستى ھەپىت،
ناتۈنەپت ئەنجامى باش بەدەستەينەپت. ئەگەر

شىتىكىش بەدەستەينەپت چىزى لىنابىننىو
نابىتە ھۇي بەختەۋەرى بۇي.

۷- لىھاتوپىي پەيۋەندىكردن، مىرۇف
بوۋەنەۋەرىكى كۆمەلەپىيە ۋە پىۋىستە
ھاۋكارى كەسانىت بىكاتو داۋاي پارمەتىو
پشتىۋانىشيان لى بكات، چونكە ئەستەمە بە
تەنھا بىتۈنەپت بەسەر ھەموو بوۋارىكدا زالىبىتو
لە ھەموو بابەتەكاندا وىستابىت.

۸- گەپشەپە لە ئەنجامدانى ھەر كارىكدا،
پۇزەتەپىو پەلەمەپىدە شكىت ۋەك روۋداۋىكى
ئاساپىو سادە سەپىر بىكە لە ھەر گىرەتەكەۋە
ۋانەو پەندىك قىرەمو لە خەزىنەي ئەزمۇنت
سودو كەك ۋەرىگە.

۹- بەرەرسىارى ژيانى خۇتەپە ھەر
بىرپارىك دەپىت، باش بىرى لىبەكەردەمو
پاشان دەرنەجامەكانىشى قىۋل بىكە.

۱۰- ھەمىشە ھەۋلەپ، بەدەپىننى خەۋنو
ھىواكانت بەندە بە ھەلو تىكۇشەنەكانتە،
بزانە روۋدانى ھەر شتىك ھۇكارىكى لە پشەو
گەر پشەت بە خۇدا بىبەستىتو ھۇكارەكان
بگىرەتەپەر، دەتۈنەپت بگەپتە ئەۋەي خۇت
دەتەۋىت.

۱۱- لە ژياندا كەستىكى ھاۋسەنگ
بەو پەرىگىرو شلىگر مەبەو ھەر شتىك بە
ئەندازەي پىۋىستى خۇي مافى پى بەد.

۱۲- ئارامى دەروۋىنى خۇت بىپارىزمو
ھەمىشە خاۋەنى مەنەۋىياتىكى بەرزىپەو
ئاسودەپى خۇت بىپارىز، چونكە گەۋرەترىن
سەركەوتىن ئەومىيە مىرۇف لە خودى خۇيدا
سەركەۋەتوۋىپىتو لە بارودۇخسى خۇي
پازىپىت.

ھەۋلەپەدو كۆل مەدە بە پىگەي ژياندا
ھەنگاۋ ھەلگەرو ئەو بىنەمايانەي سەرمەۋە
چىپەچى بىكە كىلىي سەركەوتىن بە
دەستەپەنە!

چو

کے سایہ تیرے کی

به میز

بنیاتین؟

نارام ستاریادلی

٦- خۇراپىنەن لەسەر ئوۋاللىنى
ھەلسوۋكەتتى باشو پەمۇشتى پەرزو
سەردەمىيەنەو دور لە تونۇتېزى.

٧- دورەكەۋتەنەۋە لە قەسەي پىماناۋ
زۇر وتەنە قەسەي پەستەو دروستەو دور لە
ناراستە.

بەلەيى بۇچوونى كۆلمە ئاسان كەسايەتى،
دەمەستىتە سەر فاكتەمىرى ئىنگەمۇ بۇماۋىمى،
بەلەم زىاتەر دىكەۋىتە سەر ئىنگەمى دەۋرۈبەر
بە پەيى بۇچوونى شارمىزايان ھەمموو كەسايەت
كەسايەتتەمىكى تاپىمەتى بە خۇي ھەمموو لە
كەسايەتتەمۇ دەگۈرپەت بۇ كەسايەتتىكى تر، لە روۋى
بەھىزىۋى لاۋازىۋى مامناۋەندى، پەيۋايە بوۋى
كەسايەتتىكى خۇي دەپىنەتتەمۇ لە ئاگاداربوۋى
لەمۇ ۋەتە ئاخاۋەتتەنەمى كە دەپىنەتتە دەپىت
گۈئ لە خەلگى بگىرەت، بوۋى زەردەخەنەمۇ
گەشپىنەنە نەك پەلگەنپىنەنە قاقاي بەھىزىۋى بوۋى
زەمەن شىرپىنەنە پاراۋى، بوۋى راستگۈيى لە
ھەمموو كاتە شوپەنەك، بەشدارىكەرن لە
بۇنەكەن بە پەزىيەتتىكى جىۋاز، پابەندىبوۋى بە
بەلەنەكەنە دىلەۋزىبوۋى لە كارمەكەنە، بوۋى
رۇشەنپەريەتتىكى باش لە ھەمموو پىۋارمەكەنە،
بوۋى سادەۋى نەرمىۋى خۇيەگەمۇرەنەزەن.
پەرسەيى بىناپەنەنە كەسايەتتەمىكى بەھىز،
زۇر پەيۋىستە بۇ ھەمموو كەسايەت، بۇ ئەۋە
لە ئانە پەنەنەن بە خۇي، دەۋر لە پاراۋى
ناسەقامگىرى بېيەنسەر، ھەمىشە پەيۋىستى
بە كاتەككى دىۋەخەيەنە مەندەۋىبوۋى
پەربەندەنە ھەيە.

داهاتوو، ههست بکات به وايي نښتاو هاتو
خراپ، بهلام پېشکوتو گههکردن مهرجي
بنهرفتين بؤ کهسايهتي بههيز، بهلام بؤ
نموي کهسايهتي که بههيز دروست بکمين
بپويسته چمند راهينانک نمنجامبدمين،
بهلام بؤ ماومي خالکي بنهرفتیه بؤ
پېکهيناني کهسايهتي، بهلام فاکتري بؤ
ماومي بؤ کهسايهتي جېگير نييهو کارلک
لگول زينگه دحکات له کاتي له دايکبوونو
ههلمان بؤ دمدهسيت بؤ گوپيني رفهارمانو
راستکردنموي ههلهو کهمووکوپيهکانمان
به تايهتي دواي گومرېوونو ومرگرتني
پهرودميهکي راست، ليردا ههنديک راهينان
دمهپنه روو بؤ بههيزکردني کهسايهتي،

۱- راهبانی جهسته‌یی، وگو راهبانی
لیاقه و جولانو راستکردنه‌وو چۆنیه‌تی
دانیشتن و وستان.

۲- راهیتانی ویزدانی و مگو خۆتهر خانگردنی
کارلیکه ری و دهر بازوون له ترسو فیلر بوونی
نازابهتی.

۳- راهپیمایی ژیری، وه‌گو به‌هیزکردنی یادگه (ذاکړه) و خپال‌کردن و توانای گفتوگو‌کردن و باوهر به‌خوږوون.

۱- راهبنانی زمانه‌وانی، وهکو راهبنانی
خولننه‌وهو نووسینو... هتد.

۵- رَاهِيَنَانِي كُؤْمَه لَایَمَتِي، وَكُو رَاهِيَنَانِي
دِرُوسْتَكِرْدَنِي پِهِيوَنْدِي نَوِيُو پاراسَتَنِي
سَهْرَبَه خُوِيُو كُوتَاهِيَنَان بَه پِهِيوَنْدِي
خَرَابِي... هِنْد.

كەسايەتتى بىرىتتەپە لە بۈۈنسى چەند
بەھاو بىنەماو پۇساو پۇشۈۋىنىك كە تاكىك
لەسەرى دەروۋو كروۋىتتەپە بىنچىنە
ھەلسۈكەتو دەرۋازى خۇى كە ھەمىشە
پىڭكى كەسەكە جىادەكرىتەو لە كەسەكانى
تر لەبەرېۋونى ئەو خاسىتە بەرزى كەسەكە
ھەمىتە، ھەمىشە ھەموو مەۋىك ھەزەدەكە
پىنى بوترىت كەسەكى خاۋەن كەسايەتتەپە،
دەروستېۋون بىناتانانى كەسايەتتەپە بەرز
ھەمىشە دەرۋازىشەنى ھۆكارى بۇماۋىيە
زىنگى كۆمەلەپتە دەروۋونى پەرۋەردى
باشۋەندەروست ... ھەتە، بەلام ئاپا بەكى
دەگۈرتت خاۋەن كەسايەتتى؟ بەو كەسە
دەۋرتت كە تواناى كۆنەرۋلكرىنى كەسانى
ترى ھەپە تواناى ھەپە لە زالكرىنى
پاۋبۇچۋونى خۇى بەسەر كەسانى تردا، پان
ئەو كەسەپە كە تواناى كۆكرىنەۋى سامانچى
زۆرى ھەپە لە ئەنجامدا پىڭەمكى كۆمەلەپتە
بۇ دىتەۋون، پان ئەو كەسەپە كە تواناى
باشى ھەپە لە نوانىنى ھەلۋىستى بەرزدا،
بەلام تاكى خاۋەن كەسايەتتى ئەو كەسەپە كە
پەردەۋامە لە گەشەكرىنە پىشەكەت.

له بهرامبەردا کەسایەتی لاواز نەو
کەسەییە کە خاوەن عەقڵێکی چەتەستوووەو
توانای سودمەرگرتنی نییە لە کاتو
تەندروستیو تواناگانێو پەتارو هەلەکانی
خۆی، هەرگیز ناگۆڕێت، ناتوانێت جیاکاری
بکات لە نێوان چاکو خرابو هەلبژاردنی
چاکو بوونی پێشبینیو بەرنامەی هەبێت بۆ

قەتئىيەت كەشتىبەكەن

كاتىك پېنوسەكەم دەپتەن، پىتەكان دەپن بە وشەمە وشەكانىش بە خىرايى بەسەر پىرى تەمەندە گوزەردەكەن، ھەتا لە كەنارەكى بىلەنكىدا رىستە پىز دەپن. دەمانەپىت ژوانىك سەزگەپن، دەمانەپىت ساتىك لە پەكتەر تىبگەپن، تاكو بىتوانىن تىزۇ گەردى غەمەكان لەسەر جەستە سىرەكانى رۇزگار بىرپىن. مەن كە ئەندىشە سەمەردى زەمەنم دىو، پەنجە ساردەكانى زىستانم پەريو، ئىلھامە ئەفسونەپىيەكانى دىۋى پارىنى بارانم بۇجىيە، گەر راستى پىكى، راستى بەربارانم نەپن!

مەن كە دېمە گۇ، دلو رۇخەم كەمەندەكەش مەيدانى ھال دىكەم، ساتەكانى تەمەن پەك بە پەك دەمىرەم تىيان دىكەم، كاتىك دىمەنىك دەشپى، يان تابلۇقەك رەنگەكانى ژيان تىكەل دىكات، يان بەھار روى گەش نىيە، خۇ لە كەمەرخەمى گول نىيە، كەم لە رەنگى شەپەنگ نىيە، بەلكو راستى مەھكۇمى زىندانىكى بىن ھاكەم! كاتىك دەستەۋاۋى كۇتا دەپم، رىستەكانى سەرمەم لىدەگۇرپن، تۇ سەپىرى ئەم ھەشامەتە بە ۋەجھو بى رۇخە، ئەم نامە بىن ناۋە، ھى روىداۋە لەم بەپەندە مەن نازانم! بە ئەسپاى خۇم دەخزىنە پال دىۋارەكانى ھىجرانەۋە، نەۋەك بالدارەكان بىرپن، يان لە ناۋ تارىكى شەۋەزىنگە بىلەنگە دىگەپم، نەۋەك رىستە پەزەكانى ئەمجارەم بىن ناۋەنىشانكەم. زۇرچار دەمەۋى پىر بە ھەمەۋ دىۋىا ھاۋار

بەكەم، بەلام كە بىرەدەكەمەۋە دەلىم، تۇ بىلى ھىچ كەسنىك لىم تىبگات!؟ بىرەدەكانى ئەمەۋى بى كەلكو لاۋازن، تاكو دەستى كەسنىك دىگەن «ھىرايى ھەزار رۇخى پەك دەخولەپىن، تا زەمانىكى نوۋ دەپتە، سەد زەمانى بەر مەيدانى فەساحەت دەپتە! مەن كە رابوۋى جەنگى بەم بۇجى رابەم؟ سەكۇ راسىتەپەكان بىلەن، بەلام شوشە رۇخى ناساز لىلە مەنگە»، مەن ھەرىقى دەريى ھەرىقىم، بۇ نەپەم، دەپم تا ئاگرى ئاشوبى ۋەختە نەمگە، مەلى بىن بال بەرۋىكى ئاسمانى بەرداۋ سۇراخى نانى گەتەپم، سەپىدى سۇزى ناۋازى بۇ سەر جەپەل، دەى ئىۋەش كە پەروازى ھالى نىن، مەلەرزىن رۇخى شوشە، وشە لاۋازى زەۋى مەجرەپىن بە ئاسماندا... ۋەك چۈن مەنەتى نوۋسەرەك پېنوسەكە ھەلى دىگەپتە، چۈنكە ناماۋە ئاراستە خالى دەپىكى لى ۋە، بەلام كە خالى سەرمەقە پىكا ئىتر ناۋەتە ۋەقەل ناخى نوۋسەر دەپىتە ۋەك كەشتىبەك بەناۋ ئۇقايۋى وشەكاندا مەلە دىكات، راستىبەكان لە ناۋ قۇلاي دەريادا دەۋزىتەۋە، ئىنچا تىدەكات كە تا جەندە لە پىناۋ گەپىشتەن بە ئەۋجى پەقەن قوربانى داۋە.

بەلىز مەنىش خامەى دەستە ناماۋە بۇ گەپىشتەن بە لوتكەى ھىۋا، چۈنكە زاخى جەۋھەرى ئەۋ ھەزرو ۋەقەلى زاخاۋ داۋم، بە تەبىرە رۇخىيەكانم پەردەى دىلە پەقەن پىزىن دىكەم.

بە ھەگبەي بە تال لەسەر سەفەرم

ئاسقو حاجى

خۇشنىۋەسى، خولى ۋەنەكىشان، دەمگوت؛
لە سەرى مانگ دەست پېدەكەم، سەرى
مانگ دادەھات، با ئەم دە پۇژە پروات،
ئىنجا نا، لە ئاۋەرستى مانگ، نا مانگىكى
دى، بەردەوام خۇم دەمىزىيەۋە ۋەنە
خۇم دەمگوت، بۇ سەردانگەردن مېۋانىش
ھەروابوۋم، دەمگوت، ئەم شەۋ نا، شەۋىكى
تەر، بەيئەۋەدى ھىچ ھەست پېنكەم
شەۋەكان دەمىزىيەۋە مەنەش ھەروابوۋم
شەۋىك بە دىار تەلەمىزىيەۋە دانىشتىۋەم،
بىنەم لە ئۇرەۋە نوۋسەرۋە ۋەنە كەس
سەرى دوۋەم پۇژى پەرسەكەيەت، كە
بەكارمەستىكى دلتەزىن كۈچى دۋاىي كەرد،
ئەۋ ھەروابوۋم بوۋ، كە لە نەخۇشخانە
نەجوۋم بۇلاى، بۇ پەرسەكەشى بەم شىۋە
پۇشەت، تانىشتاش نەجوۋم.

تەمەنم ۋەنەمىزى بوۋ بە (۴۵) سالى
تەۋاۋ، بە بېئەۋەدى ۋەنە كۈمبىۋەتەرۋە
ئىنەتەرنەتەۋە زامان ۋەنەۋە تەرىش بېم،
ئىستاۋا لە ئاۋ چىگا كەۋتوۋم، جەنەۋە دىل
شەپىۋى كەردوۋم، دەستەم لەرزۇك بوۋەۋە
ھەگبەي ئىنەم بە تال نە كەسلىك ۋەنە
ھىچ كەرد نەخۇم ۋەنە ھىچ بوۋم، ئازانەم
سۈدى بوۋىنە مەن لە دىنە چىيە؟ كەۋا
ئىستاكە لە سەر سەفەرم تەنەۋە ۋەنەبەيت
جەنە كەسلىك كەرتوۋەۋە نانى ۋەنەبەيتەكى
زانستەۋەۋە زانەمكى ھەزەرم خۋەردوۋە،
چۈنكە كە مەنەل بوۋم پېۋىستەم بە خەۋى
زۇرۋەۋە تاتىرخەۋەم، پاشان گەنچ بوۋم
لەبەر گەۋەنە بى سۈد، زۇرماندوۋ دەمبوۋم،
دىسان پېۋىستەم بە پەشۋو بوۋ دەخەۋەم
ئىستاۋە نەخۇشەم پېۋىستەم بەپەشۋو،
لەگەل ئەۋەشە تانىشتاش تىرخەۋەنەبوۋم،
لە ئىنەش بۇخۇۋە دەۋرۋەرم ھىچ
ۋەنەبەۋەم.

ئىستا بەۋە دەرنەگە زانەۋەۋە مەن
كەسلىكى زۇرماندوۋ بېيەرھەم بوۋم!

بەيەنى لەگەل ئاۋەۋەۋە ئۆتۈمبەيۋە
ھاتە ھەۋەۋە سەرىۋەنە مەنەلەن، خەبەرم
بوۋەۋەۋە سەرىۋەنە سەۋەتە ھەۋەۋەۋەۋە
دەۋەرۋەۋە كەرد، كات بېۋە (۴۵؛ ۱۰)
خەۋەك، ۋەم تازە دەرنەگە ناچەم، چۈنكە
شەۋ كەچۈۋەۋە ئاۋچىگاگەم پەيەرم دابوۋ
بە يانە بېم بۇ بە بەنەگە كۈمبىۋەتەر،
بۇ خولى ۋەنەبەۋەۋە كۈمبىۋەتەر، بەۋە تازە
دەرنەگە، بەيەنىش ھەيەنىيەۋە پەشۋە، كەۋەتە
شەۋەۋە دەچەم، ئەۋ پۇژە بە يانەيەكەم
بە خەۋەنە بېرە سەرى، پاشان ۋەم دۋاى
خەسەر دەچەم بۇ سەردانە ئەۋ ھەۋەۋەۋە
كە سى پۇژى لەۋەۋەۋە سەيەرە لېيەدەۋە،
لە نەخۇشخانە خەۋەۋەۋەۋەۋە، كە خەسەر
دەھات ۋەم؛ ناچەم بۇ نەخۇشخانە.

چۈنكە خەۋەۋەۋە پېۋىستە ناكاتە،
ئەۋەۋە چىگا نەخۇشە، ئەك سەردان،
بۇيە كە ھاتەۋە مەل سەردانە دەكەم،
پۇژەكانە ئەۋەۋە بەسەردەۋە، ئىستا نا
دۋاىي، بەيەنى نا، نەۋەۋە، خەسەر نا شەۋ،
شەۋەۋەۋە يە لە پەسەۋە پارگەكان بوۋم،
يە بە دىار تەلەمىزىيەۋە سەرى يەرىم
دەمگوت، جگە لە ۋەنەۋە دەما تادەرنەگ بە
دەيەرىيەۋە خەۋە دەيەردەۋە، شەۋەۋە ھات،
نەجوۋم پەيەرمەكەم گۈۋەۋە بېم، بۇخولى
زامان، ئەۋەش بە ئەۋەۋە سەرى بېرەمە
سەرى، بە بېئەۋەۋە سەردانە سەنەتەرى
زامان بېكەم، بەردەۋەۋە شەۋو پۇژى، بەۋەۋە
سەرى بەيەنەكەرد، بە بېئەۋەۋە بەشەۋە
لە ھىچ خەۋەك بېكەم، ئەۋەۋە ۋەم
دەچەم بۇ ۋەنەشەردەن لە ھۆلى ۋەنەشە،
ئەۋەش بە بەھانەۋە دەۋەۋە گەۋە نەخۇ
ئەۋەۋە باش نەيەۋە ئەۋەۋەۋەۋەۋە بەيەرم
كەرد، ھەرسەلىك دەۋەۋەۋە دەمگوت؛
ئەۋەۋە ئەۋە دەكەم، خۇم ۋەنە ۋەنە
كار، پان ھەنەم دەكەم، ئەۋەۋە ۋەم
دەچەم خولى مۇسەۋەۋە، نا دەچەم خولى

ئاۋەنەيەكەمەن بېۋەۋە، مەنەش دەلەم؛ ئەۋ
بۇ لە ۋەنەۋە ۋەنەۋە ۋەنەۋە ۋەنەۋە
تەنەگەنە؟ لە پەۋەۋەۋەۋە گەۋە بېم «مەن
تەنەگەم»، دەلەن؛ لەگەل ئەۋ ھەۋەۋە بەيەتە
ۋەۋە شەۋەۋە بەرەۋەۋە دەلە تەنەگەم؛ مەنەش
لە ۋەلەۋە دەلەم؛ مەن تەنەگەم ئەۋەۋە كە
بۇچى تەنەگەم، تەنەۋەۋە لە تەنەگەۋەۋەۋە
تەنەگەۋەۋەۋە!

ئىستا ياساى مەن ئاۋەۋە، گەۋە خەم بۇخۇم،
گەۋەۋە ناخەم بەنەگە دەخەۋە، گەۋە بېدەنەگە بېم،
ھەنەۋەۋە ناخەم ۋەلەۋە دەۋە، گەۋە سەرسام بېم
بە دەۋەۋە گەۋەۋە ناخەم، ھەۋەۋە خەۋەكى ئەم
دەۋەۋە گەۋەۋەۋە دەكەم، جە بەيەۋە زەنەۋەۋە
بەيەۋە خۇم لەسەر پەۋە سەرسامنى مەلەۋەۋە
دەۋەۋەۋە، تا خەۋەۋەۋە بېسەرى خۇم، شەيەۋە
شەۋەۋەۋە شەرى شەۋە جەنەۋەۋەۋە ناخەم
كەۋە كاتەك بەرى پەۋەۋە خۇم لېدەگەن،
پان بەردى ۋەلى پۇژەگە شەۋەۋە بەنەۋەۋە
زۋەۋەۋە دەشەۋەۋە، ۋە ھەست دەكەم ئېتەر
ھەۋەۋەۋە نەيە، گەۋە مانگ لە پەۋەۋەۋە تۇرا،
پان زۋەۋە بەر خۇم گۈۋە، چۈنە خەۋە
ئەۋەۋە كەۋەۋە، پەخۇد لە دۋاى ئەۋەۋە
چۈنە تەۋەۋە سەۋەۋە خۇشى زەۋەۋە بېۋەۋەۋە
بە كام پۇچى پەيەۋەۋە دۋاى زەۋەۋە ناۋەۋەۋە
تازە بېكەم؟

سەرى ئاسمانى شەۋە دەكەم،
ئەۋەۋەۋە سەرسامنى ھالەم دەكەم، كاتەك
ئەۋەۋەۋە دەۋەۋەۋە بەۋەۋە شەۋە، ھەنەۋەۋە
خەۋەۋە دەكەن!

مەن نوۋەۋەۋە پەۋەۋە كەس نەيەم، تا
دەستۋەۋە بۇ پەۋەۋە زەۋەۋەۋە، ئەۋ بەيەۋە
مەن نەۋەۋەۋە زەۋەۋەۋە ھاتەم، تاكو بە ھەيەنى
لە كەنەۋەۋە پەشۋە بېدەم، خۇ مەن جەۋە
جەۋەۋەۋە بەخەۋە كەس نەيەم، تا دەۋەۋە
شەرى دەۋەۋەۋە بۇخەۋەۋە، گەۋە بى نەكا خۇم
لەۋ مەيەنەۋەۋە بېنە، ھەۋەۋە خەۋەۋە
جەۋەۋەۋە مەن نەۋەۋە، بەلەۋە ۋەۋەۋە
دەۋەۋەۋە دەۋەۋەۋە ۋەۋەۋەۋەۋە، ئەۋ مەن
لەۋ بەيەنەۋەۋە جەۋەۋەۋە ئەۋ دەۋەۋە!

كاتەك دەۋەۋەۋە ۋەۋەۋە، پان بەسەۋەۋە
ۋەۋەۋە شەۋە سەۋەۋەۋەۋە، دەۋەۋەۋە پېتە
ۋەۋەۋە شەۋەۋە دەۋەۋە بەنەۋەۋە،
كەۋەۋەۋەۋە دەۋەۋە ناخەم ئاۋەۋە
نەۋەۋەۋەۋەۋە لى دەۋەۋەۋە تا لە نەكا ۋەنە
دەۋەۋە، مەنەش كاتەك دەۋەۋەۋە دەۋەۋە
ۋەۋەۋە، سەرسام دەيەم، تا لە نەكا لەگەل
كەۋەۋەۋەۋەۋە ۋەنەۋەۋەۋە ۋەنە دەيەم! ئېتەر
ئاسەۋەۋە گەۋەۋەۋەۋە ۋەۋەۋەۋەۋەۋەۋە
تەۋەۋە سەردەۋەۋە دەۋەۋەۋە كەنەۋە دەگەن،
ھەۋەۋە ھەۋەۋە بەسەر خەۋەۋە سەرسامنى
دەۋەۋەۋە پۇچەۋەۋە دەۋەۋەۋە گەۋەۋەۋەۋە
مەۋەۋە دەۋەۋەۋە مەن.

بۇ ھەممۇ
ئەوانى
دەيانەۋىت لايەنە
گەشەكانى
ژيانان بدۆزەندە
ئاۋاتەكانيان
بەينەدى

ۋ: جىا ھەندۇن

بۇ ئەۋانە پېۋىستىيان بە ھەلۋىستەمەكە
بۇگەرئەۋە ھەلەنەنگەننى خۇيانو
دىارىكىرنى پىگى ژيانان چارسەرگەردى
كىشەكانيان..

بۇ ھەممۇ ئەۋانە دەيانەۋىت تەركىز
بەنە سەرھەلەكانيان تۈنەكانيان
ئاراستە سەرگەۋتەكانيان بىكەن..
ئەۋانە دەيانەۋىت ھانى خۇيان بىدەن
پائىرەكانيان بەھىز بىكەن بۇ گەشەن بە
ئامانچ، ئەۋانە دەيانەۋىت ترسەكانيان
لەۋبەرنو مەنەمان بەخۇيان بەھىز بىت.
ئايە دىتەۋىت بەۋجۇرە بىت؟ گەۋابە
لەگەلمان بە، ھەرجارە ھاۋكەشەمەكى
دەروۋىت پىدەنەسەننىن بەخۇت ئاشنا
دەكەن.

* لەتاپەتەننىيەكانى ژيانە كە پەرە
لە ناخۇشە قورسايى سەر شانت زىاد
دەكات، بەرپەسارىيەكانت زىاد دەكات،
پاينەبۈۋەنەكانت پالترەدەبىت، پالەپەستۇكان
گەۋرە دەن، ناسۇرىيەكانت زۇر دەن، بە
ھۇ ھەلەكانت كۆبۈۋەنەۋە كىشەكان،
پوۋبەروۋى پىگىرىيەكان دەبىتەۋە.

ئىستە پوۋستە پالەت بېرسەم، جى
دەكەت ئەگەر بەرپەسارىيە كاردەكت داۋات
لەبكات ۋاز لە كاربەننىت ئىتر نەگەرپەتەۋە
سەر كاردەكت؟
دەزانىت بۇجى؟
لەبەرئەۋە كەسكى تى دامەزەندەۋە

بە نىۋە مۇجەكە تۇش كارى بۇ دەكات
پا ھارۋى دېرەنەكت ۋازى لېنەنەت
ئاشزانىت ھۇكارەكە جىيە! پابراكت
داۋى لىكردىت بۇ ھەمىشە ۋازى لېبەننىت
نەتېنەتەۋە؟

رەنگە كىشە لەمانە گەۋرەت
پوۋبەروۋى پوۋبەتەۋە ۋى لىكردەبىت
چوۋبەتەۋە ھاۋغەكە خۇتو بە تەنە
بە بەبەختى داماۋى ژيان بگۈزەننىت،
سەرت ھالۇ دلت شكاۋ، بە جۇرەك ھەست
بەكەت ئەۋ كىشەمە پوۋبەروۋى بۇتەۋە
لەسەرو تۈنەۋى خۇتەۋە، ۋاھەست
دەكەت دەركاكانى بەردەمت داخراۋى، ۋى
دەبىنەت پەنجەرى ھەلەكانت لېداخراۋە
دەروازەكانى بەختەۋەرىت بەروۋا داخراۋە،
تۇش لە بارىكەت بەزەبىت بە خۇتدا
دېتەۋە دۇش داماۋىت، بگرە رەنگە جۇكت
دادابىتو بەرسىت ئايە پىگەمەكى پزگارىۋون
ماۋە؟

دەكرىت ژيانان جىاۋاز بىت، ئەگەر بە
ورىاسو دانابىيەۋە پوۋبەروۋى كىشەكانان
بېنەۋە، گەر ئامانچان دانابىتو بزانىن
مەبەستەكانان جىيە؟ گەر بۇ ئاينەمان
نەخشەمان دانا، بەپى گىرگىيان بەكەمىنەكانى
ژيانان دىارىكرد. پىگومان ھەركىز ناتوانىن
كىشەكانان چارسەربەكەن، گەر پوۋبەروۋى
ترسەكانان نەبىنەۋە بە تەۋاۋىت لە
لاۋزىيەكاناندا شارەزانەبىن، دەبىت

شارەۋى ستراتىيەمە خۇت بىت، بۇنەۋە
زالىت بەسەر پىگىرىيەكاندا، ئەۋە پالەشتى
نەمەش دەكات بېرگەنەۋە لە جوارچىۋە
ئەرنىداۋ بېرگەنەۋە لە باشتىن چارسەر.
ئەۋ جوارچىۋەمە كە ئىمە كىشەكانەنى
تېدەخەنە لە رەبەۋە دەبۈزىنە لە زۇر
رۇشائى ئەۋىشدا كاردانەۋەمان دەبىت،
ھەر ئەمەش چارەۋەسەمان دىارى دەكاتو
بېرپەكانان دروست دەكات، جا دىك كىرنى
نەرنى لە بەرامبەر كىشەكاناندا ۋادەكات
ئەۋ كىشەمە بەجۇرەك بېنەن بەۋە
پىگىرىيەكە ناتوانىن تېبەپەننىن. لەبەرئەۋە
زۇر گىرگە بېچەنە ھۇلەپەۋە لە ناخەۋە
خۇمان پىكەپەنەۋە بېرىكى نۆۋ دروست
بەكەن كە لەگەل زاتاندا ھاۋناھەنگ بىت،
بۇنەۋە ئاشتى ناۋەكى بەدەست بەننىن
بە جۈۋى پى لەگەش بېنەپەۋە پىۋانەنە
ستراتىيەتېبەكانان، چۈنكە ئەۋە ۋەۋە
داگىرسىنەرى ھەمەسەتەمانە، خۇراكە بۇ
گەرمى خۇشەۋىستەمان، تەۋحمان زەندەۋە
دەكاتەۋە تا پەنەگەپەننە ئامانچەكانان.

ئايە كاتى ئەۋە نىيە ستراتىيەمە
ژيانان دابىننى؟
ئايەكاتى ئەۋە نەھاتەۋە بەرامبەر
ژيانان بەرپەسارىيە سەرداۋەكانى ژىنى
خۇمان بگرەنە دەست؟
ئايە كاتى ئەۋە نەھاتەۋە خۇمان
بگۈزىنە ئەۋە بېرە نەرنىيە بەرامبەر

كۆتا واژۇ

ن: مارىنۇ ئۇتالدى و.لە فارسيەو: ئاراز كامىل

كەس نەيدەزنى «بىلى» بۇ
وا كتوپىر بىرپارى دا لە «ئىلىزا»
جىيايتەو؟ بەلەم خۇى -كە پىاوتكى
دەولەممەند بوو- بەلگەيەكى بەهيزى
هەبوو بۇ ئەمە (ئىلىزا تەنھا لەبەر
سامانەكەم بوو بە ھاوسەرى من...)
بەم شىومە كارگەشتە جىيايەو،
بەلەم لە دادگادا «ئىلىزا» نەك ھەر
ئەو ئۇتۇمىيەلى كە ھاوسەرمەكى
لە سالىدى ھاوسەرگىرپاندا خەلاتى
كردىبوو، گەراندەو، بەلكو زىرو
خشلەكانى رۇزى بووكتىنىشى دايەو
وتى: (ئەمانە ئىتر ھى من نىن... من
ئەمانەم بە تۆو گەرمەك بوو...)
كە تۆم نەبىت، خشل و سامان بۇ من ج
مانايەكى ھەيە؟

بەم وتەيە «بىلى» خىرا تىگەشت
كە ج ھەلەيەكى كردو، بۆيە واژۇ
كۇتايى لەسەر نووسراوى جىيايەو،
نەكردو لەگەل «ئىلىزا» گەراندەو
مال.

گۆرۈنە بە دەستى خۇت بوو،
بۇ دانادە، يا بېنەو بەخۇت بىزانىت
ئاراستاندا براويتا نازىزم لەو
دەلئابە ھەموو ئەوانە دەوربەرت
كارىگەرىيان لەسەرت ھەيە
بەرمەك كىشت دەكەن بەلگە
ھەيە ھاتنى ئامانجى خاوەن
ئامانجەكانو سەرخستى پىرۇزە
تايەتتەكانيان، ئەمە راستىيەكى
بەلگەنەويستە، لەبەرنەو
گەر ئامانجى نەبىت لە ژياندا،
ئەو لە پىرۇزە خاوەن ئامانجەكانىت،
ئاي تۇ ئامادەيت، بەلئىيەو
نەخىرا!

بەراستى دەتەوت بگۆرۈپت؟
ھەم دەكەم ئەو مۇدەبەت
بەدەم كە ئىمە ناتوانىن بىگۆرۈپ،
بەلەم لە ھەمە خۇشتەر ئەو
دەتەوت خۇت بگۆرۈپ بى ھىوا
مەبە، ئىستا دەجىنە ناو
باسەكەو، خۇشتەرى بەرپىز
تاكە كەستىك كە بتوانىت
ژيانى تۇ لە ۸۰% ناوژو
بكتەو، تەنپا تەنپا خۇتى،
دەزانى بەجى؟

بە (بەراپىر) بىرپار،
و شەيەكى لاتىنىيە لە بىرپەنە
ھاتو، واتە وەلانان و بىرپى
ھەموو نەرنى رابردووت لە
كاتىزىرەك بىش ئىستا دەست
پىدەكات، واتە ئەو شىرە
بەرپە ھىلى بەدەم بەرنامەيەكى
نۇى تازەو دەست بىكە دەزانى
كە دەبىت دەست بىكەيت؟ ھەر
ئىستا ئىستايە دەزانىت
زۆرپە خەك نازان بەراستى
جىيان لە ژيان دەوت، لەوانىش
خراپەر ئەو كەسانە دەزانى
جىيان دەوت، بەلەم دەستيان
خستۇتە زۆر چەناگەيان و
ھىچ ناكەن، ئەمانە تەنپا
دانىشتوون ھىوادان ئەو
رۇزە بىت كە ھەموو شىكىان
دەستكەوت، دەزانى ئەو
رۇزە كەپ؟ بەلئى بەلئىيەو
دەزانى ئەو رۇزە (ئەمەيە)،
كە دەست بىكەيت قۇلى لىيە
ئەلەيت، ناھەركىز ئەلەيت
كات نەماو تەمەنت ھەرچەند
بىتو كارت ھەرجى بىتو لە ھەر
رەگەزىك بىت، لە ھەر نىشەمانىكا
بىت، لە ھەر بارودۇخىكەبىت،
كات ماو بوارىش ھەيە، وەك
پىشتەر ئامازەم پىدا، تەنپا
خۇتى بىرپەردەرى ئەو
گۆرۈنە بىنەرتىيە، چۈنكە
(شەقامى رۇزىك) دەتگەيەنلە
كۆرە رى، بەلئىيەو تۇش
ناتەوت توشى كۆرە رى بىت،
كەواتە رەقتارى خۇتان
بگۆرۈن دەستەكارىن، بىرپەردەن،
مەترىن بىرپەردەن، گەورەقەن
داوى سەر پىگە سەركەوتن
ترس، ترس لە نشوستى، ترس
لە سەركەوتن، ترس لە دەركەن،
ترس لە ئىش و نازارو لە ھەموو
نەناسراو، كەواتە ئىستا
دەزانىت كە گرنگە ترس كەم
بەكەيەو؟ تەنپا رىگاش بۇ لە
ناوېردىنى ترس، رووېرووېو
بەكەيەو، گەر سىيەرى ترست
لەسەرە بىرۇرە سەرسەرى
بەلامارى بەد.

خۇمان ھەمانە پىچەوانە
بەكەيەو؟ ئاي كاتى ئەو
نەھاتەو رووېروو خۇمان
بىيەو لە بەرامبەر خالە
لاوازەكاناندا بووستىنەو
ئەو ماسكە روومان دابىنىن
بەشدار بىن لە رەوېرو سەركەوتن
پىشكەوتن؟

ھەموومان ئاوتانە بىچىنە
پىزى سەركەوتەو، بە كەشتى
براومكان بەكەيە كەنارى
ئارامى لەوانە بىن كە بەشدارن
لە بىناكردنى زىارو پىشكەوتن،
پىشكىان ھەيە لە بىلاو
كردنەو زانىرى زانىست رووېروو
بەكەيە رىگەيەكاندا، ئىمە
پىوېستىمان بە بىرپەردەنىكى
دروستە، دەبىت ئىستا دەستىكەن،
ئەك سەبىن، ئەو كەسە كىيە
كە دەيەوت دواكەوت؟

ئەو كەسە كىيە دەوستىتو
نايەوت بەرەپىشەو بىرپار؟
ئەو كەسە كىيە بەلەيەكە
بە ديوارى بىدەنگىيەو
نايەوت بەدوت؟ ئەو كەسە
كىيە بەرەمە پىرو زەوى بەبىتو
گەشە ناوت؟ ئەو كەسە كىيە
بەبى پلان پىدەكاتو لە بىيەنى
ژياندا وندەبىت؟ ئەو كەسە
كىيە ھەلەتو ئامادى رووېروو
بەكەيە نىيە؟ ئەو كەسە كىيە
لە نىوان جوارديواردا دەزى؟

ئەو كەسە كىيە رازىيە بە
لەبادچەنەو دىناش ئەوى لە
ياد كردو، ئاي ئەو كەسە
تۆيت ياباشتر واپە، بىلەم
تۇ رازىت ئەو جۆرە كەسە
بىت؟ دىناش دەلەيت نەخىر،
كەواتە بەباشى بابەتى
گۆرۈنكارى بىخۇنەرەو

* گۆرۈنكارى

گۆرۈن تەكەشتىكە لە
دىنادا كە بۇ ھەمەشە
جىگىرە، ھەموومان گۆرۈپ،
ھەر بەردەوامىش دەبىن
لەم گۆرۈنەدا جا بە خۇمانىزىن،
يا نا، ئەمە شىكە نكولى
لېناكرىت.. ئەرك ناپىت
گەر وەلامى ئەم پىرسىارەنە
بەدەيتەو؟

- سوپاس، ئاي دەتەوت
پۇشاكى ۱۰۰ سال لەمەوبەرت
بىوشت؟

- ئاي بە ھەمان جۆرى
۵ سال لەمەوبەر بىرەكەيەو،
يا لە تەنپەيدا زۆرچار
شەرم لە ھەنەك رەقتارو
وتارت دەكەيتو دەست بە
دەمووچاوتەو دەگىرت لە
شەرمەزىدا؟

ئاي ھەمەكانى ئەمەوت
ھەمان ھەزى چەند سالىك
لەمەوبەرن؟

بەلئىيەو دەلەيت، نەخىر،
گۆم لىتە، كەواتە تۇ
گۆرۈپ، بەلەم ئاي ئەم

ژيان

جىڭگى سەرسامى نىيە

جلى شىنى تازىبەرىم لەبەردايەو خەرىكى گريانو شىنەو فرمىسى خوين لە جاوم ئەرواۋ رەنگم زەردەلگەراۋا!
سەرمەيى ئەم زۇرى مەينەتايەنە خوداى گەورە لە سورمى يوسىف سوپاسگوزارى ئەومان بۇ بەيان دەكاتو دەلىت:
بەشىۋازىكى زۇرجوان كە خودا پىلى رازى بىت ئارام دەگرم، ھىوام وايە خوداى گەورە ھەموويانم بۇ بەشىۋازىكى، جەندە جوانە ژيان لە نىۋان ئاۋاتو ئارامگريدا، ئەو كە خۇزگەو ناسوپاسگوزارى، ئەمە گەۋاھى ئەمە دەكات كە ئەم كاتە دەتۋان بلىن، ئارامگري، خۇراگريپەكى جوان كە بە ۋەنە شەم بسوتىن لە نىۋ جەنگەلىستانى نازەھەتتەيەكەنى ژيان، بەلام بىن رەزى ئەنۋىن بەرامبەر فەرمانەكەنى خوداى گەورە كە بۇجى چارەنوستانى بەم رۇزە گەياند، دلىيان لە كۇتايىدا چاۋتان رۇش دەمىت بە دىدارى يوسىفەكانتات، ئەوانەى بە زوبانيان لافى ئەو لىدەن ئارامگرنو لە ناخەو مەۋقائىكى روۋخاۋن، چۈنكە گومان دەكەن بەدبەختن تەنانت ھەتاۋى رۇق ھىنى خوداش لە ئەوان مالئاۋايى ناكات، ئەوانە ئەم كەسانەن كە ئىتر زىستانى ئارامگرتيان بە كۇتا ناپەتو ھىچ بەھارىكى كامەرانى بۇ ژوۋان كىرن لەگەل ئەوان خۇى نامادەنكات، چوۋن تەننا ئەوانە چانىسى ئەو بەيان ھەيە كە چىز لە ژيان ۋەرىگرن، كە لە راستىيەكان ۋەدە دەنەو، تەننا نىگايان بۇ جوانى درەختەكان ئاپرات، بەلكو لە دواجاردا سەرنج دەدەنە رەكەكانو نەپنى بوۋنيان لە ژىر زەمى..

جاۋيان رۇش بىكەن، بە بىننى خۇرى درەشۋاۋى ئارامگري، ئەمە نەرىتەكە كە ھەموۋ لايەك بىن ۋىستى خۇيان لە ژيانىان بەرجەستەى دەكەن، ئەو كە زىاتر جىڭگى سەرسوپمانە دەپ گشت لايەك بەھەر شىۋەيەك بىت نازەھەتتەيەكان تىپەرتىن، ئىتر ئارامبگرن، پان ئەو كە گەلەى لە چارەنوستى خۇيان بىكەن، گەر دەزانن بەھەر شىۋەيەك كە ھەيە دەمىت لەگەل كىشەكان روۋبەروۋبىنەو ھىچ رەگەيەك نىيە بۇ دەريازىۋون ئاۋا ئارام دەگرن؟
پان گەر بەزوۋبانيشتان نەمىت دەنگى دلىتان ھاۋارى رازى ئەۋوون بىن ئۇقۇمى دەكات؟ ئەمە پەرسىيارىكە گەر بىخەينە رەزىبەندى راپەرسىيەو دەگەن ئەوانەى دەنگ دەمەن بەۋەى كە بەشىۋازىكى جوان ئارامگريان نواندەيت، ھەق بە ئىۋەيە گەر پەرسىيارى ئەو بەكەن مەگەر بۇ ئارامى جوانو ناشىرىن بوۋنيان ھەيە؟جگە لە ۋەنى بەل ھىچ ۋەھەمكى تر ۋەلامى پەرسىيارى ئىۋە نادانەو، پەقۇب پەيامبەر سەلامى خوداى لىبى بۇ دوۋرى يوسىف نازدارى دەرياي چاۋانى بەرشتىنى ئەشك ۋەشكۋون ئىتر تارمايى بوۋ بە ھاۋدەمى. لە نىشتىمانى دلى ئەم ھىچ بەھارىك گوزمى ئەدەگىر، دلى بىنازى دۇزەخ ئاسا بۇ دىدارى جگەرگۇشە خۇشەۋىستەكەى گرى گرتىۋو، ھەروك نالى دەلىت، لىياسم ماتەمە شىنە لە شىندام سوروشكەم سورە رەنگم زەردە بىن تۇ ۋاتا بە ھۇى دوۋرى تۇۋە ھەرجى نىشانەى خەۋ خەفەتە تيامدا كۇۋوۋەتەو،

ژيان جىڭگى سەرسامى نىيە، بەلكو ئەمە مەۋقەكانن بە بەرجەستەكەردى ھەندى رەقتار لە دواجاردا خودى خۇيانو دەۋرۋەرىش توشى سەرسامى دەكەن. ماپەى سەرسوپمانە كاتىك ھەموۋان بەرۋەندى خۇيان دەزانن، كەجى مى ئەم رەگەيە دەگرنەمەر كە ئەمەيەنەكەنى ژيان بۇ لە ناۋىردى ئەوان خۇيان مەلەس داۋە. ھاۋرىيەكە دەگىت مەن بەرۋەزى لە ۱۰۰% دلىيام كە خواردى پىياز جەندە بۇ تەندروستىم بە كەلگە، بەلام لەگەل ئەۋەشدا ھەۋلى خواردى نادەم. زۇرەك لەخەلگىش گومانىك لە دلىان شەك ناپەى سەبارەت بە باشىۋ چاكى ئەنجامدانى نوۋەزەكان، بۇ لايەنى تەندروستى جەستەو دەروۋنيان، لە ھەمان كاتىشدا بۇھىامەتو دۋارۋژيان، لە پال ئەمەشدا جەۋى ئەمەسيان لە دەستى ئارەۋوۋەكانىيانداپە، ئىتر ھىزىك بەدى ناكەى تانەۋەى كە ەمەقايان بىكەن بە سەردارى ژيانىان، كەۋابى ھەموۋان بە بەرۋەندى خۇيان ئاشان، بەلام مەرج نىيە پەيۋەندىيەكى تۈندۈتۈلى لەگەل ھەمىت. كاتىك باس لە خۇراگى دەگرت، ھەموۋان ناھى خۇزگەيان تا ئەۋەپەرى ئاسمان دەۋرات ئارەۋو دەكەن كە درەختى ئارامگري لە ناخيان پەلو پۇيكات، بەردەۋام ۋەمى بىرەنەدەكان دەكەن بە ۋەردى سەر زوبانيان، كە دەربارەى ئارامىۋ خۇراگى ۋەراۋن، بەلام لە ساتى كەۋتە نىۋ جالى كىشەكان، ئىتر ھەر ئەم كەسانە تۈنۋ ھىزىك لە ناخيان بەدى ناكەن تانەۋەى كە پەيكەنەى خۇراگى دروست بىكەن بە سەرىدا سەركەۋونو

تەمەنى راستەقىيەنى خۇت بدۆزەرمەو!

ئايا مىنداللىكى پاكە بىگەردى،

ياخود لاويكى تازە پىگەيشتووى، يان كەسلىكى بەسالچووى؟!

* ئەگەر ئەو نىرمانەنى بە دەستتە
ھېناۋە لە نىۋان (۱۶-۲۲) نىمەدە بېت،
ئەو ماناى ئەمەيە كە تۇ مۇۋەتتىكى زىرى،
تىگەيشتوت، پەمەو تۆكەمەو دامەزراۋىت،
خەن بە ئايندىمەكى گەشەو ئارامەو
دەپنىت، ھەمەو تەمەنت چىز لە زىان
دەپنىت، بە شىۋەمەك كە ھاۋىيەو
ھاۋناھەنگى لەگەل ھەمەو ھۇناغەكانى
تەمەندە، دەرگەۋەتنى تەمەنى راستەقىيەنى
تۇ، ھاۋكاتە لەگەل شىۋەو رووخسارت.
* ئەگەر ئەو نىرمانەنى بە دەستتە
ھېناۋە لە نىۋان (۲۲ - ۲۰) نىمەدە بېت،
ئەو تۇ بىر لە تەمەنى پىرى نىشانەكانى
دەكەيتەو، زۆرىك لە تەمەنت بە ھىرۇ
داۋە، ھەمەشە كارمەكان لە خۇت قورسەو
ئالۇز دەكەيت، لەگەل ئەۋەشدا ھەمەشە
خەز بە كۆرۈ دانىشتى بە سالچوۋان
دەكەيت، ئارەزوۋ ناكەيت لەگەل
ھاۋتەمەندەكانى خۇتدا زىان بگوزەرنىت،
تەمەنى لاۋىتى گەنجى خۇت بە ھىرۇداۋە،
لەگەل ھەمەو ئەمانەشدا تۇ كەسلىكى
رەشپىنى دەرۋانىت بۇ نىۋە بەتالەكەى
پەرداخە ئاۋەكە، ھەمەشە لە كەشلىكى
خەماۋى دالەنگىدا زىان دىگوزەرنىت،
ھەمەو ئەمانەش دىنە ھۇى دەرگەۋەتنى
شىۋەو رووخسارت گەۋەرتەر لە تەمەنى
خۇت..

چارەسەر ئاسانە دىۋانىت سوۋد لە
كەسانى سەرگەۋەتوۋە ۋەرىگىرەتوۋە بىرۋەكە
خراپە نىرمانىيەكانت بگۆرەت بە بىرۋەكەى
جوانو ئەرۋەنى، تا دەپنىتە كەسلىكى
سەرگەۋەتوۋە گەشپىن لە زىاندا.

۱- نەخىر. ۲- ھەندىچار. ۳- بەل. ۴-
۷- ئايا لە بەرەو پىشچوۋنى تەمەنى
نارمەتوۋە پىشەتەكانى زىان دەرگەيت؟
۱- نەخىر. ۲- ھەندىچار. ۳- بەل. ۴-
۸- ئايا لەۋ باۋەردەيت كە تەمەنت
گەشەتە ۶۰ سال، تۋانەى دەرۋەنى سۆزو
خۇشەۋىستىت ھەپىت بۇ بەرامبەرگەت؟
۱- نەخىر. ۲- ھەندىچار. ۳- بەل. ۴-
۹- ئايا لەۋ باۋەردەيت كە مۇۋە
دەۋانىت لە ھەمەو ھۇناغەكانى تەمەندە
تاموچىز لە زىان ۋەرىگەت؟
۱- نەخىر. ۲- ھەندىچار. ۳- بەل. ۴-
۱۰- ئايا لەۋ باۋەردەيت كە زۆرى
تەمەن، شارمەزىۋى لىھاتوۋى مۇۋە زىاد
دەكات؟
۱- نەخىر. ۲- ھەندىچار. ۳- بەل. ۴-
ئەنجام، بۇ زاننىسى ئەنجامەكەت، يەك
نەمە بۇ خالى (۱) دابنى، دوو نەمە بۇ خالى
(۲)، ۲ نەمە بۇ خالى (۳)؛
* ئەگەر ئەو نىرمانەنى بە دەستتە ھېناۋە
لە نىۋان (۱۰-۱۵) نەمە بوۋ، ماناى ئەمەيە كە
تۇ ھەستلىكى مىندالەنەو روۋنە ۋەفەۋىت
ھەيە، پەرەمگەردارمەكانت بەرىئانەيە،
ھەروەھا خاۋەنى دالىكى پاكەت، نازاننىت رەقو
كىنە چىيە، ھەمەشە تۇ كەمەت لە تەمەنى
خۇت دەرگەۋەت، لەگەل ئەۋەشدا ھەمەشە
دەخۇشەۋى سىنەۋەراۋى خەز لە زىان دەكەيت،
ھىۋاۋ ئاۋاننىت ھەيە، بە گەشپىنەيەۋە بۇ
ئاينەدە ۋەروانىت، بەلام گالەت بە زۆرىك لە
كارە گەنگەۋە ھارەنۋەسازمەكان دىت، ئەمەش
دەپنىتە ھۇى ئەۋەى زۆرىك لە ھەلەكانى
زىاننىت لە دەستچىت.

دىۋارىگەردىنى تەمەن بە پىسى رۇزو
مانگ و سال نىيە، زۆرچار دەپنىن كەسلىك
تەمەنلىكى كەمى ھەيە، بەلام بە رووخسارتدا
لە كەسلىكى بەسالچوۋ دەپنىت، بە
پىچەۋەنەشەۋە، كەسانلىكى دىكە ھەن دەپنى
سال زىان، بەلام گەل ئىيان پەرسىن، دەلەن،
تەنە چەند سالىكى كەم چىزەن لە زىان
بىنەۋە، تەمەنى پىشۋەمان بە ھىرۇچوۋە،
ئەمەش زۆر راستە..
ئىستە يا بە پىسى ئەم ھەلەسەنگەندە
تەمەنى خۇمان دىۋارى بىكەن،
۱- ئايا خەن بە مالىكى ھەشەنگە
رازەۋە دەپنىت، كە بە تەنە تەپىدا زىان
بگوزەرنىت؟
۱- نەخىر. ۲- ھەندىچار. ۳- بەل. ۴-
۲- ئايا ھەست دەكەيت كە زىان زۆر
جوانو خۇشە، سەرۋەى ھەمەو پالەپەستوۋ
ناخۇشەيەكانى؟
۱- نەخىر. ۲- ھەندىچار. ۳- بەل. ۴-
۳- ئايا خەز دەكەيت ھەمەشە
ھاۋرەيەتى كەسانلىك بىكەت كە تەمەنىيان
لە خۇت بچوۋەكترە؟
۱- نەخىر. ۲- ھەندىچار. ۳- بەل. ۴-
۴- ئايا ھەمەشە بىر لە يادەۋەرىيە
خۇشەكانى زىاننىت دەكەيتەۋە؟
۱- نەخىر. ۲- ھەندىچار. ۳- بەل. ۴-
۵- ئايا بە بۇچۈنى تۇ، زىان لە چەند
رۇزلىكى دىۋارىگەۋە پىكەتوۋە پاشان گوزەر
دەكاتو كۆتەپى دىت؟
۱- نەخىر. ۲- ھەندىچار. ۳- بەل. ۴-
۶- ئايا خەز بە چىرۋىكى پەر لە سۆزو
خۇشەۋىستىۋە ھىلمى رۇمانىسى دەكەيت؟

گومانېردن

پهيمان غمگين

گډ، که سهرې پهرېې قسه کانی نکات، به لکو به ههستهوه ددېته نډو باسه که، نه مېش به هڅې نهوهی گومان بهشېکه له خڅې، له رڼکای نهو پالېهستهوهی که له سهرېهتې. وک نهوهی کسېک که څن ددهنېت، هه موو خه لکې به چاویکې دېکه سهرې دکه، له کاتېکنا هم هر کسه که پېشوه که بې څن بوو، هڅکاری نهوه نهو بهرپرسيارېوونه به که دروست ددهنېت، به سهر هر تاکېک له کاتې زماوندن کړن، نه گهر وردېنه وه ددهنېن، زورېنه کېشه خېزانېه کان به هڅې حالې نه بوونه، خڅې خالی حالې نه بوونو تېنه گه پېشېش هڅکاره که ی گونډه گرنو داپه لډگه، هڅکاری نه بوونې داپه لډگېش، هه سته خڅ فهرز کړنه به سهر په کتردا، هم هه ستمش له بهرپرسيارېوونه دروست ددهنېت، بهرپرسيارېه تېش نه رکېکې فورسه بڅ هه رېه کېکمان، سابهو هڅېش له په کم ههنگاوې خراب لېکانه وهی نهو بهرپرسيارېه گومان دروست ددهنېتو سهر هه لندا.

بڅ به لېکانه وهی نهو خاوه خېزان، زياتر لېکانه وهی بهرپرسيارېوونه له پانتاپه کې ون، گومانې نهو کسه له هه لکوه که وکمانې زياتر شارو هېه، به لکم له کم ترين جوله ی ناموې څنه که ددکولېته وه، باهر چمېندېکېش متمانې له سهر بېت، نهوه ددگېرېته وه سهر نهو بهرپرسيارېه که له سهرېه تېو ناتوانېت به تهوای له باره وه ددېکات.

بکه وېنه وه، لهو پرځسه هزريانه ی که بهرجه سته ناين له څېنگه کې بهرجه سته بوو، ددهنېت دووباره تېکه لې نهو څېنگه به بېين که خڅمان به بهرجه سته بوو له نهوېدا ددخولېته وه، پېنه وهی پتوانېن رڅخه له بهرجه سته بوونې هېچ گومانېک بگرېن. نهوه وک لېکانه وهی که مېدانې بېينه.

رڼگه بگره بهرو پرځ بڅ لای چمېند کسېک، له وانه با هه نډکېکان خېزانېرېن، هه نډکېشيان سه لټ، هه نډکېشيان با منډالې ۱۰ سالانېن، هه رېه که له مانه شتېکې تابېهت به خڅيان هه به، بڅ بېينېو بېستېو تامکړنو بڅنکړنو ددستلېدان، وانا به شېو هېه کې تر، هه رېه که بېان به پې بېرکړنه وهی خڅې لېکانه وهی بڅ هه سته کانی خڅې هه به، سا نڅېکه هاو ته مېنه کان لېکانه وکمانېان له مېه کېچېت، پاخود خېزانېرېکان به هه مان شېو، به لکم هه رگېز روونادات خېزانېرېک هه مان لېکانه وهی گه نډکېکې هه رزکاري هه بېت، هه رگېزېش منالېکې ۱۰ سالان لېکانه وکمانې وک بېرېه پاولک نابېت بڅ هه سته کانی، چونکه هه رېه که بېان څېنگه کې بهرجه سته بوونې تابېهت به خڅيان هه به، که له رڼکای نهو پېنچ نامرازه هه سته رېه ی باسمان کړد لېکانه وه بڅ هه سته کانیان دکه.

با نېستا توڅېنه وهی که چر بکه وېنه وه، له خېزانېرېکه ددېرېسېن، ناپا چېت هه به بڅ گومان؟ نهو له وه لندا وک گه نډکېک تابېهت

بڅ زياتر فولېوونه وه له گومان، مېه سته مانه، خالېک بڅرېنه وه بڅ رزگارېوون لهو گېرځدېه، که من به نه خڅشېه کې کوشنده ی دزمان له نېوان تاکه کانا. نه وانه ی باسمان کړد نه وانه ی که باسېشيان دکه بېن، هه مووېان روونکړنه وهی زانستېو بېرېوېوېن، بڅ گه پېشېت به خالېکې چېکېر، له وېشېه بڅ هه لندا وهی نهو په رده تارې که بهرچا ومانې گرتووه، له بېينې واهېکېکې رڅخساو لهو رڅچرخان بوونکېکې ونه وه، که نه مان تووانېوه هه سته پېکېه بېن. گېرځدېوون به وه ختایه کې زوروه، له گه ل به سهر هاتم کانی په که له دوا یه کې زه مېن، واپکړدوه سنورم کانی گومان، لهو پېرې فراوانېه وه بېينېت، به بهروراد له گه ل سنورم کانی بهرگېرېوونو گه پېشېت به بېرېرېکې په کلاکړدوه، له مېرامېر گومانه کان. نهوهی چنګمان کهوت له بهشېه کانی تر، باسکېلېکې زورچېاوا تریوون، لهوهی که ددمانه وېت بېانور وڅېنېن، به لکم هم باسانه شمان هه به ته واکوهرې مانېته که ددهنېتېته وه.

وک باسمان کړد، هه سته وروڅېنه رېکې سهر کې زاوڅې وده مېکانې گومانه، به لکم څېنگه کې بهرجه سته بوونې مروڅېش، دور لهو هه سته نابېرجه سته بېان، رڅلېکې بالایان هه به، له مې رڼکېه وه ددتوانېم بلېم، گومان کارېوونې خڅې دڅوېته وه، له نډو هه موو پرځسه هېکېه کان، چونکه نه گهر دورېش

ئەمۇ كەسە بەجى دەھىلىن، دەجىن
لەگەل ئەمۇ گەنچە تازە پىگەشتوو
قەسەدەكەين ھەمان پەرسىياری لىدەكەين،
ئایا جىت ھەپە بۇ گومان؟ ئەمىش
وئەلەمىكى تاپەتە ھەپە، ئەمۇ زۆر جىاواز
لەگەل خاۋەن خىزانەكە پىئاس دىكرىت،
چونكە با نەشارمىزاي ھەنگاۋ دەنیتە نىو
باسەكەۋە، دوۋراۋدور بىرپاردەت، ۋەك
ئەۋە ھەمان ئەركى خاۋەن خىزانەكە
لە كۆل بىت، دېتە گۆ، بەلام لىكەنەۋەمەكانى
زۆر جىاواز تەرە بۇ ۋەلامى پەرسىياریمەكان،
بەھۋى ئەۋە لە روانگە مەمانە
ھەستەكانىيەۋە دەجىتە نىو گەتوگۆكە،
رەجاۋى ئەۋەمەكانەكە ھەستەكانى چەندە
تىنوبون لە راستىيەكان، بۇيە دىسان لە
نىو لىكەنەۋەمەكانى توشى ھەمان گومان
دەمىت، كە دەپەۋىت بىۋرۋىتتە، بۇ ئەۋە
دەپەۋىت باسى ھەستى خۇى بگات، بۇ ئەمۇ
ۋەشەپە لە ھەمان كات گومانى ھەپە، ئاخۇ
ھەستەكە راستىيەۋە دەۋىت، پان نا. ئەمۇ
بە رەجاۋەرنى تەمەنى خۇى لە سنورى
خۇيەۋە نىشتىمەنلىكى تازە دەخولقۇن بۇ
باسەكە، دەجىتە سەر خالىكى زەق، ۋەك
كارەكتەر رۇلى نەنەيىكە دەگىر، ئەمۇ لە
دەۋىرەنەۋەمەكانى باسى خۇى سەبارت بە
گومان، ھېرش دەكاتە سەر دۇر رەگەزەكە،
بە دىئايىيەۋە نەزىكە گومان بە شىتلىكى
راست بزانىت، كەچى لە دىلەۋىش ھەست
بەۋە دەكات خەرىكى ئەۋەپە ھېرشىك
بەربا بگات، بۇ سەر ۋىزدانى كەسانى تەر.
ئەمۇ رەگەپەۋە ئەمۇ بەردەۋام دەبىت لە
ھېرشەكە، تادەمەكە بىۋەى خۇى بىيىتە
دەروازەكە بۇ راستىيەكان، ئەمىش لە
حالىتەكە كە دان بەۋەدەدەنەت، گومانەردن
پىۋىستى بەللىكەنەۋە ھەپە، نەزىكە دۇر
رەگەزەكە، كەسكى جىگەي گومان بوۋىت،
بۇيە ئەمۇ گومانى بە بۇزەتەپ نەخشانە
بىت، بەلام ھىشتانەش كەسكى گومانەۋىيە،
چونكە ھەۋلى ئەدەۋە لە راستىيەكان بگات.
گومان ۋەك مۇزانە ۋاپە ھەرچەندەك
بىيەلەتەۋە زىاتەر ناخە دەخوات، بۇيە دەبىت
بە زوۋى پەشتەستى بگەپتەۋە، ئاخۇ لە
كۆپە ھەلە.

ئىستا با بېچىنە لای مەنەلىكى ۱۰ سالان،
ئەمۇ بە ھۇى ئەۋەى ناتوانىت بە جوانى
ۋەشەكە شىبەكەتەۋە، ئېمە بۇ ئاسان دەكەين
دەللىن، بېگۆل ئەگەر تۇپى يارى كەرنەكەت
بىزىت، لە كۆى بۇ دەگەپتە؟ ئایا گومان
لە كى دەكەيت بىرەپتە؟ ئەمۇ بە ھۇى ئەۋەى
لىكەنەۋەمەكى خىراى نىيە، نەشتوانىت بە
ھراۋانى بىرەكەتەۋە، بەكرەست دەلەت، ئەمۇ
مەنەلەى دراۋىستان، ئەۋە ھۇكارەكە ئەۋەپە
كە تەنە ئەمۇ مەنەلە بە جوانى دەنەست، ھەر
بۇيە بىرى بۇ ئەمۇ دەۋاتە

ژيان فېرى كىردىم: ھەمۇ گورگىك

دوۋمەن نىيە، ھەمۇ جۆلەكەيەك
ھاۋرۋى نىيە، ھەمۇ كەروۋىشكىك مالى
نىيە، ھەمۇ شىرىك دىندە نىيە.

ژيان فېرى كىردىم: ھەمۇ مەندەلىك

پاكو بېگەرد نىيە، ھەمۇ رېۋىيەك
فېلباز نىيە، ھەمۇ دوۋەشكىك كوشندە
نىيە، ھەمۇ سەگىكىش بەۋەپە نىيە،
ھەمۇ پەشەپەكىش سېلە نىيە!

ژيان فېرى كىردىم: ھەمۇ شىتلىك

كۆتەپى ھەپە، ھەروەكو چۇن ھەمۇ
شىتلىك سەرەتەپەكى ھەپە.

ژيان فېرى كىردىم: بە نەرخىرەن شەت

كە ئىستا خاۋەنەن، بېگومان سەپەن
لە دەستەمان دەجىت.

ژيان فېرى كىردىم: نەنەيىكەكانەت

كۆتە بەندى تۇن، ئاگادارە لای ھىچ
كەس نەپەندەركىنەت، چونكە تۇ دەبىتە
دەپە بەندى ئەۋان.

ژيان فېرى كىردىم: زۆر ئاسانە

كەسلىكەمان خۇشبوۋىت، بەلام زۆر گرانە
بەتۋانەن كەسلىك بەۋزىنەۋە شاپستەى
خۇشەۋىستىمان بىت.

ژيان فېرى كىردىم: كە ئارام بگرم

لەسەر بىرەن ۋازارى خۇشەۋىستانەن،
بەلام ھېرنەبۋەم كە بزانە چۇن سارپۇزى
بىرەنەكانىيان بگەم.

ژيان فېرى كىردىم: كەپەۋى گازندە

لە ھاۋرۋىكەنە بگەم، بەلام نازانەم كى
شاپستەى ئەۋەپە بىيىتە ھاۋرۋەم.

ژيان فېرى كىردىم: كە فرمىسكى

دۆستانەم بىرەم، بەلام نازانەم چۇن

فرمىسكەكانى خۇم بىرەم.

ژيان فېرى كىردىم: نەگىرەم بۇ ژيانىك

كە دەبىت لە كۆتەپەدا جىيە بېلەن.

ژيان فېرى كىردىم: ھەمۇ شىتلىك لە

گەردوۋن زەۋىدا سەۋرىكى ھەپە.

ژيان فېرى كىردىم: كە زەردەخەنە

بگەم بە ۋەۋى ئەمۇ كەسانەدا كە

گەزۇ مۇنەن، بۇنەۋەى فېرىن كە چۇن

زەردەخەنە بگەن.

ژيان فېرى كىردىم: شىكەست بىرەپتەپە

لە سەرەتەى ئەزەۋەن، بۇ تەپەردەن

شەفەردەن رېگەى سەرەكەۋەن.

ژيان فېرى كىردىم: بىر لە رەپەردوۋ

نەكەمەۋە، چونكە رەپەردوۋ تەپەپەۋە

ھەرگىز ناگەپتەۋە، فېرىۋەم بۇ

سەپەن بىرەۋەم، چونكە پەپە لە

ئاۋاتە ھىۋاۋ كەشەپەنەن ئاينەمەكى

پەرشەنگەر.

ژيان فېرى كىردىم: خەللى كە ژياندا

گوزەر دەكەن، ھەندەپەكان ھەز دەكەن

بگەپتەۋە بۇ رەپەردوۋ، ھەندەپەكەشەن

ھەزەدەكەن دىئا جىيەپەن.

ژيان فېرى كىردىم: كە دوۋرەكەۋەمەۋە

لە گومانەن نىرەپە بىرەن، چونكە

بەنەمە تەكەدانەن لەنەۋەچوۋنى ژيانە

بەخەتەۋەرن!

ژيان فېرى كىردىم: لەگەل كەسانى

نەفام ۋەۋىز نەكەم، چونكە پەشەمان

دەپەۋە، ھەروەپە لەگەل كەسانى

نەزانەشە ۋەۋىز نەكەم، چونكە مەندەۋە

دەپە، لەگەل دەرۋەنەشە ھاۋرۋەپە

نەكەم، چونكە ئەدەۋەم.

چۇن ھاۋىپىكىت

دىڭى دەگەيت؟

ھاۋىپىكىت دىگەن. خالىكى گىرگى ھەپە كە
پىۋىستە ھەموو تاكىك دركى پى بىكاتو
بىزانىتو كارى پى بىكات، ئەۋىش بىرىتىيە
لە لىيوردىمى لە نىۋان ھاۋىپىيەتلىدا، من
دلىيام رىزىمىكى زۇرمان بايەخمەن بەو
بايەتە نەۋادە، زۇرگات دىمىنن دوو ھاۋىپى
لەسەر بايەتلىكى زۇر سادە دىمىتە كىشەيان،
سەرمىنچام لە يەكتەر دورىدەكەنەۋە، من
مەبەستەم ئەۋە نىيە كە ھەموو ھەلەپەك
قېۋول بىكەتو لە بەرامبەردا كاردانەۋەت
نەبىت، بەلكو مەبەستى من ئەۋەپە پىۋىستە
ھەللىكى تىرى پىيەپەخشىن، چۈنكە گەر ئىمە
بىرپارى جىبابوونەۋەمان دا، ئەۋا لە ناھاتوۋدا
پىۋىستە ھاۋىپىيەكى دىكە بىۋىنەۋە بە
جىگىسى ئەۋ، ئەۋەش كارىكى ئاسان نابىت
تاگو بىرپار لەسەر ھاۋىپىيەكى تىر بىدەيت،
ئەمە جگە لەۋى رىنگە توۋشى كەسلىكى تىر
بىت كە بە بەراۋرد لەگەل ھاۋىپىيەكى تىر زۇر
خراپىر بىت، بۇيە ھىۋام واپە بە شىۋىمەكى
ھەستىار مامەلە لەگەل باروۋۇخمەكە بىكەين.
ئەم وتەپە بۇ ئەۋ بايەتە بەسە (ھەموو كات
بە گۇرپانكارىيەۋە سەپرى ھاۋىپىكىت بىكە).
بايەتەگە زۇر ھەلدەگىرەت، بەلام
دوا وتەم بۇ خۇنەرمەكانى ئەم بايەتە
ئەۋمىيە كاتلىك بىرپارى ھاۋىپىيەتلىك لەگەل
كەسلىك دا، ئەم پىرسىيارانە لە خۇت بىكە؟
ئايلا ئەۋ پارمەتى گەشەكرەننى من دەدات؟
ئايلا لە دىدى مەۋە كەسلىكى ھاك شىۋاۋى
پىزلىگىرتە؟ ئايلا پىشتىۋانى يەكتەر دىمىن؟
ئايلا بەرزەۋەندى ھاۋىپىشمان ھەپە؟ ئايلا لە
چۇنقىتى كات بەسەر بىردىن، پان تەلەۋۇن
كرەن لەگەلئىدا ھەست بە شادى دىكەين؟
كاتلىك ۋەلامى ئەم پىرسىيارانە پىگەپىشت
دەربارى ھاۋىپىكىت بىرپارى كۇتاپى تەنپا لە
دەستى خۇتدەپەۋ نازادو سەرمەستى.

خۇش ناخۇشەكانداۋ دووبارە دروستكرەنەۋە
پارمەتلىدى ئەۋ ساتانەۋى كە پوۋخاۋە. ۋەك
وتراۋە: (ھاۋسەرگىرى لەگەل كەسلىك بىكە كە
بەلەپەك لە خۇت نىزەت بىت، ھاۋىپىيەتلىش
لەگەل كەسلىك دروست بىكە، كە بەلەپەك لە
خۇت بەرزەت بىت). ئىستە بىرىكەرمەۋە، بۇ
دەستىشانكرەننى ھاۋىپىيەستە پىشت بە
كۆمەلەن بىنەما بىبەستىت، ئىنچا لە ھەر ساتو
شۇنقىكە قۇناغلىكدا بىت كىشە نىيە، گىرگىرتىن
خال ئەۋمىيە بە ھەموو شىۋىمەك ھەلەپەك
لە رەۋى ژمارەۋە كەمىرتىن ھاۋىپىيەت ھەپەت،
تەننەت ئەگەر پەك ھاۋىپىش بىت، ھىچ كىشە
نىيە، چۈنكە دلىياپە ئەگەر كەسلىك ھاۋىپى
زۇر بوۋ ئەۋا ماناۋ واپە كىشە زۇر، لىزەدا
مەبەستەم ئەۋمىيە كە بە ماناۋ ۋە ھاۋىپىيەتى
بىكەيت، چۈنكە يەكتەر ناسىن جىباۋزە لە
ھاۋىپىيەتى، ۋەك پەندىكى ئىنقىلىزى ھەپە
دەلەيت: (ھاۋىپىكىت دىمىت ۋەك كىتىپ
بىخۇنەتەۋە، كەم ھەلەزەردەش بە).

خالىكى تىر ئەۋمىيە كاتلىك بىرپار دىمەيت
ھاۋىپىيەتى كەسلىك بىكەيت پىۋىستە ناكات
چاۋمىزى بىكەيت، بەلكو پىۋىستە بە زوۋرتىن
كات كارەكە دەستىبىكەيت، لەم بارىمەۋە
پىستەپەكى زۇر چوان ھەپە دەلەيت: (سەپەرە
ھەموو بە شىۋىن ھاۋىپىيەتلىدا دىگەرەپىن،
ھەموۋانىش تەنپا لە ھاۋىزى چاۋمىروانى
ھاۋىپىيەتى دىكەين). كاتلىك كە ھاۋىپى
ھەلدەبۇزەيت، با لە ھەموو بوۋارىكدا لە
تۇ شارمىزى زىاتىر بىت، تاكو ھەم بىيەتە
مامۇستايەك، ھەمىش ھاۋىپىت بىت. ھەرگىز
بەپى تافىكرەنەۋە بىرپارى ھاۋىپىيەتى مەدە
لەگەل ھىچ كەس، تەننەت گەر دراۋسىت
بىت، پان كۆرە خال، يا كۆرە مام، تا ئەۋ كاتەي
لى دلىيا نەپىت. ھەرۋەھا ھەرگىز كۆي ئەۋ
قسانە مەگرە كە باسى كەم كۆرپەيەكانى

ھاۋىپى ئەۋ ۋەشە چوانىيە كە ۋا لە
زۇرلىك نوسەرە پۇشنىپىران كىردوۋە ھەپەكە
بە چۇرلىك پىناسەۋى بىكەن چەندىن
بايەتلى بە پىزۋىپوۋختى لەسەر بىۋىسەن. ۋا
لە چەندىن زانا كىرد كە چەندىن پىساي
تايەتلى بۇ بىۋىزەۋە. بوۋە بەرھەمى
ھەزاران چىرۇك پەندو نامۇزگارى بۇ
مىۋەپەيتى كە دىتۋان سۈۋى لىۋەرگىر، بۇ
ناشەنابوۋو دۇزىنەۋى ھاۋىپى رەستەپەنە.
ھاۋىپى ئەۋ كەسەپە كە دىتۋانلىك پىكاي
سەركەۋىتى ژىانت پىنەشەندەۋ دىتۋانلىك
گەۋرەتلىن پارمەتلىدەرت بى لە كاروبارمەكانى
پۇۋانەتو بە شىۋانلىك بىچەن نىۋ ناخى يەكتەر،
كە ھەست بە ھەموو نەپىيە شاراۋەكانى
يەكتەر بىكەن بىزانىت كە چ كاتلىك دىتەنگەۋ
چ كاتلىك دىلخۇش ئارامە. بەپىچەۋانەشەۋە
لەۋانەپە بىيەت ھۇ سەرمەتاي ۋىۋىنى تۇ
لە نىۋ كىشە كۆمەلەپەتو ئابوۋرىيەكاندا،
بە چۇرلىك ۋاتلىيەت، بۇ ھەمىشە لە نىۋ
پەنجەرمەكانى نىۋ بەندىخانەكان سەپرى
دىمەنە چوانەكانى ژىان سۈۋىشت بىكەيت.
ئەۋە لاي ھەموو خەلەك ناشەپە
ئەۋمىيە كە دىمەيت ھەموۋەمان ھاۋىپىمان
ھەپەت، چۈنكە پۇۋگارمەكانى ژىان بە تەنپا
بەسەر ناچىت، كارە سەختەكانى ژىان بە
تەنپا جىپەجى ناكىرت، بەلام رەستەپەكى
بەلگە ئەۋمىيەست ھەپە كە دىمەيت ھەموۋەمان
بىرۋىرمان پەك بىت، بۇئەۋەۋى كە زۇرلىك
لە خەلەكان سەركەۋىتۋ نىن لە ھەلەزەردىن
ھاۋىپىكانيان!

بەشۋىمەكى سەرمەكىش ھۇكارەكەي
ئەۋمىيە كە ھەلەزەردىن ھاۋىپىكانيان لەسەر
بەنەمەپەكى رەستو دروست دانەمەزراۋە، چۈنكە
بىرپارە ھاۋىپى لەسەر بىنەماۋى خۇشەۋىستىۋ
ۋەھادارى تازۇرتىن كات پىكەۋىۋوۋ لە ساتە

چەند جارلىك دووبارە كىردىمۇ، بىرى
دەكرىمۇ جى بىكەت لە دايىكى، بۇئەۋە
دلى بۈۈكەخان پازى بىكەت؟!
لە ناكاوو لە ھەلۋىستىكى
چاۋمىروان نەكرادا، ھەستايە سەرىپو
مايكرۇۋنەكەى بە دەستەۋە گىرتو
بە دىنگىكى بەرز وتى: **(كى دايىك
لەدەكرىت؟!)**

ئەم وتەيەى سى جار دووبارە
كىردىمۇ، تەۋاۋى ئامادىيوۋان بە بىستى
ئەم قىسەيە سەرسام بىيۈۈن، بەلام
نەپاندەزنى جى روۋدەتات، ئەم قىسانەۋ
لەم كاتەدا بۇ؟ ھەموۋان لەبەرخۇپانەۋە
دىمانگوت، چۈن لە يەكەم شەۋى
ھاۋسەرگىرىدا زاۋا دايىكى دىفرۇشەيت؟
ئەۋان لە بى ۋەقايى كاكى زاۋا زۇر
بەستو نىگەرەن بۈۈن، سالتىك بۈۈ
ئەم دايىكە دامادە چاۋمىرپى ئەمىرۋەزى
دىمكىرد، ئىستاش لەبىرى پاداشت لە
زەماۋىندەكەيدا دايىكى ھەراج دەكاتا!
بەلام ھىچ كەس نەبۈۋ، ۋەلامى
كاكى زاۋا پىداتەۋە؟

كاتىك ھىچ كەس ۋەلامى نەدايەۋە:
زاۋا وتى: كەۋاتە خۇم دايىك دىمكىر!
سەرىپكى بۈۈكەخاننى كىردو لە
بەردەمى ئامادىيوۋاندا بە تورەپىيەۋە
وتى: تۇم تەلاقداۋ بۇ ھەمىشە لە
يەككى جىياۋوۋىنەۋە!
ئىدى دەستى دايىكى گىرتو لە
ھۆلەكە چوۋنە دىرمۇ، ئەم ھەۋالە
بەناۋ ھەموۋ ئامادىيوۋاندا بىلاۋوۋوۋە،
يەككىك لە ئامادىيوۋان كە زانى كۈرەكە
لەبەرخاترى دايىكى ئەۋ كارەى كىردۈۋە،
رۈيشت بە دۈپانداۋ بانگى كۈرەكەى
كىردو پىلى وت، تۇ پىاۋى كۈرى پىاۋى،
خاۋمىنى ھەلۋىستىكى جۈمىرانەى، ئەۋا
بىرپارمدا كچەكەى خۇمىت پىيىبەخشم،
بەۋ مەرجەى ھەردوۋىكتان بە يەككى
پازى بى!

زۇر راستە كە ھەر كەس لەبەر
خاترى خودا ۋاز لە شتىك بەيىت، خۋاى
گەۋرە زۇر لەۋە باشترى پىدەمەخىشت!
بەندىكى كۈردىم ۋەبىرھاتەۋە، كە
دەلەيت: زۇر جار بۈۈك لەسەر ئەسپ
دەگەرپتەۋە!
ئەم روۋداۋە خەيالو دروستكارو
نىيە، بەلگو جىرۋىكىكى راستەقىنەيە!

سەرچاۋە:

<http://mssa.7olm.org>

ئاۋاتى ئەۋمىۋو لە زەماۋىندى كۈرە
تاقانەكەيدا بەشدارى بىكەت، ھەربۇيە
ئەۋ رۋزە لە ھەموۋان زىاتىر دىلخۇشبوۋ،
چاۋمىكانى بىرپىۋوۋە روۋخسارى جۈۋى
كۈرە شىرىنەكەى ۋەقۇمى خەپالەتى
خۇشى بىۋو، نەپەزەنى لە خۇشىدا
بىرى، ياخۇد پىيەكەنىت؟!
كاتىكىش دىمىيىنى كۈرەكەى زۇر
دىلخۇشە، ئەۋمىندى تر شادمان دىۋو..
بەلام بەداخەۋە ئەۋەى نەدەبۈۋ
روۋىدات روۋى دا، لە ناكاو خەم جىگەى
خۇشىۋ شادى گىرتەۋە، گىران شوۋىنى
خەندەى گىرتەۋە، خۇشچالى ئامادىيوۋان
گۇرا بۇ خەۋو پەزەرىيەك كە ئاستەم
بۈۈ چارسەرگىردى..

دەزەنى كى ھۆكارىۋو؟
بۈۈكەخان، بە زەردەخەنەۋ
خۇشچالىيەكانى دايىكى زاۋا،
خۇشچال ئەۋو، ئەۋ بە تىروانىيىكى
دوۋمىكارانەۋە لە خەسۋى دىروانى،
ھەربۇيە ئەۋ خۇشچالىيەى زاۋا بە
دەرفەت زانىۋ بە گۈيى زاۋادا چىپاندىۋ
وتى: دىمىت دايىك لەسەر مەنەۋەكە
دەبەزىنىتو بچىتە خۋارەۋە!!!

زاۋا بە بىستى ئەم وتەيە زۇر
نىگەرەن بۈۈ، لە دلى خۇيدا ئەم وتەيەى

لە شەۋى زەماۋىندى ھاۋسەرگىرىدا
كاكى زاۋا لە تەنىشتى بۈۈكەخانەۋە
دانىشتىۋو، بە دايىكى خۇشۋ ئاسوۋدەۋ
لەۋپەرى خۇشچالىداۋ بە زەردەخەنەۋە
بۇ بۈۈكەخاننى دىروانى، پەنگە سەير
نەپىت كاتىك دىمىيىت زاۋا لەۋپەرى
خۇشچالىدايە، چۈنگە ئەمىرۋەزە
خەۋى لە مېزىنەيەتىۋ دىپارىكىردى
داھاتوۋىيەتىۋ ئەۋ ساتەۋەختەيە كە
لە مېزە خەۋى پىۋە دىمىيىت، ئىستا
خەۋەكەى ھاتوۋمە دىۋ گەمىشتوۋە بەۋ
كەسەى ئاۋاتەخۋاز بۈۈ، رۋزىك لە رۋزان
لە ژىرسىيەرى مالىكى خنجىلانەدا
كۆبىنەۋە..

روانىنەكان لە ناخى دىلەۋە
بۈۈ، زەردەخەنەۋ پىكەنىنەكان
راستەقىنەبۈۈن، بەختەۋەرىۋ
خۇشچالى ئەۋ رۋزەيان پىكرىدۈۋو،
بەشىۋەيەك پەنگە نەتۋانىت بە
ئاسانى ۋەتەبىرەت، دايەۋ دۇستانو
ئەزىزان بە خۇشچالىيەكانى ئەۋان زۇر
خۇشچالىۋوۈن، ئىدى بەختەۋەرى ھەموۋ
لايەكى ھۆلەكەى تەنىۋو، خەم لە ھىچ
سوچ ھۆزىنىكى ئەۋ شوۋەندا جىگەيەكى
شك نەدەبىرد، تىپايدا دابىنىشت!
دايىكى زاۋا.. كە زۇر لە مېز بۈۈ

ئاسىيەگەرد قارىس

پەرۋەردە بە سزادان، سزادانىش بە لىدان!

ئەۋەى مىندال دىيەۋىت بە شىۋىيەك كە قىزىكرىن مەنەيان بە كەسانى تر ھەيىتە مەنەى خۇشيان گەشە پىيىدىن. (دانا بومرىند) پىپۇرى دەروونزانى لە رىگەى ئەۋ لىكۆلىنەۋە مەيدانىيەى ۱۰۰ خىزانى گرتۈۋەتەۋەۋ پىي گەيشتۈۋە، دەلىت: ھەندىجار سزى جەستەيى قىۋولە، ھىچ بەلگەيەك رىگرى لىدانى بە تەۋاۋى نەكردۈۋە، بەرگرى ئەۋە ئاكەم كە داپكان ۋە باۋكان سزادانى جەستەيى بەكاربەيىن، بەلام نەگەيشتۈۋىنەتە ئەۋەى كە لىدانىكى كەمۋ سادە كارىگەرىيەكى خرابى دىگەنى ھەيىت، ناشىپتە ھۋى زىيانىكى دىزىخاين بۇ گەشەى دەروونى كۆمەلەپتەى، بەلگە، يان نەۋۋەش بۇ ئەمە، جەندىن مىندالى سزادراۋ پاش گەۋرەۋىۋون پىگەيشتىيان كەسانى باشۋ داھىنەرو سەركەۋتۈۋيان لىدەرچۈۋە!

لىرەۋە دىگەينە ئەۋ نەنجامەى كە پىۋىستە باۋان شارمەزايانە مامەلە لەگەل نەۋەكانياندا بىكەن ۋە ھاسەنگى بىكەن، نە پىدانى ئازادىيەكى رەھاۋ ۋازەلەيان لىيان ۋە گەمتەرخەمىكرىن، نە زۇر چاۋدېرىۋ تۈندۈتۈۋىۋون لەگەلىيان تا ئەۋ رادەيەى مەنەى خۇيان لە دەست بىدىن مەنەى مىندالەكەش بەخۇدى خۇيان نەمەيىت.

دروستىۋونى گىرى دەروونى لى مىندال، زۇر گرانە لە داھاتۈۋە پۈۋەپۈۋى بىيىتەۋە، ئەۋەش ھەرىشە لە جىگرى بارى خىزانى كۆمەلگە دىكات، بەتايىبەتى نەگەر ئەۋ لىدانە لەبەرچاۋى كەسانى تىرىت، ھەلەپەكى زۇر گەۋرەيە، ھەر باۋان خۇيان گىرۋە دەين لە داھاتۈۋە. زاناي دەرووناسى بەناۋبانگ (د. جىنۋ) لە كىتەپكەيدا باس لە پەرۋەردەكرىن نەۋۋەيى دىكات ۋە دەلىت: پەرۋەردەكرىن، ھۈنەر، شارمەزايىيە، پىۋىستە قىزىكرىن، ئەمەش بە سزادان ۋە لىدان ناپەتەدى، بەلگە لە رىگەى تەكىكى پەيۋەندى نۆى، بۇ نەۋۋە گۆرپىنى رىگەى كۆن، يان ئەۋ رىگە تەقلىدەيە داپكان ۋە باۋكان لەگەل مىندالەكانيان مامەلەى پىدەكەن، يان لە رى شىۋاۋى گۈنچاۋى سەردەم، بۇ نەۋۋە تىگەياندن ۋە قىزىكرىن بى ھەرىشەكرىن سزادان، رەخەگىرتىن لىيان بىنەۋەى سۈكاپەتى، يان بچۈۋەكرىنەۋەى كەسىتى تىلەپتەى، ستاشكرىن بىنەۋەى پەكسەر دەست بە فەرمانكرىن بىكرىت، ياخۇد تۈرۋىۋون لىيان بىنەۋەى ئازادانى لەگەلدا بىت، دانان بە ھەستەكانى مىندال ۋە رابىرۋەكەكانيان، بى گەتۈۋەگۈى زىادە لەگەلدا، ۋەلامەنەۋەى

ۋازم لىيىنن با لە مىندالەكەم بىدەم تا پەرۋەردە بىت، ئەگەر لىدان نەخوات ئەۋا باش پەرۋەردە ناپىت، ھەرۋەك چۇن خۇشەم بە مىندالى بە لىدان پەرۋەردەكرام، دىبىت ئەۋەش بەۋ شىۋە پەرۋەردە بىكەم! ئەۋە دەرىپىنى ناخى داپكان ۋە باۋكانە كاتىك بەۋى رەھتارى نەشايۋى مىندالەكانيانەۋە ھەلدەچىن ۋە تۈرە دەين، پىشيان ناخۇشە ھەركەستىك رىگرىان بىكات لە لىدان، يان سزادانى مىندالەكانيان. زىلە، قىزىكرىش، داخكرىن، بە بەندىكرىن لە نىۋ تەۋالەت، دەرگا داخستىن لەسەرى... ھەت، ئەمانەۋ جەندىن شىۋاۋى تىرى سزادان، ئەمەش بۇ ئەۋە دىگەرۋەتەۋە ئەم داپكان ۋە باۋكە لە مىندالدا بە لىدان سزادراۋن.

سەرجەم پىپۇرانى پەرۋەردە باس ئەۋە دىكەن كە سزادانى مىندال بە لىدان باش نىيە، بەلگە سزادانى بەدىل ھەيە، ئەۋەش رىگرىكرىن، يان قەدەغەكرىن مىندال لەۋ شتەنەى كە ئارمەۋۋى دىكات ۋە ھەزى لىدەكات، بۇ نەۋۋە سەيكرىن تەلەۋزىۋن، يان يارىكرىن ۋە پارە خەرجكرىن، چۈنكە ئازادانى جەستەى مىندال سۈكاپەتى پىكرىنىيەتىۋ ئازارى دەرونىشى دىكات ۋە دىبىتە ھۋى

ئەو سىفەتەكە پیاوان ھەزناكەن لە ھاوسەرەكانیاندا ھەيیت

ھەرھەنگى خۆماندا وشەى درۆ بسپىنەو.

۲- ھاروھاج:

پرىشكۆ ناگىرى ئەم كەسە تەنھا ھاوسەرەكەى لە نىيوماندا ناگرتتەو، بەلكو ھەمىشە دەبىتە ماھى شەرمەزاركرىنى لەبەرچاوى دراوسىو ھارۆو كەسوكارى، چونكە ھەمىشە بە زمانى زېرو توندو قسەى ناخۆش لەگەل بەرامبەرەكەيدا دەدوئ، ھەربۆيە بەردەوام كېشەو ناكۆكى بۆ ھاوسەرەو مەندالەكانى دەنئەو. ھەر رۆژە دلى دراوسپەك لە خۆى دەرنجئەيت، بوونى ئەمجۆرە سىفەتە واتە ئەبوونى مېوانو دۇستايەتىو خزمایەتى، چونكە خەزو دۇستانى لە ترسى قسەى زېرو توندو ناخۆش، ھەزناكەن سەردانىشيان بکەن.

۴- ئاھەرتى توندوتیژ:

ئەم كەسە ناتوانئیت بۆى، تەنھا لە كەشكەدا نەبئیت كە پرە لە ئازاوەو گێژەلۆكەو رەشەباى توند، ھەموو قسەبەكى ھاوسەرەكەى بە پێچەوانەو لىكەمداتەو، بۆيە لەسەر ھەر قسەبەك ھەرايەك دەنئەو، ھەمىشە لە خالى ناكۆكى نىوان خۆىو ھاوسەرەكەى دەگەرئیت، ھەر بۆيە ھاوسەرەكەى زۆربەى كاتەكانى ژيانى لە دەرمەوى مالى بەسەردەبات، كورد وتەنى شوئى ناخۆشى مالى خۆيانە..

ناخۆئىنئەو بەشدارى پێناكات، ھەموو كاروبارەكان خۆى ئەنجامى دەدات بەبېنەوئى حساب بۆ بېرورای ھاوسەرەكەى بکات، لەم بارەدا پیاو ھەست دەكات كە رۆلى لە دەستادە، ئەگەر ناخى خۆيئیت بۆ ھەلپۆئیت ئەو كات دەزانئیت تەنھا پەيوئىنئەيان بە ھۆى مەندالو جگەرگۆشەكانیانەوئە.

۲- شەيدای درۆ:

ئەگەر ئىيوان ھاوسەرەكانى راستگۆيە، سەرمەگىترىن خالە بۆ بەردەوامىو بەختەمورىو پێكەوئەزىان، بەداخەو ھەندىك لە ئاھەرتان شەيدای درۆكرىن، ئەمەش وەكو ئارەزوويەك، يان ترسان لە دەركەوتنى راستىيەكان، ئاھەرتان پىادەى دەكەن، لە ھەموو بارودۆخكەدا مەروۇفى ژېر زۆر رەقى لە درۆو ھەلكرىنە، بېگومان ژيان لەسەر درۆكرىن بىياتانائىت، خۆئەگەر تەنھا يەكجار راستى درۆكرىن دەركەوت، ئىدى بۆ ھەمىشە خاوەنەكەى مەتەنە لە دەستدەدات. درۆ ھۆكارىكى سەرمەگىيە بۆ لە يەكترانان جىابوونەوئى ھاوسەرەكان، درۆكرىن سەردەگىشئیت بۆ ناپاكى نىوان ھاوسەرەكان، ھەزەنترىن سىفەتى مەروۇف، دەلئىن لە ھەرھەنگى ھەندىيە سوورەكاندا وشەبەك بە ناوى درۆكرىن بوونى نىيە، خۆزگە ھەر يەك لە ئىمەش دەمانتوانى لە

ھەروەكو جۆن ژيان بەردەوام كەشەمەندىو پێشكەوتنىو بەرەوپېشچوونى بەخۆيەو بېنەو، بە ھەمان شەوئى ژيانى ھاوسەرەكى پێكەوئەزىان بەردەوامبوون پێشكەوتنىو بەرەوپېشچوونى ديارى بەخۆيەو بېنەو، نەرىت گەلەك كە لە رابردوودا باووديار بوو، ئىستە نەرىتى باشترو چاكتەر شوئى گرتووتەو، ھاوسەرەكانى ژېرو بە ئەزمەون ھەولەمدەن بە چاوى ھەنگ بۆ يەكەدى بېرواننەو پێكەوئەزىان بەردەوامى دەكەنە سترائىزو ئامانجى ژيانى، بەردەوام لە ھەولى سارپۆكرىن بىرەكاندان ھەموو توانايان دەخەنە كار بۆئەوئى لە يەكەدى تېپكەو خالە ناكۆكىيەكانى نىوانيان رابەمالزو خالى ھاويەشو نەرىتى بەرەوپېشچوونى.

لەم بابەتەدا ئەو سىفەتەكە بەبىر خوشكانى ئەمەز دەنئەوئەو كە پىاوان ھەزناكەن لە ھاوسەرەكانیاندا ھەيیت.. بېگومان مەروۇف تا لە سىفەتە خراپەكان خۆى دانەرئیت، ناتوانئیت خۆى بە سىفەتى جوانو نەرىتى پرازئىتەو..

دیارترین ئەو سىفەتەكە:

۱- ئاھەرتى زالى، يا بالادەست:

بوونى ئەم سىفەتە لە ئاھەرتە واتە حساب نەكرىن بۆ كەسايەتىو ھەستى ھاوسەرەكەى، ئەم جۆرە ئاھەرتە پەرسو رابۆز بە ھاوسەرەكەى ناكاتو لە بەرپۆھەردىو كاروبارى نىيوماندا

كاتىك ھىلى سورت بەزاند

دەكەيت، لە كاتىكدا خاۋى گەورە پۇزىيان دەت، ئەوا دەلەين بېورە، ھىلى سورت بەزاندوۋە!
- كاتىك بەيمانو بەلەنەكانت بەجىناھىت، ناھاكى لە ئەمانەتەكان دەكەيت، راسپاردەكان ناگىرپتەۋە بۇ خاۋىنەكانيان، ئەوا دەلەين بېورە، ھىلى سورت بەزاندوۋە!

- كاتىك شاھەتى نارەۋا دەدەيت، پۇژانە ئەم كارە دووبارە دەكەيتەۋە.. ئەوا دەلەين بېورە، ھىلى سورت بەزاندوۋە!
- كاتىك لاۋىتەيت لە بەسەربردنى ھەۋاۋ ئارموزوۋەكانتدا بەسەر دەمەيت، كارگردن خۇئامادەگردنت بۇ پۇژىي دوايى لە ياد دەجىت، ئەوا دەلەين بېورە، ھىلى سورت بەزاندوۋە!

- كاتىك كاتە بە نرەكانى ژيانە لە كارى بى سوودو بېھودو بى مانادا بەسەر دەمەيت، كارىك ناكەيت كە سوودى بۇ دنياۋ دواۋۇت ھەبىت، ئەوا دەلەين بېورە، ھىلى سورت بەزاندوۋە!

- كاتىك دەسلەت ھەيە، ھەزاران و بى ئەۋايان دەچەوسىنىتەۋە، سىتەم لە بىدەسلەلاتان و لاۋازەكان دەكەيت، ئەوا دەلەين بېورە، ھىلى سورت بەزاندوۋە!
كەۋاتە ئىمەى مروۋ ستورىكمان ھەيە، كە ناتوانىن بېبەزىنەين، بەزاندنى ئەو سنورانە ھىلى سورە!

- كاتىك دەنگەت بە پروۋى دايكو باۋكتدا بەرز دەكەيتەۋە، يان ھاۋار دەكەيت بەسەرياندا، يان دلەيان دەرمنجىنەيت ۋەقەرمانەكانيان جىبەجىناكەيت.. ئەوا دەلەين بېورە، ھىلى سورت بەزاندوۋە!
- كاتىك فىلو تەلەكەبازى ۋەلەلەتاندن جال بۇ خەك ھەلگەندن، دەكەيتە نەريت.. ئەوا دەلەين بېورە، ھىلى سورت بەزاندوۋە!

- كاتىك ژىرەيت ھەقو راستى لە نارەۋاۋ چەۋتو خوارى جياناكاتەۋە، لەگەل ئەۋەشدا ھەمىشە شوپن ئەۋە دەكەيت كە نەفسى خراپەگارت ۋەقەرمانە پىدەمكات، دەمبىتە بەندەى ھەۋاۋ ئارموزوۋەكانت، ئەوا دەلەين بېورە، ھىلى سورت بەزاندوۋە!

- كاتىك نامۇزگارى خەلگى دەكەيتو پىنەمايان دەكەيت بۇ چاكەگردن، لە ھەمان كاتدا خۇت پىچەۋەنەكەى ئەنجام دەمەيت، ئەوا دەلەين بېورە، ھىلى سورت بەزاندوۋە!
- كاتىك بە نارەۋاۋ مالى خەلگى دەخۇيت بەمبىنەۋەى مافى تۆبىت، يان لە پىگەى ۋەرگرتنى رىشەۋە، يان مالى مىندالانى بىياۋك دەخۇيت، دەلەين بېورە، ھىلى سورت بەزاندوۋە!

- كاتىك جروكيت دەگاتە ئاستىك كە دەست لە خۇشت دەگرتەۋەۋ خىزانو مىندالەكانىشت لە خۇشىۋ شادى ژيان بىبەش

۵- ئافرىتى گۆشەگىر:

لە ھەموو ئەو كارانە خۇى بە دوور دەگرت كە تاپەتە بە ھاۋسەرەكەيەۋە، جگە لە ھەزو ئارموزوۋەكانى خۇى، گرنگى بە ھىج شتىكى دى نادەت، ھەمىشە چىژ لە تەنبايى دەمبىت، پارىزگارى لە ھەموو ئەو شتانە دەكەت كە خۇى دەمبىستى، يان دەمبىت، پاخود ھەستى پىدەمكات.

۶- ئافرىتى ئالەبار: ھەرگىز گۆپرايەلى ۋەقەرمانو داۋاكارىيەكانى ھاۋسەرەكەى نابىت، ھىج حسابىك بۇ كەساھەتى ھاۋسەرەكەى ناكات، تەننەت ۋەكو ھاۋبەشى ژيانەى دان بە ھاۋسەرەكەىدا نانەت.

۷- ئافرىتى سەرگەش ۋەنكار: لە ھەموو شتىكدا نكولى دەكەت، ھەمىشە چىژ لە ئىنكارى ۋەلەلەرقىۋ سەپاندنى بۇچوۋەكانى خۇى دەمبىت، ھەرچەندە ھەلەش بىت، تەننەت ئەگەر ھاۋسەرەكەى ھەز لە خوارىنىك بىكاتو داۋاى لىبىكات بۇ ئامادە بىكات ئەۋ پىداگىرى دەكەتو چۆرىكى دىكەى خوارىن ئامادە دەكەت كە خۇى ئارموزوۋى دەكەت، پىاۋان زۇر رەيان لەمچۆرە ئافرىتەيە..

۸- ئافرىتى تەمەل: ئەمچۆرە ئافرىتە ھەز بە كارگردن ناكات، ھىۋاۋ ناۋاتى دانىشتن ۋەتەنە، ھەموو كات مالمەكى پەرشوبلاۋە، پەنجەرەۋ دىۋارو گۆپى نىۋ مالمەكى پەكەرچە تۇزو خۇلە، تەننەت ھەز بە خۇيىندىن خۇيىندەۋەش ناكات، چۈنكە ھەۋل وماندوۋىۋونى دەۋىت، دەگىرپەۋە جارىكان لە ئاھەنگىكدا ئافرىتىكى زۇر شۇخو شەنگ، بەلام تەمەل ۋە بى ھىۋاۋ ناۋات، دەۋىت بۇ لاي زانايەك كە ئامادەى ئەۋ ئاھەنگە بوۋ، بەلام لە شىۋەۋ پروخساردا زۇر ئاشىرىن بوۋ، پى دەلەت دەمەۋىت بىمە ھاۋسەرەت، بۇۋەۋى مىندالەكانمان ۋەكو مىن شۇخو شەنگ بىۋ ۋەكو تۇش زىرەكو لىھاتوۋ بى؟ زاناكە لە ۋەلامدا پى دەلەت، بېورە ناتوانم، چۈنكە دەترسم لە تەمەلدا ۋەكو تۇ بىۋ لە شىۋەۋ پروخسارىشدا ۋەكو مىن!!

۹- ئافرىتى پۇتىنى: ئەمچۆرە ئافرىتە ۋادەزەنەت ئەنجامدانى پۇتەى ھاۋسەرەگىرى كۇتا ناۋاتى ژيانە، دۋاى چۈنە ناۋ ژيانى ھاۋسەرى ئىدى ھىۋاۋ ناۋاتىكى دىكە شىك نابات، ھەموو پۇژىك كە بەسەرىدا تىدەپەرىت ۋادەزەنەت پۇژى پىشۋو ترە.

ئەمانە چەند سىفەتلىكى نەرىنى بىۋون كە لە ھەندى لە ھاۋسەرەندا بىۋونيان ھەيە، بىۋ ھىۋاۋى ھاۋسەرەن پىكەۋە بەخۇداچوۋەۋەمەك بىكەۋ ھەموۋان خۇمان بە سىفەتە نەرىنىيەكان پەزىنىنەۋەۋ سىفەتە نەرىنىيەكانىش لە خۇمان دارىن.

خزمەتکردن،

بە كام

ھۆ؟!!

مھاتما غاندى، مادر ترزا، نلسون ماندېلا)، تەنھا چەند ناوۋ كەسايەتچىكى ھەلگەوتوو ناسراون، لە پېزى پېزىمەندى گەورە مەزھە خزمەتگوزاركانى سەمدو سەردەمى ئىمە. ئەوئى ئەوان لە كەسانى تر جيا دەگاتەو گەورەمى شايستەپىيانە لە خزمەتى بى منەت، بى وئەم بەردەوامىيانە بى تەواوى مەزھەمى لە سەرتاسەرى دنيادا.

ئەگەر ھەر كەس ناچار بىت، خزمەت دەگات، بەلام خالى مەبەست ئەومىيە كە بە وىستى خۇمان خزمەت بىكەين، لە خزمەتکردندا دەستپىشخەربىن. بەشىكى گەورە دنيادى ئىيانى ئەمەز كىيەركى كەندە بى دەستخستنى زۆرتەين بەرزمەندى تايبەتى، بېرەجاو كەندى كەلگە قازانچى گشتى. لە خزمەتکردنىشدا خالى جىي سەرنج ئەومىيە كە بە مەبەستى سوودمەندىبونى كەسى بەرامبەرە كەسانى تر خزمەت بىكەين. وھە خزمەتچىكى تەنھا لە ھەستى كەسانىك كە بە خواستى ئارامىي دەندى پىزو خۇشەووستى لە ھاوشەوكانىيان دەروان سەرجاوە دەگەرت، كە دەزان ئەوانىش دروستكراوى خودان، خوداش خزمەتگوزارانى خۇشەدەيت.

ئىمە مەزھە، ھەموومان بە كۆمەلە تاللىكى ناديارو تۆرىكى پەيوەندىدارى گەورە بە پەكمەو پەيوەستىن. ھەر كەرك كە بى خۇمان دەمكەين لە سەرك بە پەكمە تالەكانى ئەو تۆرە كەركەرى دەيت. ھەر كەرك كە بى كەسانى تر ئەنجامى دەمەين ئەوئى بە ھەمان كەركەرىيەو لە سەرك تەواوى تۆرەكە كەركەرى دەيت، سەرجام رۆزىك بەردو خۇمان دەگەرتەو، گەنگ نىيە ئەمەز بىت، يا دە، بىست، يا چل سالى تر، گەنگ ئەومىيە كە خزمەتکردنى ئىمە بى بەرامبەرەكەمان نە تەنھا ئىيانى ئەو دەولەمەند دەگات، بەلگە لە دواشدا رۆزىك بە ئاراستەى خۇمان دەگەرتەوئى ئىيانى ئىمەش دەولەمەندەر دەگات.

خزمەتکردن ھەر تەنھا تايبەت نىيە بە كەرى گەورە. ھەر رۆز دەتوانى بە كارو خزمەتى بىچووك، دلى كەسەيك شاد بىكەيت، بەو جۆرەش ئىيانى خۇت سەركەوتوو تر بە سەركەمەيت، لە كەرى بىچووكەو دەست بى بىكە، بزانە دواين چار بى ئەوانەى لىتەو نەزىكە ئەو كەسانەى كە لە گەلەلەندە دەيت، خزمەتچىك كە ئەنجامەت داوۋە كەى بوو؟ بزانە لە شوئىنى كار كەندەندە دەتوانىت چ خزمەتچىك بە ھاوکارانو كەسانى تر بىكەيت، بزانە لە گەلەلەندە شەركەت دەزگاپەكى زانستىو ھەرھەنگى خۇبەخشانەو يارمەتيدان ھەمە بۆئەوئى ناوى خۇتلى لى تۆمار بىكەيت، تا ھەفتانە چەند كاتەمىرچىك، پاخود مانگانە

دەيتو زۆرتە ھەستى پەيدەكەين، ئەمە جگە لەوئى كە لە ئىياندا سەركەوتوو تر دەيت. پەندىكى جىيى دەلەيت، (ئەگەر كاتەمىرچىك خۇشەختىت دەيت، وئەوئىك بەردو سەرخەوئىك بىشكەن. ئەگەر رۆزىك خۇشەختىت دەيت، بىرۇ بىرۇ پەواماسى، ئەگەر مانگىك بەختەوئىت دەيت، زەماوند بىكە، ئەگەر سالىك خۇشەختىت دەيت، مەراتىيەكى گەورە بىيە، ئەگەر تەمەنىك خۇشەختىت دەيت، خزمەتى كەسانى تر بىكە).

لە راستىدا ھەر كاتەيك سەرى رابەردوومان دەكەين لەو ساتانەى ئىيانان زۆرتەين ھەستى رازىبوونمان ھەمە، كە بە ەمشو موحىيەتەو خزمەتچىكمان كەردو، ھەر لەم سەردەمى ھەلپەرىستىو بەرزمەندى خوازىيەدا كەركەرتەين كەسانى سەركەزى زەوى لە ھەموو كۆمەلەكان بى جىياوازى ئەوانەبوون كە زۆرتەين خزمەتچىك بە تەواوى مەزھەمى كەردو. (ئەلەرت شواریتەر،

بەنەماى خزمەتکردن ئەومىيە كە لەبىرى ئەوئى تەنھا لە بىرى بەرزمەندى تايبەتى خۇماندا بىن، يا بە خزمەتکردن سوود بە كەسانى دى بىكەين. زۆرىك لە ئىمە پەيمان خۇشە خزمەتچىك بىكەن، بە ئەندازەمەك ھەندى كات وا دىتە بەرچاوە كە دلمان دەيتەيت كە تەواوى دنيادى خزمەتى ئىمە بىكەت، ھەلەت ئەمە گەرتەيك نىيە، تەنھا دەيت ئەو بەنەما كۆن مەزوويە لە بىر نەكەين كە، "ھەر شەيتەك دەيت، سەرتا دەيت ئەو شەتە بىخەشەيت." ھەر بەو جۆرە كە ئەگەر پەرت بووئى، دەيت پەرتە بىخەشەيت، ئەگەر سۆزو خۇشەووستىت دەيت، دەيت بەسۆزو موحىيەت بىت لەگەل دەرووبەردا، ئەگەر دەتەوئىت خزمەت بىكەن، دەيت تۆش خزمەت بىكەيت.

خزمەتکردن رەكەپەكى دوو ئاراستەمە، ئىمە دەيت بى خزمەتکردنى كەسانى تر ھەستىكى باشمان ھەيت، كاتەيك خزمەت دەكەين ئەو ھەستە باشە زياتر

خۇشەدووت، قىزم بىكە سەرمەشتى خودى خۇم بىكەم، ھەرومكو چۇن سەرمەشتى خەلكى دەكەم!

پەروەردىگار: قىزم بىكە كە لىخۇشبوون بەرزىرەن پەلەكانى بەھىزىيە، تۆلەكرەنەموش بېھىزىيە!

پەروەردىگار: پىگام پى نەدەيت، لە خۇم بايى بىم، ئەگەر سەركەوتەنم بەدەست ھىنا، ئاۋومىدى نەمگىرەت، ئەگەر شىكستەم خوارەد، بەلكو بە بىرم بەھىنەو كە ھەردەم شىكستە تافىكرەنەمەيەكە پىش سەركەوتەن، ئەگەر لەسەركەوتەنەشت دامايم، ئەو ھىزىكم بۇ بەجى بېھىلە كە بىتوانم زالىم بەسەر شىكستەوارەندا.

پەروەردىگار: ئەگەر لە تەندەروستىت دامايم ئەو ھەم خۇشى (نەمەتتى) بىروام لى مەسەنە، ئەگەر خراپەم بەرامبەر خەلكى كەرد، ئازايەتتى داۋاكرەننى لىبوردەنم پىيەخەشە، ئەگەر خەلكى خراپەيان بەرامبەر كەردم، ھىزى لىخۇشبوونم پى بىمەخە!

پەروەردىگار: ئەگەر مەن تۆم لە ياد كەرد، ئەو تۆ مەن لە ياد مەكە.

پەروەردىگار: نەمەيت بەسەرىرى مەركەن، ونەشمەيت بەپەرخۇلەوسەرىرىمەن سەرم بېرن.

پەروەردىگار: يارمەتەيم بە تە پەروى بەھىزەكاندا وشەي (ھەق) بلىم، وشەي ناھەق نەلىم، تە جەپەلەي بېھىزەكان بە دەست بېتەم!

پەروەردىگار: ھەردەم وام لىبەكەيت، كە دىوەكە تىرى تابلۇكان بېيەنم!

پەروەردىگار: پىگام نەدەيت، دوۋمەنەكانم بە خىانەتكار، تاۋانبار بىكەم، لەپەرنەموش لەگەل بىرورپاكانمدا جىاۋازن.

پەروەردىگار: ئەگەر سامانت پىيەخەشەم ھىوام لى مەسەنەرەو، ئەگەر بەختەمەرىت پىيەخەشەم، ھۇشم (مەقەلم) لى مەسەنەرەو.

پەروەردىگار: ئەگەر سەركەوتەنت پىيەخەشەم، ئەو سادەيى ساكارىم لى مەسەنەرەو، ئەگەر سادەيى ساكارىت پىيەخەشەم، شانازى كەردەم بەرپەزدارىم لىمەسەنەرەو.

پەروەردىگار: قىزم بىكە خەلكەم خۇشبوونىت، ھەرومكو چۇن خودى خۇم

كارىكى تايبەتتى ئەنجام بەدەيت؟

ۋەدەروموز بزانە، كاتىك كە دەتەۋىت خەزمەتتى كەسانى تەركەيت چ مەبەستىكە ھەمە؟ پاداشتە دەستكەوت، ياخود خۇشەۋىستىو دىۋىزى زۆرتىرى ئىمە كاتىك كە وشەي "خەزمەت" دەبىستىن بىر لە شىك دەكەپنەو كە لە ئەنجامدانى سەرم دەكەين، لە كاتىكدا كە ئىمە بە ئەنجامدانى ئەو كارەي كە پىمان خۇشەو بۇي بە دى ھاتوۋىن زۆرتىرىن خەزمەتتى خۇمانو دروستكارەكانى دىكە دەكەين. ئەگەر ھەر پۇر بەو نىيازە لە خەو ھەستىنەو بۇ ئەو مەبەستە لە مال دەرىجىن، تە خەزمەتلىك بىكەينو كارىك ئەنجام بەدەين، ئەو ئەو كارە دەبىتە ھۇي شادىو دىخۇشەمان، ئىمە بە خەزمەتكرەنەمان ئەو شادىيە بۇ كەسانى تە دەگۈزەنەو، كەۋانە بېرپار بەدە بزانە ئەمەق دەتەۋىت خەزمەتتى چ كەستىك بىكەيت؟

راھىنان:

۱- ئەم ھەقتەيە سەرنەج بەدە بزانە چ كارىك بە باشى ئەنجام دەدەيت، كە دەتەۋىت كەسانى تەرىش قىر بىكەيت، ئەو خەزمەتە تايبەتتەي تۆ، خەزمەتكرەننى ھەموو دىنەيە.

۲- ئايا شىۋەيەكى سادە لە خەزمەتكرەن ھەمە كە بىتەۋىت بەشەۋەيەكى رىكەۋىك ئەنجامى بەدەيت؟

۳- ئايا سەرنەج داۋە كە خەزمەتكرەن ۋەك دەۋاۋ چارەسەرىكى ۋەبەخەشە كە گىيانى كاركرەن دەگۈزىۋ دەبىتە ھۇي خۇشەمانو سەرنەجام تەندەروستىمان زۆر باش دەبىت، خەزمەت بىكەو دواتر ھەستى خۆت پاداشت بىكە.

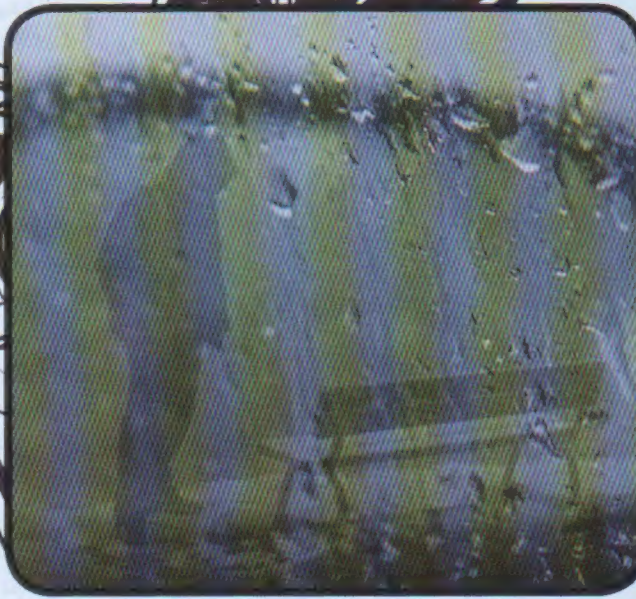
۴- ئايا رىگايەك ھەمە كە لە تەۋانوا بەھەرى خۆت بە ناۋى شىۋەيەك لە خەزمەتكرەن سوۋد ۋەربىگىرەت؟ (ئەگەر ھەنەرمەندىكى نىگارگىشى ئارموزومەندەنە دىۋارىكى شار پەنگىن بىكە، تە شار ھەۋا ۋە رازاۋەتەر بىت، ئەگەر زامانى ئىنگلىزى دەزانىت ئەو دىخۇزانە ھەقتەنە دوو كاتزىمەر لەگەل ئەو مەندالانەي كە تەۋاناي ناۋ تۆماركرەنەيان نىيە لە خەۋلو پۇلە تايبەتتەيەكاندا كار بىكە....؟).

۵- بە ئەندەزى ژمارەي مەۋفەكانى سەرم زەۋى، رىگا بۇ خەزمەتكرەن ھەمە. داھىنەرىمەو رىگاي ئۆي بۇ خەزمەتكرەننى كەسانى دوۋرو نىزىك پەيدا بىكە.

۶- بزانە كارى بە رەۋالەت بىچوكى ۋەك كەپنى شەتومەك بۇ داپە گەۋرەي پىرت، يا دراۋسى نەخۇشەكەت، ھەر خەزمەتكرەنە، ئەم ھەقتەيە ئەم كارە ئەنجام بەدە.

سەركەوتەنەمان لە خەزمەتكرەننى كۆمەلگەۋ مەۋفەيتەيە.

تەۋىپنىڭ ئۆزى!

ھەرگىز ئەو پۇرۇش لە ياد ناچىت، كە
مالاۋايىم لىكرىت، ھىدى ھىدى، پروشى
باراننىكى نەرم، ھاورى بە كزەبەيەكى سارد
ئەو دەرۋازە شوشەيى لىل دىكرىت، كە لەۋىۋە
بۇ يەكترمان دەرۋانى، فرمىسكەكانى چاۋى
تۇ كە زىنگۇل زىنگۇل، بەسەر روومەتتا
دەھاتنە خوارى، زىتر دىخستە دەرۋانى
گرىياننىكى قولىۋە، چار چار دەمىنى
چاۋىلكەكانت دادىگرتو بە دەسماللىكى
سې، فرمىسكەكانت دەسرى!

ھەرچەندە ھەموو وشەيەكى تۇ بۇ
من وانەيەكى پىر تەلىسەمۇ جوانو ماناى
بەرزە، بەلام نىگاي پىدەنگو روانىنى وردت
دەمخاتە جىھانى خەيالى جوانو بەھەشتى
تېرمانو بىرگىرنەۋەيەكى بىر سنوورا!
ئەۋرۇزە لە بەرمەيەننىكى زودا بەم
چەند دېرشىعەرە مالاۋايىت لىكرىت:

ئەو ھەمدەمى غەمخوارو ئەدىمى مەنە
يا رەب
ئەو مەرحەمى ئەسراو ھەدىمى مەنە
يا رەب
ئەو گەۋھەرى شەھوارو يەتمىمى مەنە
يا رەب
كەۋتۇتە چ بەحرىكەۋە، خىكاۋە دلى
من؟!

دەستەكانت ھەلېرى دەستى
دوعاخوازىت بىلد كىردو ھىۋاش ھىۋاش
بەجىتەشتەمۇ لە چاۋ ونېۋى، بەلام
نەمتوانى بۇ تەنھا ساتىك لەبەردىدى
خەيالىم وىتەم، ھەرچەندە بە لاشە ھەزاران
مىل لىت دورىكەۋتېۋەمۇ، بەلام ھەردەم
ۋىكو ئەۋەى ھاورى ھاۋدەمى سەفەرمكەم
بىت لەگەلتا دەۋام، قىسەم بۇ دىكرىت،
بەرامبەر بە سىماى نوورىنت پىدەكەنىم!

گرى دلىم بۇ دىكرىتەۋە ئاۋىزانى
قىسە جوانو وتە شىرىنەكانت بووم!
تا ئەو پۇزە نەمدەزانى كە من
سەۋداسەرى ئەۋىننىكى ئۆيەم! تا ئەو
ساتە بەھاي فرمىسكە ھەستى پىر مېھرو
خۇشەۋىستى ئەۋىنى خۇدايىم نەمدەزانى!
ئەو كاتە من لە ژۋانى ئەۋىننىكا
فرمىسكە ھەلدەۋەرنەند، كە تا ئىستا
ھىچ ئەۋىندارىكى بازارى عىشق بە رازو
نەئىننىكانى ئاشنا نەبوۋە!

لەو سەفەرەمدا نامەكانى تۇ چىرايەكى
نوورىن بوون، لە شەۋى ئەنگۈستە چاۋو
دەمچورا، پىگايان بۇ روۋناك دىكرىتەۋە، لە
يەكەم نامەتدا كە بە تاسەۋە ماچم كىردو
بە ھەردو دەستەم باۋىشەم پىداكردىۋو
نوۋسىبۋوت:

خۇدايە جىھان بىر خۇشەۋىستى تۇ،
دەبىت چۇن بىت؟
ئەو ئاسمانە چاۋىشەنە، ئەو ھەۋرە
سىيانە، دەبىت چ بەرگىكى رەشى سەرتاپا
سىا بېۋىش؟
خۇدايە: بىر ئەۋىنى راستەقىنەى
تۇ، ھىچ لىۋىك دىتوانى خەندەيەك
بىبەخشىت؟
ھىچ دلىك دىتوانى، بېبىتە ئاۋىنەى
ئەۋىننىك؟

ھىچ چاۋىك دىتوانى دلىۋىك فرمىسكى پىر
مېھرو پىر لە سۇز بىبەخشىت، خۇدايە بىر نۇرى
بىر ۋىنەم بىر باخى ئەۋىنى نەپراۋەت، بىر سۇزو
بىر مېھرو رەھمەتت، بىر لوتىۋ بىر عەتقى تۇ
خۇدا، چىم دىكرىت، ژيانم چۇن دەبا؟!
خۇدايە، تۇ جوانىت، جوانمكە، خۇدايە
بەھىزو تۋاناي خۇت، بەرامبەر بەم ژيانە
دۇۋارە، بەھىزو تۋانام بىكە!

خۇدايە ھەزارم، بىنەۋام، بىكەسەم،
خۇدايە من بەندەى بىكۆلەى تۇى
گەۋرەم!

خۇدايە تۇ تۋاناي تۇ زاناي تۇ داناي....
پىم بەدە ۋاھاتووم
سوۋتاۋى گىرى ئەو ئەۋىنەم كە پىگەى
بەھەشتە، خۇدايە بىبەخشە!
خۇ ئەگەر نەمبەخشى، كى ھەيە بىر لە
تۇ بىمبورى؟ كى ھەيە بىبەخشى؟!
ئەگەر تۇ دەرگاي خۇت دايخەى، لە
دەرگاي كى بەدم؟

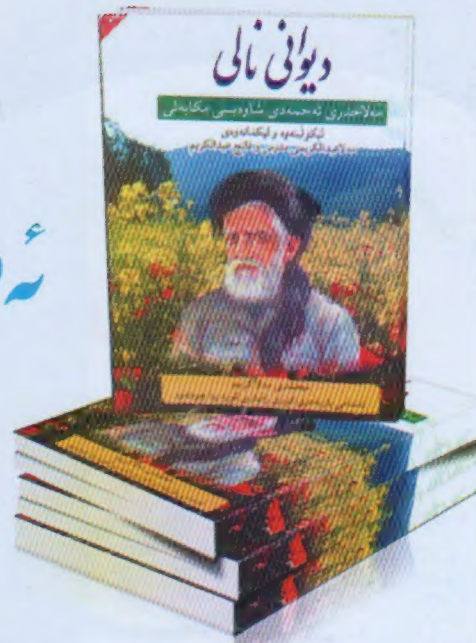
خۇدايە تۇ خۇداى بە مېھرو بەخشندەو
بەزەبىو بەسۇزى
ۋاھاتووم بۇ لاي تۇ، بە ئاۋى غوفرانى
بشۇرە سەراپاي عىسيانم..
من ئىتر پەيمانى خۇم داۋە بە تەنھاۋ
ھەمىشە بەندەى تۇم
من ئىتر ئەۋىنى خۇم زانى تا ماىم لەو
پىيە لانادەم!

بە دەم خۇپىندەۋەى نامەكەتەۋە لە
دۋاي گىريانىكى بە كۈل، بە دانىشتەۋە
خەۋم لىكەۋتېۋو، بە دەنگى بانگى بەيانى
بەخەبەرھاتم، دەستىۋىژم ھەلگرت، بەرمالى
بەندايەتسىم راختە، لەگەل موناچاتى
خۇدايىدا، بەدەم ھەنسكە خۇپىندەۋەى
سورىتى (ئەلەمەد) ھە، ئاۋىتەى جىھاننىك
بووم، كە جگە لە خۇداى گەۋرە ھىچ
شىتېكم بىر نەما!

ئەۋسا زانىم خۇداى گەۋرە، دەرگاي
ئەۋىننىكى نۇبى لەبەردەمدا ۋالاكردوم، كە
ئەۋىننىكى زۇر بىر ۋىنەيە، بۇيە بىر پارم دا،
بە زوۋىرەن كات بىگەپىمەۋە ژۋانى ئەو
ئەۋىنەى!

ھىلال

ئەدەبى كوردى ۳

لەخزمەتەر (ئاللى) دا

دلىم وەك حاكىمى مەعزولە قوربان
خەلاتى ومىلى تۆى مەنزورە ئەمشەو
دلىش مايل بە دىدى تۆيە، بۆيە
لە من ومىشىو رەمىدەو دورە ئەمشەو
ياخود چ تەعبىرىكى بەرزە كە دەلىت:

چاوو دل شەپانە، نازانم خەتاي كاميانە خۇ
تا بەدارى كەم، دىرىكەم، بىخەمە شىن و چەمەر
نورى چاوم! چاومكەم بىن نوورە بىن تۆ، زېرەنى
خاكى دىرگاكتە بېيژم بىكەمە كوچلى بەسەر
ياخود كاتىك دەلىت:

شكافىكە كلافەى نافی زولفت
دەرپژى مىسكو غەنىمەر لىرە تاجىن
لەسەر بەرگى گولچىكى باغى حوسنت
هەزار، گولچىنى بېبەرگىو ئەواچىن
ئەتۆ مىھرىو مەھرپوويان ستارەن
لە خزمەت شەوقى تۆدا شەو چراچىن!

ئەى دەلىت شىعر دۆستان چى بلىن، بەرامبەر بەم شاكارە
بەرزەى نالى؟

ومەر ساقى، بەشىنو نەدبو واوہى
ئەوا فەرشى جەياتى خۆم دىگەم تەى
دەزانى خۇ دەچىنە جىى غەربان
بە مەرگى خۆت، ئەگەر چاوان سىياكەى*
گلەناكەم ئەومەندەى دىنكە جۆىى
ئەگەر كەللەى سەرىشم پىر لە كاگەى
ھەموو ومەقەم دوعايە، داخۇ كەى بى
بە تىرىكەم شەھىدى كەربەلاگەى
تا لە كۆتايىدا دەلىت:

گوتت نالى، ئەتۆ بىرە ئەمەن دىم
خودا كەى بى، خودا كەى بى، خوداگەى!
ھەرشادىن

- ئەگەر مەبەستى سوپىند خوارەن بىت بە مەرگى يار، ئەوا
سوپىندخوارەن بە غەبرى خودا دروست نىيە، بەلام وادەردەگەوتت، كە
مەبەستى ئەومەى كە توومەرگى خۆت وەكو پارانەومەىك داوا دىگات كە
نىتر چاوى نەپژىو بەمكارە تۆزىك خەم دەرپىر بۆ مردنى ئەم.

گرىانى مىن و خەندەى تۆ ئىستە دەشوبەى
بەو مەوسىمى بارانە كەوا خونچە دەپشكوت

ئەوہى شىعرى نالى نەخوئىندەيتەوہ، ھەرگىز تامى شىعرى
ئەدەبىو وشەى جوانى نەگردوہ، ئەوہى ئاشنا بەو قەسىدانەى
نالى نەبىت، كە دەبوا ئىمەى كورد وەكو (مەلقات) بە گەردنى
منارەى مزگەوتەكانو بە تەوئلى خوئىندىنگاؤ زانكۆكاندا بە پىزمەوہ
ھەلمان واسىبان، ئەوا مەحرەمە لە گولزارى پىر گولۆ گولزارى
شىعرى كوردىو گولۆى وشەو پەيىقى شىرىنتر لە ھەنگوئىن!
دېوانى نالى دەبىت لە كىتەبخانەى ھەموو خوئىندەوارو
پۆشنەبىرىكدا ھەبىتو پۆزانە پىوئىستە بۆ پەوينەوہى خەمى دل
بۆ پشوووى پۆخ ساتىك ھەوانەوہ لەم جىھانە جەنجالو پىر لە
ژاومەژاومە، وەكو گلدان چاومەكانمانى پىپىرپژىن!

وەكو ھىمەنى شاعىر دەلىت: ھەموو كورد قەرزارى مامۇستا
مەلا كەرىمى مودەرىسو كوردەكانىن، كە گەورەترىن خزمەتايان بە
دىوانى نالى كردوہ، لە پىگەى راڧەو لىكەدانەوہى شىعرەكانى، كە
ھەموو خوئىندەوارىك دەتوانىت بە يارمەتى ئەو خزمەتە گەورەى،
لە شىعرى نالى ھالى بىت!

بەندە تەنھا چەند دىپىك لە شىعرى جوانى ئەو شاعىرە
بەرزە بە گوتى ئەدەب دۆستاندا دەداتو دەتوانن بە خوئىندەوہى
لىكۆلىنەوہو لىكەدانەوہكەى مامۇستاي مودەرىس ئاوتەتى ماناي
جوانى ئەو شىعرانە بى!

لە دلدا ئاتەشى عىشقەت بلىسەى مىئلى تەننورە
شەتى ئەشكەنەمى مانىع، دەسووتىم، دەبەمەكۆى نوورە
بەنارى عىشقو ئاوى دل، جەستەتە وەك ھەزرىتى موسا
تەرىقى بەحرى فەرعەونو پەيىقى ئاتەشى توورە

سەبارەت بە ھۆكارى زەردى گوارەو تەرزەى سەرسوپھىنەرى
گەرمى چاومەكانىشى دەلىت:

سەراپاي گوارە زەردى ترسو لەرزە
دەلىلى عاسى بووہ لەو جىگە بەرزە!
سوروشكە ئابو دانەى نارە، كى دى:
بەگەرمى داومىرئ بەم تەرزە تەرزە!
تەماشالە ومىقى شەوى ھىجراندا چ دەلىت:
شەوى يەلدايە، يا دەيجورە، ئەمشەو
كە دىدەم دور لە تۆ بىن نوورە ئەمشەو!